

YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**BOĞAZİÇİ KORULARININ KENTİÇİ YEŞİL ALAN
SİSTEMİ İÇİNDEKİ YERİ ve REKREASYON
AÇISINDAN POTANSİYELİ;**

DOĞU YAKASI KORULARI: ABRAHAMPAŞA, HİDİV, FETHİPAŞA, MİHRABAT KORULARI

Şehir ve Bölge Plancısı Handan KILIÇ

FBE Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı Peyzaj Planlama Programında Hazırlanan

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tez Danışmanı: Prof . Dr. Hüseyin CENGİZ

İSTANBUL 2006

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
KISALTMA LİSTESİ.....	iv
ŞEKİL LİSTESİ.....	v
ÇİZELGE LİSTESİ	vii
ÖNSÖZ	viii
ÖZET	ix
ABSTRACT	x
1. GİRİŞ.....	1
1.1 Çalışmanın Amacı	1
1.2 Çalışmanın Yöntemi	1
1.3 Çalışmanın Sınırları	2
1.4 Yararlanılan Kaynaklar.....	2
2. KENTSEL YEŞİL ALAN SİSTEMİ VE KORULAR.....	3
2.1 Yeşil ve Açık Alanların Tanımı	3
2.2 Koru Alanlarının Tanımı.....	5
2.3 Koru Alanlarının Fonksiyonları	6
3. BOĞAZİÇİ KORULARI'NIN İSTANBUL YEŞİL ALAN SİSTEMİ İÇİNDEKİ İŞLEVİ.....	8
3.1 Boğaziçi Mekanı'nın Tanımı ve Boğaziçi Koruları.....	8
3.1.1 Doğal Yapısı.....	10
3.1.1.1 Topoğrafik, Jeolojik ve Jeomorfolojik Yapısı.....	10
3.1.1.2 Su Kaynakları	12
3.1.1.3 İklim.....	13
3.1.1.4 Bitki Örtüsü	16
3.1.1.4.1 Doğal Vejetasyon	17
3.1.1.4.2 Yapay Vejetasyon.....	20
3.1.2 Sosyal Çevre.....	29
3.1.2.1 Nüfus.....	29
3.1.2.2 Ulaşım	30
3.1.3 Boğaziçi Koruları'nın Fonksiyon Değerleri	32
3.2 Yasalar ve Planlama	34
3.3 Doğu Yakasında Seçilen Örnek Koruların İncelenmesi	47
3.3.1 Abrahampaşa, Hidiv, Fethipaşa ve Mihrabat Koruları'nın Kullanım Biçimleri ve Fonksiyon Değerleri	70
4. KORULARDA MEVCUT REKREASYONEL KULLANIMLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ	100
4.1 Kullanıcıların Sosyal-Kültürel ve Ekonomik Yapısı.....	100
4.1.1 Kullanıcıların Demografik Yapısı	100

4.1.2	Kullanıcıların Sosyal-Ekonomik Özellikleri.....	101
4.1.3	Kullanıcıların Doğum Yerleri	101
4.1.4	Kullanıcıların Koruyu Seçim Nedenleri	102
4.2	Koruların Rekreatsyonel Kullanım Özellikleri	102
4.2.1	Korulara Geliş Biçimleri.....	102
4.2.2	Korulara Geliş Dönemleri.....	103
4.2.3	Korularda Kalış Süreleri	104
4.2.4	Kullanıcıların Korulara Geliş Uzaklıkları.....	104
4.2.5	Rekreatsyonel Kullanım Çeşitleri.....	105
4.3	Rekreatsyonel Kullanımı Etkileyen Etkenler.....	105
4.3.1	Meslek-Kalış Süresi İlişkileri.....	106
4.3.2	Kalış Süresi-Geliş Uzaklığı İlişkileri.....	106
4.3.3	Geliş Uzaklığı Yararlanılan Taşıt Araçları İlişkileri	106
4.3.4	Öğrenim Düzeyi- Rekreatsyon Eylemleri İlişkileri	107
4.3.5	Yaş- Rekreatsyon Eylemleri İlişkisi	107
4.4	Anket Değerlendirmelerinin Sonuçları	107
5.	GENEL SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	138

KAYNAKLAR.....	152
EKLER	157
Ek 1 Anket Formu	157
ÖZGEÇMİŞ.....	159

KISALTMA LİSTESİ

APS	Avrupa Peyzaj Sözleşmesi
GEEAYK	Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu
HABİTAT	İnsan Yerleşmeleri
İCOMOS	Uluslar arası Anıtlar ve Çevreyi Koruma Örgütü
İFLA	Uluslar arası Peyzaj Mimarları Federasyonu
IUCN	Uluslar arası Doğa Koruma Birliği

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 3.1	İstanbul'un uzaydan çekilmiş fotoğrafında Boğaziçi ve çevresi	9
Şekil 3.2	İdari sınırlara göre Boğaziçi alanı	9
Şekil 3.3	İstanbul jeoloji haritası	12
Şekil 3.4	İstanbul ve Boğaziçi'nin su kaynakları	13
Şekil 3.5	İstanbul İklim Haritası	14
Şekil 3.6	İstanbul'da hakim rüzgar yönü	16
Şekil 3.7	Boğaziçi Öngörünüm Bölgesi'nde yeşil alanlar	24
Şekil 3.8	Boğaziçi arazi kullanışı	27
Şekil 3.9	Koru ve orman alanlarının Boğaziçi mekanında dağılımı	28
Şekil 3.10	Çevre yolları ve kavşak noktaları	31
Şekil 3.11	22.7.1983 onay tarihli ve 1/5000 ölçekli Boğaziçi Nazım Planı'na göre çizilmiş kroki. 22.11.1983 gün ve 18229 sayılı Resmi Gazete	36
Şekil 3.12	3194 sayılı imar yasasında konuta açılan yeşil alan yerleşimlerini gösteren harita.....	38
Şekil 3.13	12 Mart 1977 tarihli, 1/5000 ölçekli Boğaziçi Nazım Koruma Planına göre hazırlanmış, konut- yeşil alan dağılımı	42
Şekil 3.14	22 Temmuz 1983 tarihli, 1/5000 ölçekli Boğaziçi Nazım Koruma Planına göre hazırlanmış, konut- yeşil alan dağılımı	43
Şekil 3.15	15 Temmuz 1988 tarihli, 1/5000 ölçekli Boğaziçi Boğaziçi Geri görünüm ve Etkilenme Bölgesine ait Nazım Plan Revizyonuna göre hazırlanmış konut- yeşil alan dağılımı	44
Şekil 3.16	25 Aralık 1990, 27 Aralık 1990 ve 29 Ağustos 1991 onaylı 1/5000 ölçekli Beşiktaş, Beykoz, ve Sarıyer ilçelerine ait Boğaziçi Nazım Planına göre konut- yeşil alan dağılımı	45
Şekil 3.17	Boğaziçi'nin uzaydan çekilmiş fotoğrafında korular	46
Şekil 3.18	Abraham Paşa Korusu'nda havuz ve adacık	47
Şekil 3.19	Abraham Paşa Korusu'nda oturma yerleri ve çocuk oyun alanı	49
Şekil 3.20	Abrahampaşa Hasır Restoran, havuz ve adacık.....	50
Şekil 3.21	Abrahampaşa Korusu'nun yerleşme planı	51
Şekil 3.22	Hidiv Korusu	51
Şekil 3.23	Hidiv Kasrı'nın Uçakdan görünüşü	52
Şekil 3.24	Hidiv Korusu'dan Boğaz'a Bakış.....	53
Şekil 3.25	Hidiv Korusu'nun girişi.....	54
Şekil 3.26	Hidiv Kasrı, giriş kapısı.....	54
Şekil 3.27	Hidiv Kasrı'na, Korudan bakış	55
Şekil 3.28	Hidiv Korusu ve Hidiv Kasrı.....	57
Şekil 3.29	Fethipaşa Korusu'nun denizden görünüşü	58
Şekil 3.30	Fethipaşa Korusu'nun güneydeki girişi.....	59
Şekil 3.31	Fethipaşa Korusu'nda asırlık asırlık bir fıstık çamı (Pinus pinea).....	60
Şekil 3.32	Fethipaşa Korusu'nda bir Sakızağacı (Pistacia atlantica)	60
Şekil 3.33	Fethipaşa Korusu'nda erguvanlar	61
Şekil 3.34	Fethipaşa Korusu'nda yürüyüş yolları	62
Şekil 3.35	Fethipaşa Korusu'nun kuzeyindeki lokanta (Dilruba)	62
Şekil 3.36	Fethipaşa Korusu'nda çay bahçesi ve tesisleri	63
Şekil 3.37	Fethipaşa Korusu'ndan Boğaz Köprüsü'nün görünüşü	63
Şekil 3.38	Fethipaşa Korusu'ndan Boğaz manzarası	64
Şekil 3.39	Fethipaşa Korusu'nun güneyindeki lokanta hizmeti veren köşkü	64
Şekil 3.40	Mihrabat Korusu'nun uzaydan görünüşü	65
Şekil 3.41	Mihrabat Korusu'nun Boğaz manzarası.....	66

Şekil 3.42	Mihrabat Korusu, gezinti yolu.....	67
Şekil 3.43	Mihrabat Korusu'nun seyir terasları	67
Şekil 3.44	Mihrabat Korusunun kullanım alanları	68
Şekil 3.45	Mihrabat Korusu Otopark ve anfi tiyatrosu.....	68
Şekil 3.46	Mihrabat Korusu'nda kır düğünleri ve kutlamaların yapıldığı alan	69
Şekil 3.47	Mihrabat Korusunda çocuk bahşesi	69
Şekil 3.48	Mihrabat Korusu'da çaybahçesi ve kafe.....	69
Şekil 3.49	Abraham Paşa Korusu'nda yürüme yolu.....	70
Şekil 3.50	Abraham Paşa Korusu piknik alanı.....	71
Şekil 3.51	Abrahampaşa Korusu konumsal fonksiyon haritası.....	72
Şekil 3.52	Abrahampaşa Korusu bitkisel konum haritası	78
Şekil 3.53	Hidiv Korusu bitkisel konum haritası	81
Şekil 3.54	Hidiv Korusu konumsal fonksiyon haritası	87
Şekil 3.55	Fethipaşa Korusu Bitkisel Konum Haritası	91
Şekil 3.56	Fethipaşa Korusu konumsal fonksiyon haritası	97
Şekil 4.1	Kullanıcıların yaş gruplarına göre dağılımları	110
Şekil 4.2	Kullanıcıların meslek gruplarına göre dağılımı	111
Şekil 4.3	Kullanıcıların doğum yerlerine göre dağılımları	112
Şekil 4.4	Kullanıcıların eğitim durumlarına göre dağılımları	113
Şekil 4.5	Kullanıcıların oturdukları yerlere göre dağılımları	114
Şekil 4.6	Kullanıcıların koruları kullanma sıklıkları.....	115
Şekil 4.7	Kullanıcıların koruları kullanma zamanları (hafta sonu ve hafta içi, vb.)	116
Şekil 4.8	Kullanıcıların koruları gün içinde kullanma zamanları (gece, gündüz).....	117
Şekil 4.9	kullanıcıların koruları kullanma amaçları	118
Şekil 4.10	Kullanıcıların korulara birlikte geldikleri kişiler	119
Şekil 4.11	Kullanıcıların korularda kalış süreleri.....	120
Şekil 4.12	kullanıcılar koruların hangi bölgelerini çok kullanıyorlar?.....	121
Şekil 4.13	Kullanıcılar koruları hangi mevsimlerde daha sık kullanıyorlar?	122
Şekil 4.14	Kullanıcılar korularda hangi fonksiyonları daha çok beğeniyorlar?.....	123
Şekil 4.15	Kullanıcıların korularda neleri beğenmiyorlar	124
Şekil 4.16	Kullanıcıların korularda eksikliğini duydukları şeyler	125
Şekil 4.17	kullanıcıların korulara ulaşım biçimleri	126
Şekil 4.18	kullanıcıların koruları tercih etme nedenleri	127
Şekil 4.19	kullanıcıların, koruları kullananlar ile ilgili düşünceleri	128
Şekil 4.20	Kullanıcıların İdareciler diğer görevliler çalışanlar hakkındaki düşünceleri .	129
Şekil 4.21	Kullanıcıların koruların ücretleri ile ilgili düşünceleri.....	130
Şekil 4.22	Kullanıcıların meslekleri ile korularda kalış süreleri arasındaki ilişki.....	131
Şekil 4.23	Kullanıcıların koruda kalış süreleri- korulara geliş uzaklıkları	132
Şekil 4.24	Kullanıcıların koruya geliş uzaklığı- yararlanılan taşıt ilişkileri	133
Şekil 4.25a	Kullanıcıların öğrenim düzeyi- koruyu kullanma biçimleri ilişkileri	134
Şekil 4.25b	Kullanıcıların öğrenim düzeyi- koruyu kullanma biçimleri ilişkileri	135
Şekil 4.26a	Kullanıcıların yaşları- koruyu kullanma biçimleri ilişkileri	136
Şekil 4.26b	Kullanıcıların yaşları- koruyu kullanma biçimleri ilişkileri	137

ÇİZELGE LİSTESİ

Sayfa

Çizelge 3.1	Ömerli Meteoroloji İstasyonu, Enlem derecesi : 41° 06, Boylam derecesi: Kuzey, 29° 05', Yükseklik:Dogu, 60 m 1950-1970 rasat periyodu.....	15
Çizelge 3.2	Bogaziçi ön görünüm bölgesi dahilinde Besiktas, Sariyer, Üsküdar, Beykoz ilçelerinin mevcut yeşil alan kullanımı	25
Çizelge 3.3	Bogaziçi'nin nüfus artis oranlari	30
Çizelge 3.4	Dört ayri döneme ait 1/5000 ölçekli Bogaziçi Nazim planlarına göre konut, yeşil alan dagilimi	41
Çizelge 3.5	Beykoz Koru'su, bitkisel konum haritasinda kullanılan ağaç, ağaççik ve çali türü simgeleri	73
Çizelge 3.6	Hidiv Koru'su, bitkisel konum haritasinda kullanılan ağaç, ağaççik ve çali türü simgeleri.....	82
Çizelge 3.7	Fethipasa Koru'su, bitkisel konum haritasinda kullanılan ağaç, ağaççik ve çali türü simgeleri	92
Çizelge 4.1	Kullanıcıların yas gruplarına göre dagilimleri.....	110
Çizelge 4.2	Kullanıcıların meslek gruplarına göre dagilimi.....	111
Çizelge 4.3	Kullanıcıların dogum yerlerine göre dagilimleri	112
Çizelge 4.4	Kullanıcıların eğitim durumlarına göre dagilimleri.....	113
Çizelge 4.5	Kullanıcıların oturduklari yerlere göre dagilimleri.....	114
Çizelge 4.6	Kullanıcıların koruları kullanma sikliklari.....	115
Çizelge 4.7	Kullanıcıların koruları kullanma zamanlari (haftasonu ve hafta içi, vd)	116
Çizelge 4.8	Kullanıcıların koruları gün içinde kullanma zamanlari (gece, gündüz).....	117
Çizelge 4.9	Kullanıcıların koruları kullanma amaçlari.....	118
Çizelge 4.10	Kullanıcıların korulara birlikte geldikleri kisiler	119
Çizelge 4.11	Kullanıcılar korularin hangi bölgelerini çok kullaniyorlar?	121
Çizelge 4.13	Kullanıcılar koruları hangi mevsimlerde daha sik kullaniyorlar?	122
Çizelge 4.14	Kullanıcılar korularda hangi fonksiyonlari daha çok begeniyorlar?	123
Çizelge 4.15	Kullanıcıların korularda neleri begenmiyorlar?	124
Çizelge 4.16	Kullanıcıların korularda eksikligini duyduklari seyler	125
Çizelge 4.17	Kullanıcıların korulara ulasim biçimleri.....	126
Çizelge 4.18	Kullanıcıların koruları tercih etme nedenleri.....	127
Çizelge 4.19	Kullanıcıların, koruları kullananlar ile ilgili düşünceleri	128
Çizelge 4.20	Kullanıcıların Idareciler ve diger görevliler çalışanlar hakkındaki Düşünceleri.....	129
Çizelge 4.21	Kullanıcıların korularin ücretleri ile ilgili düşünceleri.....	130
Çizelge 4.22	Kullanıcıların meslekleri ile korularda kalis süreleri arasindaki iliski.....	131
Çizelge 4.23	Kullanıcıların koruda kalis süreleri- korulara gelis uzakliklari	132
Çizelge 4.24	Kullanıcıların koruya gelis uzakligi- yararlanılan tasit iliskileri.....	133
Çizelge 4.25a	Kullanıcıların öğrenim düzeyi- koruyu kullanma biçimleri iliskileri.....	134
Çizelge 4.25b	Kullanıcıların öğrenim düzeyi- koruyu kullanma biçimleri iliskileri.....	135
Çizelge 4.26a	Kullanıcıların yaslari- koruyu kullanma biçimleri iliskileri.....	136
Çizelge 4.26b	Kullanıcıların yaslari- koruyu kullanma biçimleri iliskileri	137

ÖNSÖZ

“Bogaziçi Korularinin Kent içi yeşil alan sistemi içindeki yeri ve Rekreasyon Açısından Potansiyeli, Dogu Yakasi Korulari: Abrahampasa, Hidiv, Fethipasa ve Mihrabat Korulari” adini tasiyan, Bogaziçi korularinin bu günkü kullanimini belirleyip, tarihi, kültürel ve peyzaj degerleri yüksek olan korularin korunmasi gerektigine dikkat çekmek için hazirlanan bu çalisma, YTÜ. Sehir ve Bölge Planlama Anabilim Dali, Peyzaj Planlama Programinda yüksek lisans çalismasi olarak hazirlanmistir.

Çalismamda beni yönlendiren tez yöneticisi Sayin Prf. Dr Hüseyin CENGİZ’e ve Prf. Dr. Semra ATABAY’a yardımlarından dolayı tesekkürlerimi sunmayi bir borç bilirim. Özellikle çalismanin veri elde etme asamasinda yapilan anket çalismasinda yardımlarini esirgemeyen kardeşlerime ve esim Ali Kiliç’a, ayrıca çalismam süresince bilgi, belge ve döküman edinmemde yardımcı olan kisi ve kuruluslara da yürekten tesekkür ederim.

ÖZET

Bu çalışma, İstanbul Kent içi yeşil alan sisteminin yeterli olmaması nedeniyle, tarihi, peyzaj ve kültürel değerleri açısından çok önemli olan, Boğaziçi Korularının kent parkları gibi kullanıldığına dikkat çekmek, bu kullanımının sürdürülmesi halinde hassas doğal dengelerini yakın gelecekte kaybedeceklerine ve yok olacaklarına işaret etmek için yapılmıştır.

Bu amaçla, öncelikle literatür taramasıyla, yeşil alanla ilgili kavramlar tanımlanmıştır. Boğaziçi'nin konumu ve sosyo-kültürel özellikleri incelenmiş, Boğaziçi Koruları'nın fonksiyonları ve özellikleri belirlenmiştir.

Bütün bu belirlemelerden sonra, Boğaziçi Doğu Yakası korularından seçilen, Abrahampaşa, Hidiv, Mihrabat ve Fethipaşa Korularında yapılan toplam 100 adet anketin değerlendirilmesi yapılmış; Koruların kullanıcılarının özellikleri, koruyu kullanım nedenleri ve biçimleri incelenmiştir.

Sonuç olarak; tarihi, kültürel ve peyzaj değerleri yüksek kent içi yeşil alanlarının yok edilmesi, aynı zamanda bir çevre sorunu oluşturduğundan; Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği, Avrupa Konseyi gibi kuruluşların konuyla ilgili yaklaşımlarına değinilmiş, daha sonra; İstanbul ve Boğaziçi alanındaki yeşil alan sistemindeki, mevcuttaki yeşil alanların kabul edilen standartlara göre yeterli olmadığına dikkat çekilmiş. koruların İstanbul ve Boğaziçi'ndeki kent içi yeşil alan sistemindeki eksiklikten doğan yoğun bir rekreatif kullanım baskısı altında kaldığı; İstanbul'un her ilçesine hizmet verdiği; Korulardan, bir kent parkından beklenmemesi gereken rekreasyonel hizmetlerin verilmesi beklendiği belirlenmiş; Yoğun kullanım baskısı altında kalan koruların tarihi, peyzaj ve kültürel değerlerini koruyarak, nesiller boyu varlıklarını sürdürmeleri için özelliklerine uygun bir kullanım şekli geliştirilmesi önerilmiştir.

Anahtar kelimeler: İstanbul, kent içi yeşil alan sistemi, Boğaziçi koruları.

ABSTRACT

This study aims to emphasize both the loss of the fragile natural values of the woods of Bosphorus in the near future and the usage of Bosphorus woods as parks which also have important historical, landscape and cultural values, because of the inadequacy of Istanbul's green areas.

For this purpose a literature survey on the concept of "green areas" was completed. The position and socio-cultural properties of the Bosphorus were determined while identifying the function and features of Bosphorus woods within this context.

After all these determinations, user profiles, usage purpose and types of some selected Anatolian side woods, namely Abrahampasa, Hidir, Mihrabat and Fetipasa, were evaluated with the help of a number of (100) questionnaires.

Consequently, destroying open-space areas in urban sites that have high historical, cultural and landscape values is also an environmental problem. For this reason, the approaches of the United Nations, the European Union and the European Council about this debate is being mentioned. More over, it is stated that the current open spaces in the Bosphorus region and Istanbul are not sufficient according to the standards and the groves are subject to intense recreational pressure as they serve to the whole city and as they also give additional recreational services (services that should be in an urban park). Therefore, in order to preserve the historic, cultural and landscape values of the groves that are in danger of being too densely used, the development of a usage system that is suitable to the characteristics of the groves is being proposed.

Keywords : Istanbul, green structure in city, woods of Bosphorus.

1. GİRİŞ

1.1 Çalışmanın Amacı

Tarihi, kültürel ve peyzaj değerleri açısından, İstanbul'un en değerli doğal varlıkları olan Bogaziçi Koruları'nın, kamuya açık olanlarının bir kent parki olarak kullanıldığını ortaya koymak, yoğun kullanım baskısı altında kalan koruların bu kullanım şekillerinin devam etmesi halinde varlıklarının tehlikeye gireceğine dikkat çekmek için yapılmıştır.

Tarihi koruların yoğun olarak kullanılmasının esas nedeninin, kent içi yeşil alan sisteminin yeterli olmamasından kaynaklandığını belirlemek; koruların kullanımını sağlıklı boyutlara çekmek için kent içi yeşil alan sisteminin geliştirilmesi yanında, koruların kullanılmasında da düzenlemelere gidilmesi gerektiğine işaret etmektir.

1.2 Çalışmanın yöntemi

Araştırmanın gerektirdiği bilgilerin toplanmasında ilk olarak literatür taraması yapılmıştır. Konuyla ilgili kaynaklara ulaşabilmek için, ilgili kurumların dokümanları incelenmiş, kütüphane araştırmaları yapılmış ve yerinde gözlemler yapılmıştır.

Bogaziçi Anadolu Yakası'nda örnek alan olarak seçilen Abrahampasa, Hidiv, Mihrabat ve Fethipasa Korularına ilişkin bilgilerin toplanması için korulara gidilmiş, gözlem yapılmış, çalışanlarla görüşme yapılmış, koru alanlarında açık hava rekreasyonuna yönelik teknik ve yönetsel çalışmalara, sorunlara ilişkin bilgiler toplanmış ve koruların özelliklerine ilişkin bilgileri fotoğraflanarak tespit edilmiştir.

Araştırma sürecinde konumuza ilişkin bilgilerin toplanması, sorunlardaki değişkenlerin ve değişkenler arası ilişkilerin belirlenmesi amacıyla Survey'in özel bir biçimi olan anket yöntemi uygulanmıştır. Böylece koru alanlarının kısa sürede kolaylıkla taranması sağlanmıştır.

Anket yönteminin yanında görüşme yöntemi de uygulanarak bilgilerin birinci kaynaklardan dolaysız olarak ve güvenilir biçimde edinilmesi sağlanmıştır. Ayrıca, soru kagidi ile sağlanamayan bilgilerin toplanması ve bilgilerin toplandığı anda denetlenmesinde görüşme yönteminden yararlanılmıştır.

Anket yönteminin uygulanması tamamen araştırıcı tarafından yapılmış, bireylere gerekli açıklamalar yapılarak sorulara verilecek cevapların geçerliliği sağlanmıştır. Ayrıca, yüz yüze görüşme yöntemi uygulanarak bireylerin sorulara tam yanıt vermesi sağlanmıştır.

Arastirma süresince kullanıcı kitlenin görülebilen davranislari, park içi toplumsal yasamin görülebilen degisik niteliklerine iliskin bilgiler gözlemlerle elde edilmistir.

1.3 Çalışmanın Sinirlari

Yesil alan sistemi Istanbul'un tamaminda incelenmis; tarihi korularin bu sistem içindeki kullanimini belirlemek için yapılan anket çalışmasi örnek alan olarak seçilen, Anadolu Yakasinda kamuya açık olan ve rekreatif amaçli kullanılan Abrahampasa, Hidiv, Fethi pasa ve Mihrabat Korulari'nda yapilmistir.

1.4 Yararlanılan Kaynaklar

Çalışma yapılırken daha evvel bu konuda hazirlanmis yazili kaynaklardan, Yildiz Teknik Üniversitesi, Istanbul Teknik Üniversitesi ve Istanbul Üniversitesi'nde hazirlanmis doktora ve yüksek lisans tezlerinden, Atatürk Kütüphanesi'ndeki Istanbul Kitapligindan, YTÜ Öğretim Üyelerinden, İÜ'si Orman Fakültesi Öğretim Üyelerinden, Istanbul Büyükşehir Park Bahçeler Müdürlüğü'nden, Mihrabat Ormani, Orman Isletme Sefliginden, Bogaziçi İmar Müdürlüğünden ve buralardaki kaynaklardan, ayrıca korulari kullanan kullanıcılarla yapılan anketlerden yararlanilmistir.

2 KENTSEL YESİL ALAN SİSTEMİ VE KORULAR

2.1 Yesil ve Açık Alanların Tanımı

İnsan yerleşmeleri çalışma, barınma, eğitim-kültür, dinlenme ve ulaşım gibi bes ana faktörün yer aldığı coğrafi bir mekandır.

Yerleşim birimlerinde yaşayan insanların temiz havaya, dinlenmeye, boş vakitlerini belirli aktivitelerle geçirebileceği gerekli donanımlara sahip açık ve yeşil alanlara gereksinimleri vardır (Atabay, 1988).

Açık ve yeşil alanların yerleşim birimlerindeki dağılımları, alansal büyüklükleri, işlevsel donatıları yerleşimlerin nüfus sayısına, yaş kademelenmesine, sosyal, kültürel ve ekonomik özelliklerine bağlıdır ve belirli bir sistem ile yerleşme bütününde dağılım gösterirler. Söyle ki;

- Jeokompleks alanlar,
- İklim kontrol alanları,
- Fonksiyon alanlarına özgü yeşil alanlar,
- Ulaşım güzergahları ve odaklarına özgü yeşil alanlar,
- Tarihi anıt, yapı ve arkeolojik alanlara özgü yeşil alanlar,
- Rekreatyon- turizm fonksiyonlarına özgü yeşil alanlar,
- Resmi ve özel kuruluslara özgü yeşil alanlar,

Gibi genel bir kademelenme yapılır (Atabay, 1988).

Yeşil ve açık alanlar konut grubundan başlayarak, küçük komsuluk, komsuluk, ilköğretim, semt ve şehir birimi gibi yerleşme kademelenmesine ve nüfus büyüklüklerine bağlı olarak çeşitlenmişler, bunlar; (Atabay,1988)

- Genel yeşil alanlar
 - Ormanlar
 - Korular
 - Arboretum
 - Bölge parkları
 - Çayırliklar, yamaçlar, vista noktaları
 - Fidanlıklar+ Sera alanları
- Büyük yeşil alanlar
 - Botanik bahçeleri
 - Hayvanat bahçeleri

- Mezarliklar ve sehitlikler
- Sergi parklari ve lunaparklari
- Fuar alanlari
- Ulasim yesil alanlari
 - Çevre yollari+ Gürültü kontrol perdeleri
 - Bulvarlar+Ana caddeler+ Meydanlar
 - Yayalastirilmis yollar
 - Terminaller, hava, kara, su yollar
 - Tir otoparklari+ Otoparklar
- Resmi kurumlarin yesil alanlari
 - Hastane ve dispanserlerin bahçeleri
 - Egitim yapıları- yuva, ilk, orta; meslek okullari ve üniversite kampüsleri
 - Müze bahçeleri
 - Açık hava tiyatrolari
 - Spor alanlari ve yüzme havuzlari
 - Hipodrom ve stadyum
- Özel kuruluslarin yesil alanlari
 - Sosyal tesisler
 - Spor tesisleri
 - Kulüpler
 - Golf alanlari
 - Yüzme havuzlari
 - Sebze bahçeleri + Meyve bahçeleri
- Küçük yesil alanlar
 - Konut bahçeleri
 - Tek ailelik konut bahçeleri
 - Çok ailelik konut bahçeleri
 - Toplu konut alanlari

Siralayarak tanımladığımız yesil alanlar içinde yer alan koru alanlari çalismamizin ana konusunu teskil etmektedir. Bu nedenle öncelikle koru alanlarinin tanımlamasi yapilarak, korularin yerlesme bütünündeki önemi üzerinde durulacaktır.

2.2 Koru Alanlarının Tanımı

Ülkelerin dogal kaynaklarından çok yönlü yararlanma amacına yöneldikleri ve dogal çevreyi korumanin yani sıra rekreasyonel yararlanmayı amaçlayan çabaların önemli boyutlara ulastigi çağımızda, koru kavrami, çeşitli uluslar arası toplantılarda ele alınarak tanımlanmış ve tasimasi gereken nitelikleri belirlenmiştir.

Koru, kent içinde veya yakın çevresinde yer alan, etrafı duvarlarla çevrilerek emniyeti sağlanmış, uzun bir süreden beri koruma altında tutulmuş büyük bir ağaç topluluğu, küçük bir orman parçası; yollarla bölünmüş bir orman parçası; yollarla bölünmüş bir parkin gezinti yeri olarak düzenlenmiş kapalı ağaçlık kısmıdır.

Ormancılıktaki koru ormanı ile kent içindeki koru arasında önemli bir fark vardır. Ormancılıkta koru ormanini oluşturan ağaçlar tohumdan gelişirken, kent içi korular da ağaçların tohumdan veya sürgünden gelişmiş olması farketmez. Uzun süre koruma altında tutulmuş olması, rekreasyonel açıdan kentliye hizmet vermesi yeterlidir (Yaltirik vd.,1997).

Korular, kentler içinde kalmış olan dogal orman parçalarının veya suni olarak kurulmuş kapalı ve sık yetistirilmiş plantasyon sahalarının meydana getirdiği yoğunlukla ağaçlı yeşilliklerdir. Esas itibarıyla eski köşk ve yalıların geniş bahçelerinde kurulmuşlardır. Yurdumuzda daha çok İstanbul'da yer almış olduğunu gördüğümüz korular, özel kişilerin, özel çabalarıyla meydana getirilmiş olan büyük köşk ve bina bahçelerinden ibarettir. Sahisların kurmuş oldukları bu geniş ağaçlıklı sahaların halka açılması ve bu şekilde birer kent koruluğu görevini yerine getirmeleri mümkündür. İstanbul'daki koruların bir kısmı, halen kent halkının ihtiyaçlarına tahsis edilmiş bulunmaktadır.

Korular, sosyal ve turistik amaçlara hizmet edebilecek şekilde planlandığı ve bazı tesislerle takviye edildiğinde daha fonksiyonel olabilirler. Ancak, genel olarak kent parkları için sayılan birçok tesislere burada yer vermek mümkün olmaz. Örneğin çocuk bahçeleri, spor ve oyun alanları, gazino ve pavyonlar kurulması doğru değildir. Ağaç unsurları basta gelen kent korularında, çiçek hatta çim sahalarına ayrılan sahalar oldukça azdır veya hiç yoktur (Pamay, 1978)

Yukarıdaki tanımlar ışığında kent içi korularının nitelikleri üç noktada toplanabilir. Bunlar: 1- yapısal nitelikler, 2- işlevsel nitelikler, 3- yönetsel nitelikler.

Koruların içerdikleri dogal varlıkla, manzara güzellikleri v.b. değerler, yapısal niteliklerini; doğa koruma, tarihi, turistik, rekreasyonel v.b. kuruluş amaçları işlevsel niteliklerini oluştururlar. Kent içi korularının yapısal niteliklerinin sürekli biçimde korunmasının yani sıra,

islevlerini de tam olarak gerçekleştirmeleri bu alanların özel bir rejimle yönetilmesini gerektirir (Aysu, 1989).

2.3 Koru Alanlarının Fonksiyonları

Koru alanlarının yerleşmelerde üstlendiği temel fonksiyonları yeşil alan- koru bağlamında şöyle sıralayabiliriz;

Yerleşme ekolojisi açısından:

İnsanların yaşadığı yerleşim mekanlarının her şeyden önce sağlıklı hava ve iklim koşullarına gereksinmesi bulunmaktadır. Yerleşmelerin kendi jeomorfolojik yapısı özelinde ısı, nem, rüzgar ve radyasyon gibi fiziksel olayları kontrol görevini üstlenen yeşil alanlar gibi korular da yerleşim yüzeyinde serin havanın oluşmasını ve hareketini sağlarlar.

Yerleşim dokularındaki girinti ve çıkıntılara sahip yapı yüzeyleri rüzgar akımlarının hızını keser ve çoğu zaman türbülans hareketini hızlandırır. Ayrıca güneş ısıları yapı dokuları tarafından emilir ve daha sonra, bu enerji ısı olarak açığa çıkar. Karasal radyasyonu oluşturur.

Korular büyük yeşil yüzeyler olarak çok miktarda oksijen üretir. Yerleşimlerin ihtiyacı olan temiz hava sirkülasyonunu sağlar ve giderek inversiyon olaylarını ortadan kaldırır.

Yerleşmelerden, endüstri ve ulaşımdan kaynaklanan gürültüyü absorbe ederek bir çeşit gürültü kontrolü görevini de üstlenir.

Yeşil sistem bütününde yaşayan canlı varlıkların kendi ekolojik kuralları bağlamında sürdürülebilirliğini sağlar ve özellikle arazi morfolojisi bağlamında erozyondan korur (Atabay, 1988).

Fonksiyon alanlarına özgü fonksiyonları:

Endüstri, ticaret, iş alanları, ulaşım, eğitim, sağlık ve rekreatif gibi fonksiyon alanlarını organik olarak birbirine bağlar veya ayırarak bu alanları olası çevre sorunlarından korur.

Rekreasyon- boş zamanları değerlendirme açısından fonksiyonları:

İnsanların günlük hayatındaki barınma, eğitim ve ulaşım gibi fonksiyonların dışında boş zamanlarını çeşitli rekreatif etkinlikler yapabilmesi için yeşil ve açık alanlara büyük gereksinimi vardır. Bu nedenle dinlenme, spor, kültür ve eğlence gibi etkinliklere olanak tanıyan korular bu açıdan da görev ve hizmet üstlenirler.

Esik alanların korunması:

Yerleşim alanlarının sahip olduğu jeomorfolojik yapı içindeki orman, deniz, akarsu, göl ve bitki örtüsü gibi doğal kaynakların korunması için öngörülen koruma zonlarının da ekolojik fonksiyonları bulunmaktadır (Atabay, 1988).

Estetik açıdan fonksiyonu:

Yerleşmelerin topografik ve jeomorfolojik yapısı özelinde gösterdiği yerleşim dokusu kontur, silüet ve fon olarak yeşil doku ile birlikte bir yerleşim peyzajını ortaya koyar ve bu peyzaj da yerleşime kimlik kazandırır (Atabay, 1988).

Sosyal, psikolojik ve ekonomik açıdan fonksiyonları:

Yeşil alan sistemi içinde korular da, rekreatif fonksiyonlar üstlenerek insanların bir araya gelmesine birbiriyle ilişki kurmalarına, kültürel etkilesime neden olurlar.

Bu tür fonksiyon alanlarındaki tarihi yapı, müze veya gastronomiye özgü kuruluşlar donatı alanı olarak yerel yönetime maddi katkılar sağlarlar (Atabay, 1988).

Koruların yukarıda sözü edilen önemli fonksiyonları İstanbul Koruları özelinde de büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle çalışmamızda İstanbul Boğaziçi Koruları'ndan Abrahampasa, Hıdiv, Fethipasa ve Mihrabat Koruları ele alınarak ayrıntılı olarak sahip oldukları ,estetik açıdan , sosyo- psikolojik, ve ekonomik açıdan, rekreasyon- bos zamanların değerlendirilmesi kriterleri açısından analizleri yapılmıştır.

3. BOGAZIÇI KORULARININ ISTANBUL YESİL ALAN SİSTEMİ İÇİNDEKİ İSLEVI

Istanbul kenti özellikle cumhuriyetle birlikte büyük bir gelişme göstermiş bir metropol özelliği kazanmıştır. Bu gelişmenin baslıca sebepleri nüfus artislari ve kentlere göç olgusudur. Sanayinin Istanbul’da gelişmesi ve kente göç beraberinde gecekondulasma ve düzensiz bir kentlesmeyi de birlikte getirmiştir. Bütün bu olgular bozuk bir kent yapisi, alt yapı eksikligi, trafik sorunlari, kentle iç içe sanayi, yok olan yesil alanlar ve tarım alanlari olarak kendini göstermektedir.

3.1 Bogaziçi Mekani’nin Tanimi ve Bogaziçi Korulari

Bogaziçi; Karadeniz ile Marmara Denizi’ni bağlayan, kuzeydogu-güneybatı yönünde uzanan 31km. uzunlugunda ki dar suyoludur. Yazili kaynaklarda ve konuşma dilinde Bogaziçi, “Istanbul Bogazi” ya da “Bogaz” olarak anilir. Batı dillerinde ve literatürde Bosforus veya Bosfor olarak geçer.

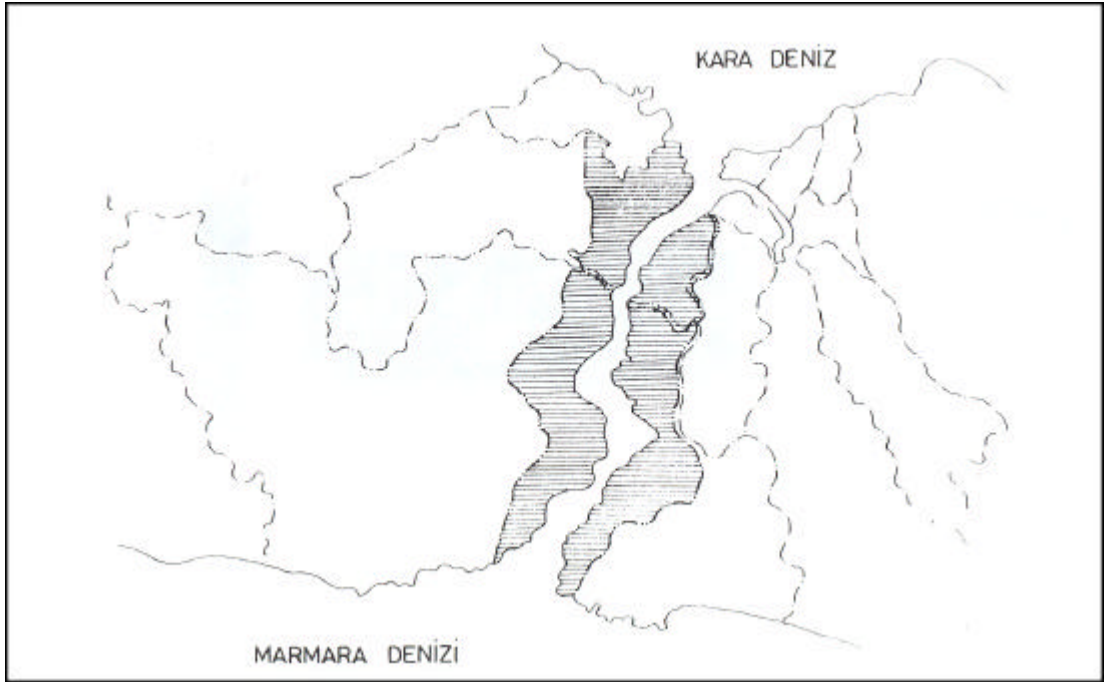
Yöre olarak Bogaziçi, dar anlamda güneyde Tophane- Salacak hattı ve kuzeyde Rumeli ve Anadolu Fenerleri hattı arasındaki kısımdır (Sekil3.2). Ancak dogal mekandaki kullanımların belirlediği bir “Bogaziçi Alanı” vardır ki, dogal yapı olarak bu alan, yaklaşık 285.000-300.000 hektarlık bir çevreyi kapsar (İst. Ans.1994).

Bogaz dogal olarak düz bir kanal değildir (Sekil 3.1). Aksine birçok yerde kıvrılan bir durum göstermektedir. Istanbul’u dünyanın en önemli kavsaklarından biri yapan Bogaziçi’nin değeri çok büyüktür. Ayrıca sirkülasyon kolaylığı ve kıyılarına yansımalar olanakları denizcilige elverişlidir.

2960 Sayılı Bogaziçi Kanunu’nun 2. maddesinin (a) fıkrası hükmü uyarınca Bogaziçi alanı; Bogaziçi kıyı ve Sahil Seridinden, Öngörünüm bölgesinden, Gerigörünüm bölgesinden ve Etkilenme bölgesinden oluşan ve koordinatları bu kanuna ekli krokide işaretli 22.07.1983 onay tarihli Nazım Planda gösterilen alandır (Sekil 3.12).

Sekil 3.1 İstanbul'un uzaydan çekilmiş fotoğrafında Bogaziçi ve çevresi (İst Ans.,1994).

Sekil 3.2 İdari sınırlara göre Bogaziçi alanı (Erdem,1996)

3.1.1 Dogal Yapisi

3.1.1.1 Topografik , jeolojik ve jeomorfolojik yapı

Bogaziçi, su olugu ve çevresindeki kara parçalarıyla olusan ve iskan edilmiş bir yüzey seklidir. Topografik yapı, Bogaziçi'nde yerleşmeyi etkilemiş ve tarihi süreçte kendine özgü bir yerleşme ortaya çıkarmıştır. Dar kıyılarda yalılar, vadilerde köylerin olusturduğu bu yerleşmeler, fiziki yapı ile uyumlu ve çok değişik bir Bogaziçi peyzajı yaratmıştır. 18.yy ortalarından sonra özelliklerini kaybetmeye başlamıştır.

Bogaziçi'nde topografya oldukça harektlidir. Sahilden sonraki kısımlarda egim yüzde 10'dan fazladır. Yer yer yüzde 30'u asar. Dogu yakasında bu egim, yüzde 15'ten başlayarak kuzeye doğru artis gösterir. Egim akarsu ağızlarında da yüzde 15 civarındadır. Topografya özellikleri ve Bogaz olugunun yer yer değişen doğrultusu, Bogaz'ı her türlü fırtınalara karşı mükemmel bir koruma limanı haline getirir. Genel olarak topografya, Haliç ve Marmara Denizi'ne uzanantepler ve sirtlardan oluşur. Denizden, 150-200 m yüksekte bulunan platolara arazi dik olarak çıkar. Bogaziçi'nde büyük tepeler dogu yakasındadır. Büyükçamlıca Tepesi 262m, Yusa Tepesi 201 m'dir. Bölgenin kuzeyinde yüzde 60'lara varan ve gelişmeye uygun olmayan dik yamaçlar vardır. Batıda Rumelikavagi ve Sariyer, doguda Beykoz sirtları en dik yamaçlardır. Bazı bölgelerde egim yüzde 30'lara düşer (İst.Ans.,1994). Toprak yapısı genelde sirtlarda sig ve taslı, yamaçlarda orta derin ve nispeten ince tekstürlüdür. Balçık ve kumlu balçık karakterinde, esmer orman topragidir. Korulardaki türlerin sağlıklı olarak gelişmesini sağlar.

Bogaziçinde, yaklaşık 30km uzunluğunda kıvrılarak ilerleyen bir su yolunun iki yanında denize doğru inen tepelerin olusturduğu perspektiflerle eşsiz bir dogal mekan yaratılmıştır. İki yaka boyunca birbirlerini izleyen burun ve koyların aslında su yolunu çevreleyen masif yükseltilerin uçları ya da uzantılarıdır. Yer yer değişen doğrultusu ve kıyı hattının arkasında devam eden tepeler Bogaziçi'ni her türlü fırtınalara karşı korunaklı bir hale getirir. Köyler, yüksek tepelerin arasında, denize açılan vadilere kurulmuşlardır.

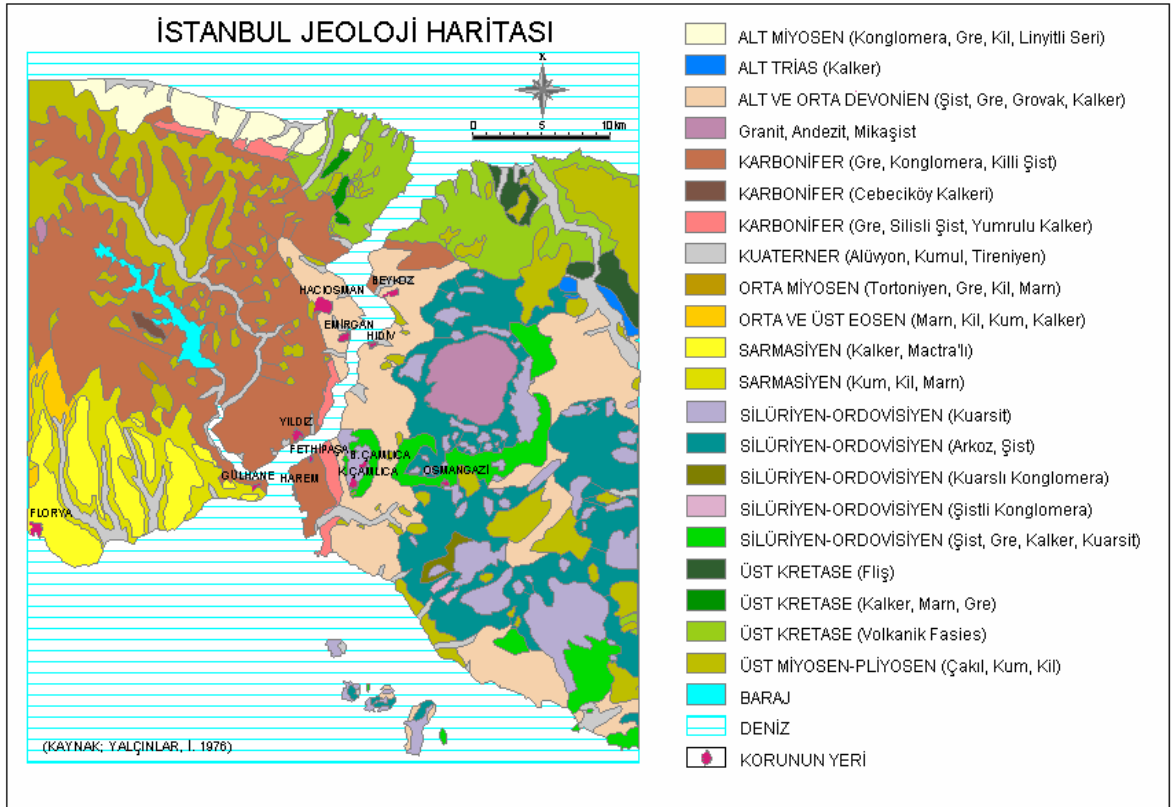
Salacak- Tophane hattından başlayarak iki kıyı çizgisi birbirine karşılık gelen koylar ve burunlarla Karadeniz'e kadar devam eder. Kuzeybatıya kıvrılarak gelen Bogaz, Salacak önlerinde tekrar kuzeydoguya yönelir. Kuruçesme- Çengelköy arasında kuzey- güney doğrultusunu alır ve Yeniköy- Pasabahçe hattına kadar böyle devam eder. Yeniköy burnu ve bunu karşılayan Pasabahçe koyunda bir dirsek yaparak kuzeybatıya yönelir. Büyükdere

koyundan sonra ikinci bir dirsekle kuzeydoguya yönelir ve Anadolufeneri ve Rumelifeneri noktalarında iki kıyı birbirinden uzaklaşarak Karadeniz’e ulaşır (İst.Ans.,1994).

Bogaz’ın kuzey kısmı, Anadolu yakasında Anadolukavası ve Avrupa yakasında Yenimahalle’ye kadar II. Jeolojik Zaman sonu volkanik bir arazi yapısındadır. Diğer kısımlar I. Zaman ortalarında oluşmuş devoniyerdir. Kalker kayaların tepeleri kisin kahverengiye dönüşen Akdeniz Bölgesi’ne özgü kırmızı killi topraklıdır. Alüvyonlarla kaplı vadi yataklarında toprak oldukça kalındır. Bogaz ve çevresinin içinde yer aldığı plato yakın bir jeolojik devirde kuzeybatı- güneydoğu doğrultusunda kubbeleşmiştir. Plato üzerinde yoğun bir vadi sebekesinin mevcudiyeti, vadi yoğunluğunun paleozoik düzeyinde çok daha fazla olduğu ve bütün vadilerin plato içine derin bir şekilde gömülerek onu parçaladıkları dikkati çeker. Platoyu yaran vadilerin en önemlisi ise İstanbul Bogazı’dır.

Bogaz’ın kuzey ağzının her iki yanında, volkanik kayalardan oluşan platoların kenarındaki yüksek bölgeler ve çentikli genç bir kıyı tipi görülür. Bogaz’da kıyılar dik ve derindir, sig topluluklar ve kayalıklar yoktur. Kıyı boyunca bazı vadilerin ağzlarında, akıntı nedeniyle gelişmemiş küçük ve güdük deltalar veya birikinti kolonları vardır. Yerleşmelerin büyük bir kısmı, bunlar üzerindedir. Genel olarak Bogaz kıyıları sular altında kalan eski bir vadidir ve paleozoik temel üzerindeki bir plato içine gömüldüğü için “ria” olarak nitelenir. Haliç, İstinye, Tarabya kıyıları tipik birer riadır (İst.Ans.1994).

İstanbul ili jeolojik formasyonlar ve litolojik özellikleri bakımından çok çeşitlilik gösteren bir yapıya sahiptir. Yörenin temelini Silüriyen, Devoniyen ve Haliç’in kuzeybatısında yer alan bir serit boyunca karbon dönemlerine ait formasyonlar oluşturmaktadır. Bogazın dogusunda temel çok daha geniş bir alan kaplayarak yüzeye çıkar. Yapısal bakımından yörenin ikinci jeolojik unsurunu tersiyer formasyonları meydana getirir. Bunlarda farklı yaş ve litolojik elemanlardan oluşur (Şekil 3.3), (IBSB,2002).

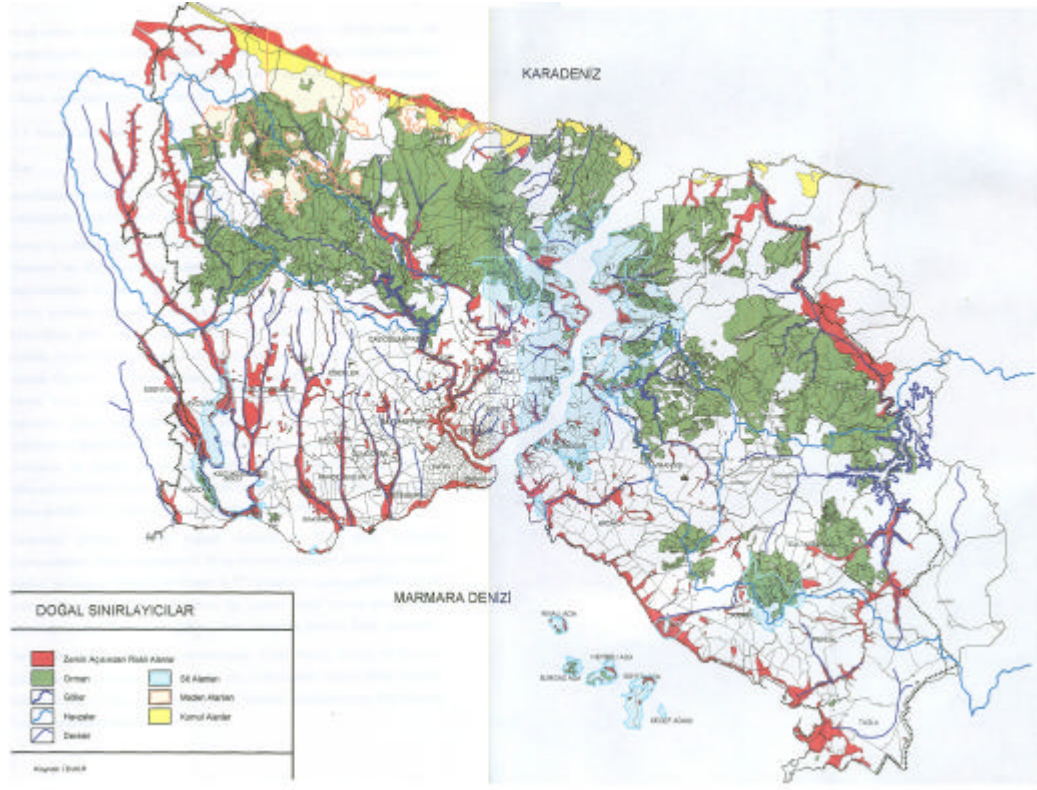
Sekil 3.3 Istanbul Jeoloji haritasi (IBSB,2002)

3.1.1.2 Su Kaynaklari

Bogaziçi'nin her iki kıyısında vadileri izleyen dereler de Bogaziçi peyzajının öğelerindendir. Büyük bir su yolu olan Bogaz'a ulasan bu küçük akarsular kıyı boyunca vadi ağizlarında akinti nedeniyle gelişmemiş küçük deltalar olusturmuş ve yerleşimlerin büyük bir bölümü de bunların üzerinde kurulmuştur.

Büyükdere, Kestanesuyu, İstinye, Baltalimanı, Rumeli yakasının belli başlı vadileridir. Avrupa yakasına göre daha yüksek ve farklı yönlerde uzanan yükseltilerin bulunduğu Asya tarafında ise sayıca daha çok vadi yer almaktadır. Bunların belli başlıları arasında, Beykoz-Hünkar İskelesi, Sultaniye, Incirköy, Çubuklu ve Gölsu sayılabilir (Yıldız,2004).

İstanbul Metropoliiten Alanı, Marmara Geçiş İklim tipi içinde yer almakta ve yıllık ortalama yağış 700-1000 mm. Arasındadır. Kuzeye çıkıldıkça yağışın miktarı ve süresi artar. Akarsuların gerek uzunlukları gerekse havzalarının büyüklükleri çok farklıdır (Sekil 4.4). Büyük havza akarsularının üzerinde kurulan yada bu akarsularla beslenen göl, gölet ve barajlar mevcut olup şehre su temin edilen kaynaklardır: 619km² havzalı Terkoz Gölü, 620 km² havzalı Büyük Çekmece Gölü, 170km² havzalı Alibey Barajı, 85 km² havzalı Elmalı Bentleri, 859km² havzalı Ömerli Barajı şehre su temin edilen kaynaklardır (İst.ans.,1994)

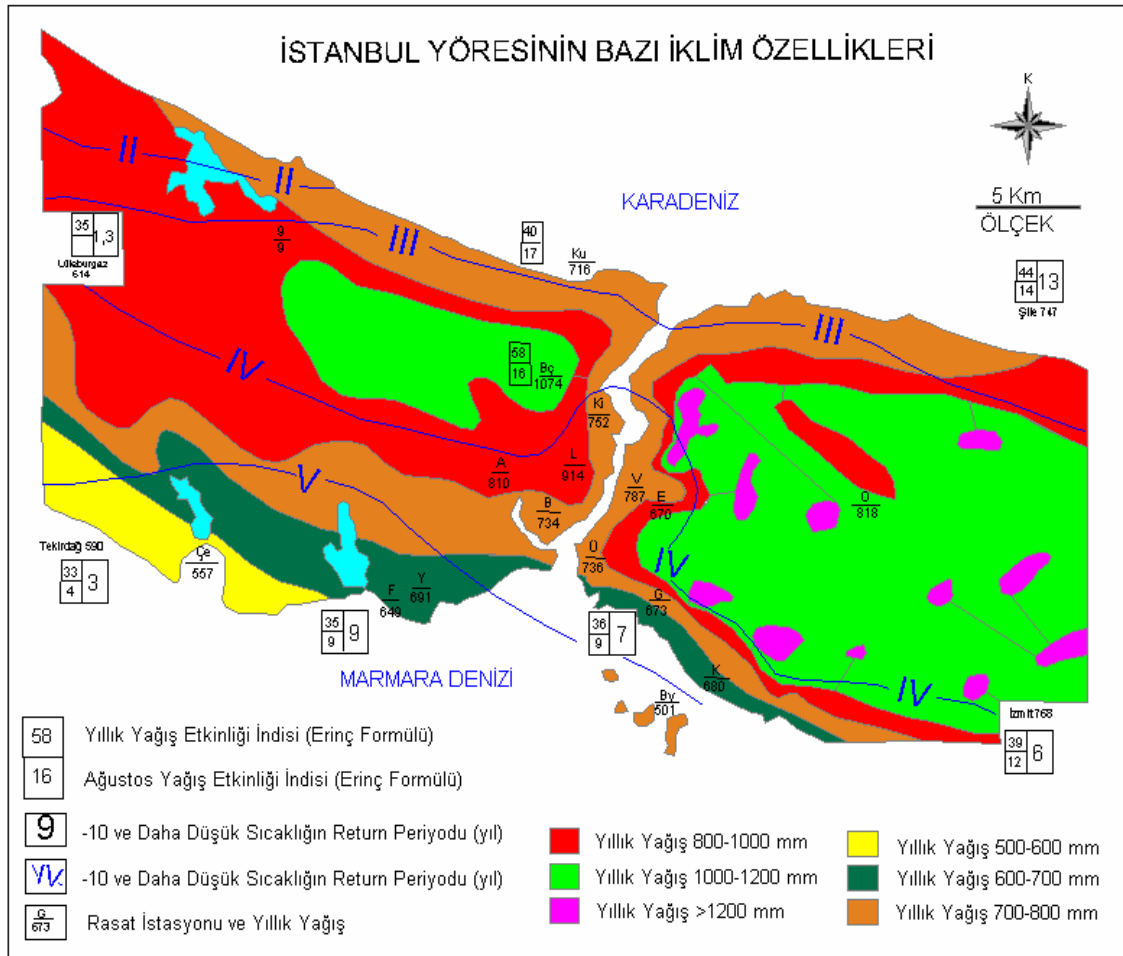

Sekil 3.4 İstanbul ve Boğaziçi'nin su kaynakları (M.,2004 Dil,)

3.1.1.3 İklim

Bogaz platosunun kuvvetli bir şekilde yarılmış olması, Bogaz oluğunun hakim rüzgar yönünde açılmış bulunması ve muhtelif kısımlar arasındaki yükselti ve baki farkları İstanbul bogazi çevresinde oldukça kuvvetli özelliklerle belirgin yerel iklim tiplerinin oluşumuna yol açan esas sebeptir. Bu topografya ve baki nedeniyle bogaz kıyıları arasında önemli ısı, nem ve rüzgar şiddeti farklılıkları görülmektedir. İstanbul bogazi ve çevresi Akdeniz ikliminin etkisi altındadır. Fakat bu yörede kuraklık batı ve güney kıyılarımızda olduğu kadar şiddetli olmadığı gibi, süresi de kısadır. Yörede Akdeniz makro ikliminin, don tehlikesinin de mevcut olduğu kısı şiddetli ve genellikle daha nemli bölgesel bir tipi olarak karşımıza çıkar. Akdeniz iklimi ile Karadeniz iklimi arasında bir geçiş iklimine sahiptir. İstanbul yağış özellikleri ile kuzey ve güney arasında bir geçiş alanı meydana getirir. Yıllık yağış güneyden kuzeye genel bir artış gösterir. Marmara kıyılarında 650 mm'ye kadar olan yıllık yağış (Göztepe'de 673,4mm, Kartal 680,3mm, Yesilköy 691,4mm ve Florya'da 649,1mm), kuzey kıyılarda 750mm dolayındadır (Kilyos 717,3mm, Kireçburnu 752,5mm ve Sile'de 747mm). Yörenin 200 metreden daha yüksek kısımlarında ise bu miktar 1000mm ye yaklaşır veya geçer (Bahçeköy 1074,4mm). Jeokompleksin sınırları içinde yağış miktarının dağılımında yükselti, baki, konum ve rölyef baslıca rol oynar (örneğin derin yarılmış vadilerin tabanlarında

yagis daha azdir). Dogu ve batı yarilari arasında röliyef bakımından mevcut olan asimetri dolayisiyla, kuzeye dogru ilerledikçe meydana gelen yagis artisi batida tedrici, doguda ise çok daha kısa mesafelerde degisebilir. Geçis karakterinin diger bir belirtisi, yörede yaz kurakliginin kuzeye dogru hafiflemesi ve kismalmasidir. Kurak ve yari kurak aylarin sayisi Trakya'nin Marmara kiyilarinda 5 ay oldugu halde, yörenin kuzeyinde 2 aya kadar düşer. Istanbul'un güney kesimleri kuzeye oranla daha fazla isinmakta ve vejetasyon devresi nispeten daha sicak geçmektedir (Sekil 3.5).

Sekil 3.5 İstanbul İklim Haritası (IBSB, 2002)

Çizelge 3.1 Ömerli Meteoroloji İstasyonu, Enlem derecesi : 41° 06, Boylam derecesi : Kuzey, 29° 05', Yükseklik : Dogu, 60 m 1950-1970 rasat periyodu (IBSB, 2002)

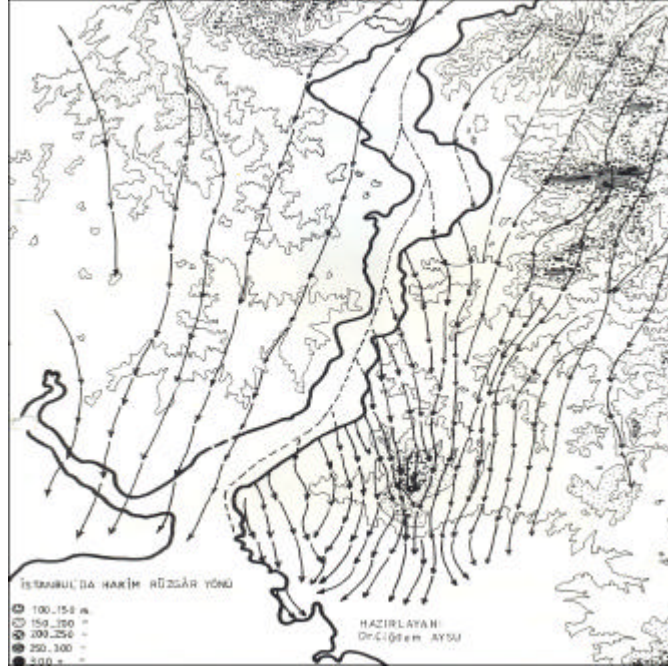
Meteorolojik Gözlem	AYLAR												Yıl lik	Vejetas yon Süresin de
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII		
Ortalama Sıcaklık (°C)	3,9	6,2	6,7	11,4	16,0	19,0	21,6	21,6	18,4	14,7	11,5	7,7	13,2	16,8
En Yüksek Sıcaklık (°C)	17,0	21,1	24,4	27,0	34,0	34,0	36,6	38,8	37,0	29,8	25,0	21,2	38,8	38,8
En Düşük Sıcaklık (°C)	-17,7	-6,7	-5,0	-3,0	1,1	6,6	7,8	9,0	4,0	0,1	-3,3	-11,0	-17,7	-3,3
Ort. Bağıl Nem (%)	72	68	70	70	72	72	76	77	77	78	78	72	73	75
Ortalama Yağış (mm)	157,3	68,4	95,3	39,2	26,5	28,8	20,0	23,1	74,8	59,6	84,5	140,3	817,9	356,5
Donlu Günler Sayısı	11	7	7	1	-	-	-	-	-	-	2	5	33	3
Karlı Günler Sayısı	4	4	1,0	-	-	-	-	-	-	-	-	1	10	-
Hakim Rüzgar Yönü	SW	SW	NE	SW	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	SW	-	-
Ort. Rüzgar hızı (m/sn)	2,0	1,6	1,8	1,8	1,6	1,5	1,6	1,3	1,5	1,8	1,8	2,4	1,7	1,6
Ort.Buhar Basıncı	5,3	6,0	5,5	7,3	10,1	12,7	14,6	14,7	12,3	9,7	7,8	6,1	9,3	11,2

Meteorolojik ortalamalar tablosuna göre, en yüksek ısı ortalaması 38,8 C° ile Ağustos, en düşük ısı ortalaması -17,7°C ile Ocak ayında meydana gelmektedir. Bu ekstrem rakamlara göre yörenin en soğuk ayı Ocak, en sıcak ayı ise Ağustos'tur. Yıllık ortalama sıcaklık 13,2 °C' dir. Yine bu tabloya göre vejetasyon süresi (Yeserim dönemi) Nisan ayında başlayıp, Kasım ayında sona ermekte ve yaklaşık 8 ay devam etmektedir. Bu süre içindeki ortalama sıcaklık ise 16,8°C 'dir. Meteorolojik ortalamalar tablosuna göre yörenin 20 yıllık yağış ortalaması 817,9mm / yıl'dır. Bu yağışın 356,5mm'si, 8 aylık vejetasyon dönemi içinde; 461,4mm' lik bölümü ise dört aylık vejetasyon dönemi dışında meydana gelmektedir. Diğer bir deyişle yıllık yağışın %44 ü, vejetasyon dönemi içinde meydana gelmektedir. Yıllık ortalama bağıl nem % 73 olup, bu oran vejetasyon dönemi içinde pek az; % 2 oranında artmaktadır.

Meteorolojik Ortalamalar Tablosuna göre karla örtülü gün sayısı 10 gündür. Vejetasyon döneminde karlı günlere rastlanmamıştır. Yörenin hakim rüzgarların yönü genelde kuzeydogudur (Şekil 3.6). Vejetasyon döneminde de bu yönlerden esmektedir. Ortalama rüzgar şiddeti 1,7m/s' ye olmasına karşın, vejetasyon dönemi içinde bu hız 1,6m/s'ye

düsmektedir. Meteorolojik ortalamalar tablosuna göre yöredeki donlu günlerin sayısı 33 gündür. Vejetasyon döneminin basında 1 ve sonunda 2 gün don olayı görülmektedir.

Meteorolojik ortalamalar tablosundan çıkartılan yukarıdaki bulgulara göre çalışma alanının hakim iklim tipi ERİNÇ'in ayırdığı iklim tiplerine göre; mutedil rutubetlice, yazları nisbeten kurak bir deniz iklimi ile ifade edilebilmektedir (IBSB,202). Bogaziçi'nin iklim özellikleri Korulardaki türlerin sağlıklı yetismesi için yeterlidir.

Sekil 3.6 İstanbul'da hakim rüzgar yönü (Aysu, 1989)

3.1.1.4 Bitki Örtüsü

Bogaziçi'nin yakın bir tarihe kadar zengin, gür ve sağlıklı bir vejetasyon örtüsüne sahip olduğu çeşitli kaynaklarca belgelenmiştir. Bu yeşil doku Bogaziçi'nin doğal karakterini vurgulamakta, görsel açıdan bir çeşitlilik kazandırmakta ve şehir ekolojisi için de önemli bir kaynak oluşturmaktadır.

Doğal (ormanlar, makilikler, vadi tabanlarındaki çayırılık ve bostan alanlar vb.) ve insan eliyle oluşturulmuş (korular, parklar, çocuk oyun alanları, mezarlıklar ve konut bahçeleri) Bogaziçi'nin yeşil karakterini oluşturan bu vejetasyon toplulukları tarih boyunca, özellikle son 30 yıl içinde tahrip olmuş ve bozulmaya, yok olmaya başlamıştır.

İstanbul Bogazi ve çevresinde bitki örtüsü, hem bölgesel, hem de yerel iklim koşullarının oluşumuna rol oynamıştır. Geçmiş dönemlerde orman, kuru ve bahçeleriyle zengin olan Bogaziçi, bitki örtüsü bakımından Akdeniz ikliminden Karadeniz iklimine geçişi yansıtır.

Genel olarak bitki örtüsü; Dogal bitkilerden, koru, park ve konut bahçelerinden oluşur. Dogal bitki örtüsü ormanlar hariç, makilerden oluşur (Ist.Ans.,1994).

3.1.1.4.1 Dogal Vejetasyon

Sahip olduğu yaklaşık 2000 dogal tür ile İstanbul'un florasi, Türkiye içinde önemli bir konuma sahiptir. Bölge, bu zengin florasını coğrafik pozisyonuna, iklimine ve jeolojisine borçludur. İstanbul florasının bir diğer önemi ise, hem yurdumuz ve hem de dünya için nadir olan türler bakımından zengin olmasıdır .

Toprak şartları bakımından çok büyük farklılıkların görülmediği kentin Avrupa ve Asya yakalarında Dogal Bitki Örtüsü iklimi aksettirecek karakterdedir. Yörede görülen geçiş iklimi nedeniyle kuzey kesimlerde nemli ormanlar gelişirken, güney kesiminde farklı bir orman formasyonu gelişmiştir. Bu iki formasyon arasındaki sınır kabaca, Karadeniz'e dökülen akarsular ile Marmara denizine dökülen akarsular arasındaki su bölümü hattına denk gelir. Nemli hava akarsu vadileriyle, vadi boyunca içerilere ilerleyerek Karadeniz bölgesine özgü nemcil bitki türlerinin güneye sokulmalarını sağlamıştır.

Güneyde bulunan ormanlar yeknesak yapıdadır. Kurakçıl Mese türlerinin (*Quercus cerris*, *Q. Infectoria*, *Q. frainetto*) yayılış alanıdır. İnsan müdahaleleri ile gerçek karakterini kaybeden bu alanlarda Mese toplulukları dışında bitki örtüsüne Akdeniz etkisini yansıtan maki elemanları katılmaktadır. Bu formasyonda *Prunus spinosa*, *Mespilus germanica*, *Cornus sanguinea*, *Crataegus monogyna*, *Paliurus spina-christi*, *Arbutus unedo*, *Erica arborea*, *Phillyrea latifolia* ve *Fraxinus ornus* gibi istirakçi türler katılmaktadır.

Bogazın iki yakasında nemli ormanlarda (Avrupa yakasında Belgrad Ormanı ve Anadolu yakasında Alemdag Ormanları) hakim ağaç türü meselerdir (*Quercus robur*, *Q. frainetto*, *Q. petraea*), Doğu Kayını (*Fagus orientalis*), Adi gürgen (*Carpinus betulus*), Anadolu Kestanesi (*Castanea sativa*), Titrek Kavak (*Populus tremula*), Adi fındık (*Corylus avellana*), Akçağaç türleri (*Acer campestre*, *A. trautvetteri*), Ova karaağacı (*Ulmus minor*), Gümüş İhlamur (*Tilia argentea*), Kızılğaç (*Alnus glutinosa*) , Söğüt türleri (*Salix caprea*, *S. cinerea*) gibi nem istegi yüksek olan türler karışma girer.

Bogaziçi'nin tepeleri ilk yerleşmelerin kurulduğu dönemde, kıyılara kadar yapraklı bir orman örtüsü ile kaplı olmalıdır. Yerleşmelerin artmasıyla birlikte dogal orman alanları zaman içinde daralarak bugünkü sınırlarına çekilmiştir.

Bogaziçi'nde hem Karadeniz ikliminin etkisiyle büyük alanlar kaplayan yapraklı orman formasyonu, hem de Akdeniz'e özgü maki formasyonu bir arada bulunmaktadır (Yildiz,2004).

Maki alanları:

Orman formasyonunun dışında maki ve Pseudomaki (yalancı maki) toplulukları ile kıyı bitkileri yer alır. Orman örtüsünün tahribi sonucu meydana gelen maki (yörenin güneyinde yaygın) ve pseudomaki (yörenin kuzeyinde yaygın) çoğu yerde ormanla yan yana ve iç içe bulunur. Kentin karadeniz kıyılarında yayılım gösteren nemli ormanların tahrip edildiği yerlerde maki elemanları daha az, fakat nemli Karadeniz etkisiyle daha çok gürdür. Bir çok yerde Kocayemiş, Defne ve Akçakesme gibi maki elemanlarının boylu fertleri alanı kaplamıştır. Nemli orman alanlarında maki elemanları yanında Sarıçiçekli kızılçik, Adi findik, Geyik Dikeni, Musmula, Çakal erigi, Adi böğürtlen, Kurtbagrı ve Ayi üzümü gibi kısın yapragini döken bitkiler geniş yer tutar (Pseudomaki). Bu bitki topluluğu kentin Avrupa yakasının kuzey kıyıları boyunca Batiya doğru dar bir serit şeklinde devam eder. Bu seridin doğu kesiminde bu bitki topluluğu içinde maki elemanlarının oranı artmaktadır. Karadeniz kıyılarından iç kesimlere doğru gidildikçe yavaş yavaş ortadan kalkar.

Nemli ormanların yayılım gösterdiği yerlerde kıyının hemen gerisinde başlayan pseudomaki topluluğu Anadolu yakasının bütün Karadeniz kıyısı boyunca uzanır. Bu bitki topluluğu elemanları daha gerideki ormanlık alanlara sokuldukları gibi, açılmış orman alanlarını da kaplar. Bu durumun bir örneğini Polonezköy ile Ömerli Barajı arasındaki alanlarda görmek mümkündür. Mese ve Kestane ormanlarının tahribi sonucu bu alanları Pseudomaki toplulukları kaplamıştır.

Maki formasyonu her ne kadar, Akdeniz iklim koşullarına uyumlu bir vejetasyon tipi ise de Akdeniz sahil kesimiyle Bogaziçi'nin sig topraklı yamaç ve sirtlarında yer alır. Tahribatin az olduğu yerlerde boylu ve sık bir doku oluşturur (Pamay, 1974). Bogaz yamaçlarını kaplayan en önemli maki türleri;

Herdem yeşil yaprakları ile Defne (*Laurus nobilis*), sonbaharda yaprakları kızaran Sakız (*Pistacia terebinthus*, *P. atlantica*), bahari müjdeleyen eflatun- pembe çiçekli Erguvan (*Cercis siliquastrum*), kıvrır kıvrır Kermes Mesesi (*Quercus coccifera*), Mazimesesi (*Q. ínfectoria*), Akçakesme (*Phillyrea latifolia*), ilkbaharda beyaz ve sonbaharda pembe çiçekli Funda'lar (*Erica arborea*, *Caluna vulgaris*), kırmızı meyveli Kocayemiş (*Arbutus unedo*), beyaz ve

pembe çiçekli Laden'ler (*Cistus villosus*, *C. albidus*, *C. creticus*), altın sarısı çiçekleriyle Katırtırnagi (*Spartium junceum*) vb. dir (Yatirik ve Uluocak 1974).

Orman alanları:

Bogaz'ın diğer vejetasyon tipini orman oluşturmaktadır. İstanbul'un Türkler tarafından fethinden sonraki dönemde, Bogaz'ın kıyılara kadar olan her iki yakası yapraklı bir orman örtüsüyle kaplı iken, bugün sadece Avrupa yakasında Belgrat Ormanı varlığını devam ettirmektedir. Asya yakasında ki Alemdag Ormanı'nın ise yalnızca adı bilinmektedir. Belgrat Ormanı %56 oranında Orta Avrupa Orman florası özelliği gösterir. Ayrıca Castanetum- Fagetun arazi zonunda yer alan Belgrat Ormanı karışık yapraklı bir ormandır. Bu karışıma katkısı bulunan ağaç türleri; Meseler (*Quercus pedunculiflora*, *Q. hartwissiana*, *Q. frainetto*, *Q. cercis*, *Q. polycarpa*, *Q. dschorochensis*), Kayın (*Fagus orientalis*), Gürgen (*Carpinus betulus*), Kestane (*Castanea sativa*) dir. Bunlara ayrıca az miktarda İhlamur (*Tilia tomentosa*), Disbudak (*Fraxinus oxycarpa*, *F. excelsior*), Karaağaç (*Ulmus campestris*) dir. Bu ağaç türleri her iki yakada, uygun yetiştirme yerlerinde, ancak eski orman sahalarının bakıcıları olarak, yer yer görülmektedir (Pamay, 1974).

Bogaz'ın her iki yakasında, zamanında kıyılardan tepelere doğru uzandığı tahmin edilen, günümüzde ise dar bir alana sıkışmış, konut alanlarının çok yakınına taşındığı ve birbirinin devami olduğu düşünülen orman alanları bulunmaktadır. Buna rağmen mevcut orman alanlarının doğal bitki ortamlarını yansıtan, sağlıklı ve bakımlı olduklarını söylemek oldukça zordur.

Anadolu yakasında yer alan Kanlıca da ki Mihrabat Ormanı, orman niteliği tasimamakla birlikte çoğunluğu maki türü bitki örtüsü ve koru tipi ağaçlandırılmış alanlardan oluşmaktadır. Bir kısım arazi ise özel kişilerce işgal edilmiş ve bir kısım arazi de orman niteliği tasimadığı öne sürülerek orman alanı dışına çıkarılmış bulunmaktadır. Kanlıca koyunun güneyinde yer alan Kavacık Ormanı ise; 2. Bogaz köprüsü ayaklarının buraya rastlaması ve çevre yolu inşaatları nedeniyle yok olmuş durumdadır.

Rumeli yakasında ise Bogaziçi yeşil alanı dışında fakat Belediye ve Bogaziçi yasal sınırına bitişik Bilezikçi özel ormanı, Belgrat Ormanına bitişik bir alanda olup rekreasyonel açıdan önemlidir.

Bogaziçi yasal alanı içinde yer alan Feneryolu Devlet Ormanı (Mavlo Molos) ve batısı ile Anadolu yakasındaki Anadolu Kavagi Selvi Burnu ve Anadolu Feneri Devlet ormanları ağaçlandırılarak ormanlaştırılmış alanlardır (Aysu, 1989). Fatih Ormanı, Ayazaga Ormanı ve

Seytandere Ormanı da ağaçlandırılarak ormanlaştırılmıştır. Fatih Ormanı, koru niteliği tasimakta ve halkın rekreasyonel kullanımına açık durumdadır.

Belgrat Ormanı halkın rekreatif kullanımına yönelik, organize piknik alanları ile av sahaları da içermektedir. Bogaziçi ve çevresinde doğal orman bitki örtüsünü yansıtan tek orman olan Belgrat Ormanı Bogaziçi yasal alanı dışında bulunmakla beraber, Bogaziçi'ne rekreasyonel ve ekolojik açıdan büyük katkıda bulunmaktadır (Erdem, 1996).

Yapay Vejetasyon

Koru, park ve bahçeler:

Orman ve Maki örtüsünü oluşturan doğal türler arasında, yüzlerce yıldan beri Bogaziçi ve çevresi, yetiştirme yerine ithal edilmiş bulunan aşağıdaki yerli ve yabancı türleri de katmak gerekir. Bunlar, yapraklı türler olarak Çınar (*Platanus occidentalis*), karakavak (*Papulus nigra*), Selvikavagi (*P.nigra* var. *Pyramidalis*), Atkestanesi (*Aesculus hippocastanum*), Akasya (*Robinia pseudoaccacia*), Kokaragaç (*Ailanthus glandulosus*), Salkım Söğüt (*Salix babilonica*), İğne yapraklı türler olarak Dalli Servi (*Cupressus sempervirens*), Ehlami Servi (*Cupressus sempervirens* var. *Pyramidalis*), Fıstık Çamı (*Pinus pinea*) sayılabilir. Bu türlerin dışında, daha birçok ağaç ağaççık türleri İstanbul park ve bahçelerine, özellikle Bogaz korularına ithal edilmiştir (Pamay, 1974).

Bu vejetasyon türlerine ek olarak hemen her park ve koru için ender bulunan ve özellik taşıyan yabancı ağaç formasyonları da vardır. Emirgan Parkında bulunan, İstanbul'da belki de Türkiye'de tek bir ağaç ile temsil edilen Kafur ağacı (*Cinnamomum comphora*), vatani güney- doğu Çin olan, son serece dekoratif bir süs bitkisi olarak tanınan Ginkgo biloba, örneklerine Yıldız Parkı, İhlamur Kasrı, Baltalimanı – Hidrobiyoloji bahçelerine rastlamak mümkündür. Bunlardan başka *Quercus rubra* ve *Q. palustris*'e Orman Fakültesi bahçesi parkında, *Quercus robur*, *L.F. pyramidalis*'e Mecit Efendi Korusu'nda, Amerika'da Sarı Kavak diye adlandırılan Lale ağacına (*Liriodendron tulipifera*) Orman Fakültesi, Baltalimanı Hidroloji bahçesi ve Çubuklu Korusu'nda, *Zelkova carpinifolia*'ya da Beylerbeyi, Mecit Efendi Korusu'nda rastlanmaktadır (Pamay, 1974).

Korular:

Korular Bogaziçi bitki örtüsünün en önemli kısmını oluşturur. Korular dışında parklar ve bahçeler de önemli bir yer tutar. Bogaziçi'nde koru dokusu tür bakımından zengindir. İklim özelliklerine göre koru dokusu içinde kestane, meşe, karaağaç, ihlamur, disbudak, akasya

yetisir. Bogaziçi floristik bilesim yönünden farklı iki vejetasyon tipi arasında bir geçiş alanıdır. Son yıllarda Bogaz bütününde, koru alanlarının çalılığa, çalılık alanların çayıra ve çayırılığın da yerleşim alanlarına açıldığı bir döngü yaşanmaktadır (İst. Ans.,1994). Bu hızlı değişim sonucu Bogaziçi'nde bugün bulunan yeşil alan miktarları Çizelge 3.2'de gösterilmektedir. Bogaziçi'nde yeşil alan sistemi için ormanların ve özellikle koruların miktarları oldukça azalmıştır (Şekil 3.7).

Bogaziçi peyzajının temeli sayılan korular “ tarihle, doğayı ve kenti simgeleyen yeşil anıtlar dizisi” olarak da tanımlanabilir. Tarihin çeşitli evrelerinde halka açılan, araziye uyumlu dar patika yolların yanı sıra, manzara seyir köseleri, dinlenme köseleri ile rekreasyon alanı olarak kullanılan korular Bogaz'ın her iki yakasına yayılmıştır, ne var ki yoğunluklarını ve floristik kompozisyon özelliklerini zamanla yitirmişlerdir. Rekreatif kullanım amacıyla halkın kullanımına açılan Bogaziçi koruları, Yıldız, Hidiv, Emirgan, Abrahampasa, Fethipasa, Mihrabat ve Korusu'dur. İstanbul'un peyzaj yönünden en az tahribe uğramış korularından biri de Hidiv (Çubuklu) Korusudur. Koruların bazı kısımları Milli Park karakterindedir. Tüm bu Bogaziçi koruları, bir taraftan köy yerleşimlerini bağlayan ve ayıran bantlar oluşturup, diğer taraftan sahil- yalı silüetinin yeşil faunasını meydana getirmektedirler (Kızılkaya, 1999).

Günümüzdeki Bogaziçi koruları, halkın rekreatif kullanımına açılan korular, sefaret bahçeleri ile eğitim ve sağlık tesisleri olarak kullanılmaktadır.

Şekil 3.8'de görüleceği gibi Bogaziçi'nin Anadolu yakasındaki koruları; Hüseyin Avni Paşa, Fethi Paşa, Beylerbeyi Sarayı, Abdülmecit, Rasathane, Kuleli, Kandilli liseleri, Cemil Filmer, Otag tepe, Hidiv İsmail, Abraham Paşa, Beykoz Koruları ile Kavacık Ormanı ve Mihrabat Ormanı korularıdır. Rumeli yakasında ise; yıldız, Emin Vafi, Naile Sultan, Seyhlülislam, Fikri Aksit, Arnavutköy, Fecri Ali İpar, Ayşe Sultan, Arifi Paşa, Halim Paşa, Damat Ferit, Kanlı Kavak, Emirgan, Misbah, Mavrokardato, Sait Halim Paşa, Avusturya Sefareti, Polonya Sefareti, Huber, Damdisyon, Alman Sefareti, Fransız Sefareti, İngiliz Sefareti, Faysal, Rus Sefareti ile Kestane ve Çirçir Korularıdır.

Devlet mülkiyetindeki halkın rekreatif kullanımlarına açılan koru alanları da görsel ve fonksiyonel açıdan koru özelliğini kaybetmiştir. Yıldız, Hidiv, Emirgan, Abraham Paşa ve Fethi Paşa koruları bitkisel donanım açısından doğal ortamından çıkarılıp bol ağaçlıklı bir park görünümüne büründürülmüştür. Bogaziçi'nde halkın kullanımına cevap verecek şehir parki bulunmadığı için orman ve koru alanlarının bu tür kullanımlara açılması, tarihsel

özelliğe sahip yeşil alanların tahribine ve orman- koru özelliğinin yitirilmesine neden olmaktadır.

Çayirlar:

Orman ve maki formasyonu yanında, Bogaz'a sularını akıtan dere vadilerinde, akarsu kenarlarında yer alan Kızılagaç (*Alnus glutinosa*), Karaagaç (*Ulmus campestris*), Aksögüt (*Salix alba*), Çınar (*Platanus orientalis*) den ibaret bir dere vejetasyonu ile doğal çayırliklar, eski yöresel peyzaja büyük katkıda bulunan diğer önemli peyzaj elemanlarıdır.

Bogaziçi coğrafyası içinde genellikle vadi tabanları ve akarsu kıyılarında yer alan çayır alanları rekreatif kullanımları yanında büyük yeşil dokuya sahip kitleleri ile konut yerleşim alanlarının birleştirilmesinde ve geçiş zonu oluşturulmasında kullanılmaktaydı. Zaman içerisinde yerleşim alanlarının istilasına uğrayan bu yeşil düzlükler, gittikçe küçülmüş ve küçülmektedir.

Anadolu yakasında Beykoz, Sultaniye, Çubuklu, Göksu, Küçüksu, İstavroz çayırları yer almaktadır. Hazine, İstanbul Belediyesi ve Valide Sultan Vakfı arazisi olan alanda Pazar yeri, spor alanları, cami, okul, kafeterya vs. kullanımlar yer almaktadır. Mesire olarak kullanılan çayır gün geçtikçe küçülmektedir. Sultaniye Çayırı İstanbul Belediyesi mülkiyetinde olup, içinde spor sahası ve çocuk oyun alanları bulunmaktadır. Çubuklu çayırı İstanbul Belediyesi mülkiyetinde olup, içinde bostan, yakıt deposu ve atölyeler bulunmaktadır. Göksu çayırı, İstanbul Belediyesi ve Vakıf mülkiyetindedir. Üzerinde Spor Akademisi tesisleri, fabrikalar ve piknik alanları yer almaktadır. Küçüksu Çayırı Hazine, İstanbul Belediyesi ve özel mülkiyetindedir. İki Bogaz köprüsünün santiyesi olarak kullanılmış ve doğal özellikleri zedelenmiştir. Özel mülkiyetteki İstavroz Çayırı Üzerinde futbol sahası, bostanlar ile Karayollarına ait bir fidanlık vardır. Büyükdere Çayırı, Sahilden içeriye gidildikçe kullanım farklılığı göstermektedir. Sahilde askeri alan, Belediye'ye ait sosyal tesis alanı, ortada Büyükdere Fidanlığı, İç kısımlarda gecekondular isgalleri görülmektedir. Baltalımanlı Çayırı, büyük bir bölümü İstanbul Belediyesi'ne aittir. İçinde Japon bahçesi, trafo, özel bostanlar ve gecekondular bulunmaktadır. Çayır niteliğini çoktan kaybetmiş İstinye Vadisi ise, taş ocakları, gecekondular ve sanayilerce isgal edilmiştir (Erdem,1996).

Mezarliklar:

Türklerin yerleştiği her yerde, münferit, küçük veya büyük kabir ve mezarlıklara, cami avlularına türbe ve yatır yanlarına dikilen Ehrami Serviler (*Cupressus sempervirens* va. *Pyramidalis*) form, norm, renk ve orijinal habitüsleriyle İstanbul'un doğasında, peyzaja

önemli bir eleman olarak katılmış ve ona hakim olmaya başlamıştır. Gayri müslümler tarafından kullanılmalarının kesin olarak yasaklandığı bu tür, Türkler için dini ve uhrevi yapıların sembolü olmuş ve hemen hemen aynı amaçlarla günümüze kadar kullanma alanı bulmuştur. Bir tarafta cami minareleri, diğer taraftan Serviler, yeşil örtü, çevre ve yapıtlar arasındaki kontrast uyusumun simgeleri ve öncüleri olmuştur (Pamay, 1974).

İstanbul Metropoliyen Alanı'ndaki mezarlık alanları dağılımı incelendiğinde; Avrupa yakasında 176 adet (4.600.080m²), Anadolu Yakasında 118 adet (2.740.802m²) mezarlık alanı bulunmaktadır.

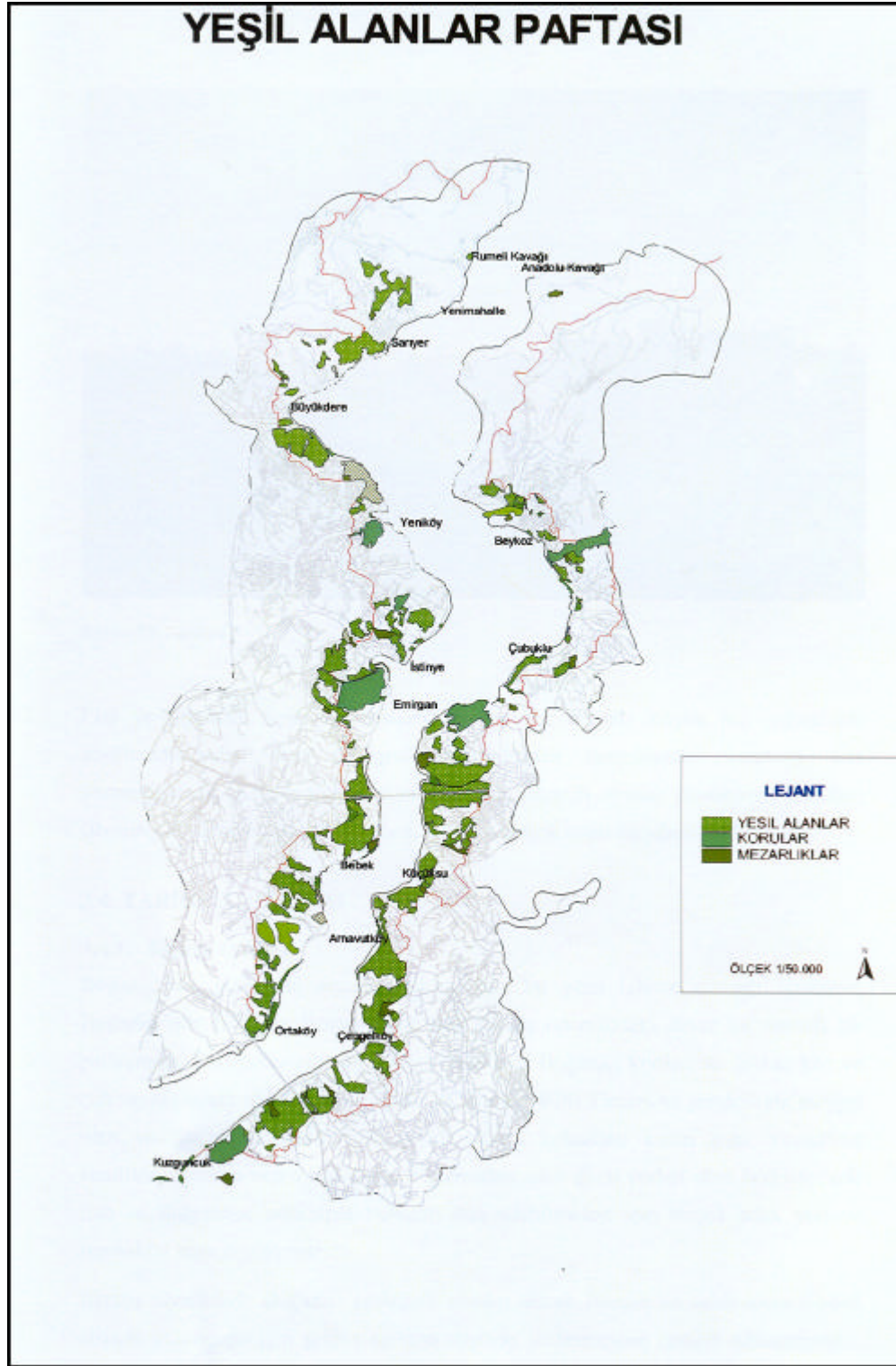
Bogaziçi'nde silüet ve peyzaja görsel açıdan servileriyle, yoğun ve koyu yeşil dokusuyla ayrı bir özellik kazandıran Müslüman mezarlıkları bulunmaktadır. Bazen karşımıza tek bir mezar olarak çıkmakta ve ziyaretgah ile mesire alanı olarak (Yusa Tepesi, Nakkas Tepe, Telli Baba, Nafi Baba mezarlıkları vb.) kullanılmaktadır.

Özellikle dini bayram ve günlerde yoğun ziyaretçi akınına uğrayan bu yerler bakımsız durumdadır. Buna rağmen azınlık mezarlıkları daha düzenli ve bakımlıdır. Bogaz'ın önemli mezarlıkları arasında Nafi Baba, Nakkas Tepe, Kandilli, Karacaahmet mezarlıkları, Yusa Efendi ve Telli Baba Yatırları, Anadolu Hisari Mezarlığı yer almaktadır (Erdem,1996).

Parklar, Oyun ve Spor Alanları:

Sahillere kadar inen yalıların bahçelerinden geriye kalan Bogaziçi sahil yolu kenarında ki alanlar, 2960 sayılı imar yasaının geçici 11. maddesi gereği istimlak edilerek öngörünüm, sahil seridi dahilinde ve Bogaziçi dolgu alanları üzerinde kurulan sahil parkları insanların deniz ve karşı sahilin peyzaj güzellikleriyle buluştuğu mekanlar olarak kullanılmaktadır.

Bogaziçi öngörünüm bölgesinde İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve ilçe belediyeleri mülkiyetinde park, çocuk bahçeleri ve spor alanları bulunmaktadır. Bu parklar donanım ve bakım açısından yetersiz olup, rutinlik sergilemektedirler. Bogaziçi alanında, halkın kullanımına sunulan amatör spor faaliyetlerinin yapıldığı alanlar yanında, İstinye yokuşu çevresinde ve Maslak Kavsagında, Tarabya yokuşunda (TED), Kuruçesme Galatasaray Adasında, binicilik, atçılık, tenis, yüzme vb. sportif aktivitelerin gerçekleştirildiği alanlar da yer almaktadır.

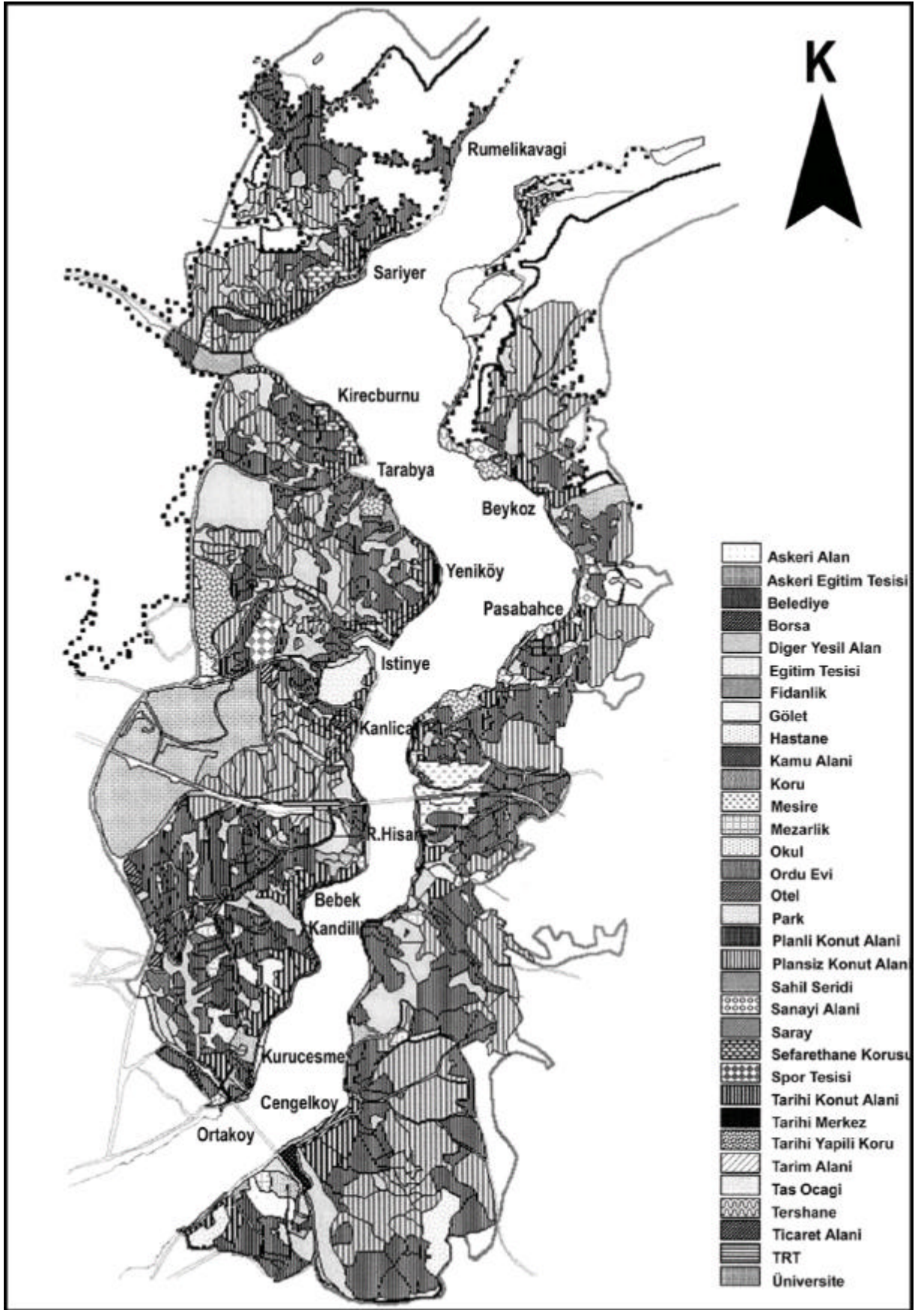

Sekil 3.7 Bogaziçi Öngörünüm Bölgesi'nde yesil alanlar (Inan, S.,2005)

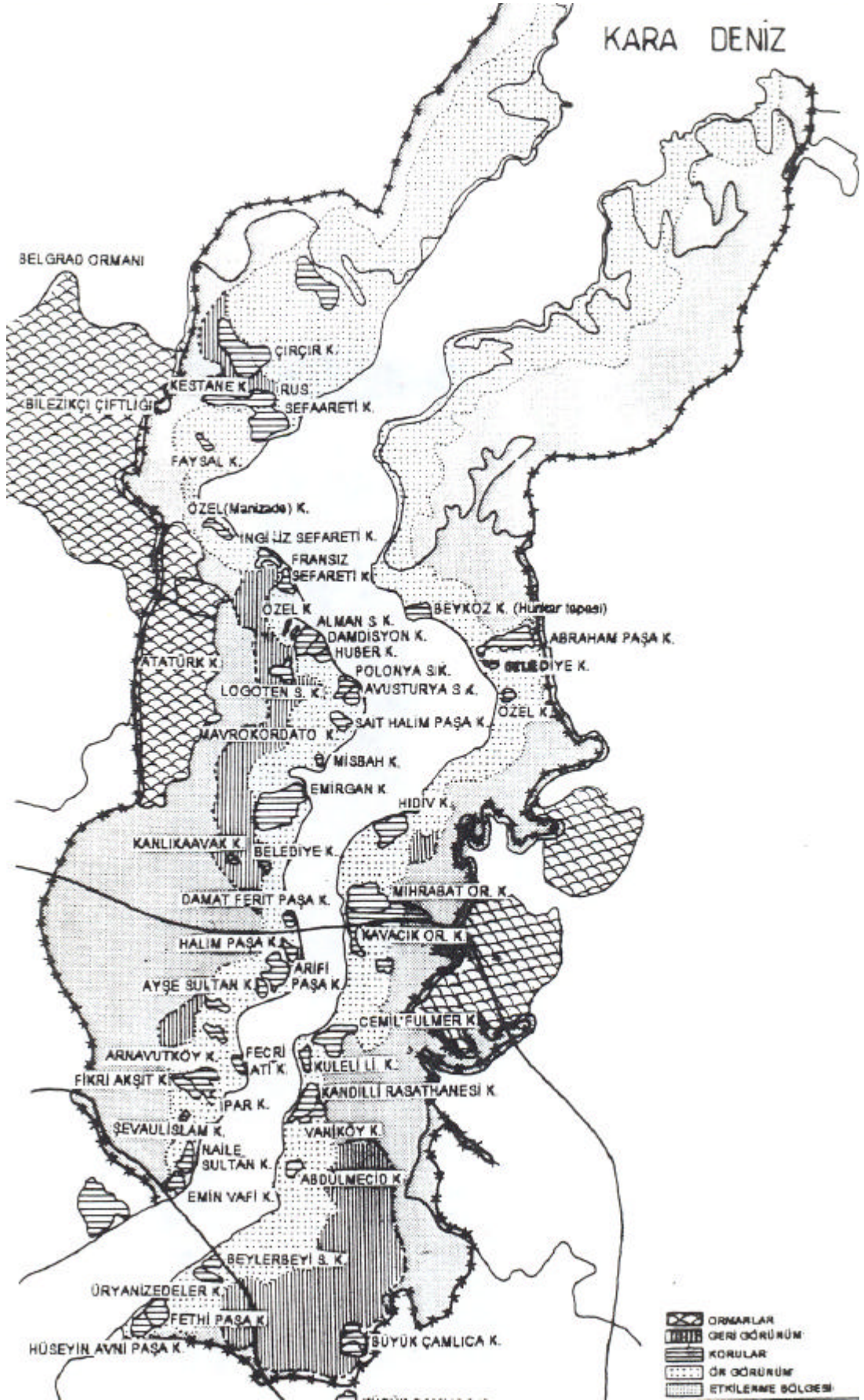
Çizelge 3.2 Bogaziçi ön görünüm bölgesi dahilinde Besiktas, Sariyer, Üsküdar, Beykoz İlçelerinde mevcut yesil alan kullanimi (Erdem, 1996)

İlçesi	m2	Kullanım
Besiktas	463.193	Koru
//	32. 924	Mezarlik
//	62. 800	Park
Sariyer	2.061.482	Orman
//	1.763.087	Koru
//	210.947	Mezarlik
//	109.264	Park
Üsküdar	1.232.250	Koru
//	237.782	Mezarlik
//	21.408	Park
Beykoz	431.835	Orman
//	1.095.466	Koru
//	121.270	Mezarlik
//	127.900	Park

Bogaziçi mekani günümüze kadar çeşitli doğal, kültürel ve beseri unsurlar sonucu değişimlere uğramıştır. Bogaziçi bu değişimler esnasında 1974 yılında 1710 sayılı Eski Eserler Yasası gereği GEE ve AYK'nca "Doğal- Tarihi Sit " ilan edilmesine ve kesin koruma kararlarının alınmasına rağmen oldukça fazla tahribe uğramış, yoğun konut yerleşimine maruz bırakılmıştır. Sonuçta da günümüz Bogaziçi mekan kullanisi ortaya çıkarılmıştır (Şekil 3.9)

Sekil 3.8 Bogaziçi arazi kullanisi (Selçuk,2004)

Sekil 3.9 Koru ve orman alanlarının Bogaziçi mekanında dağılımı (Erdem, 1996)

3.1.2 Sosyal Çevre

3.1.2.1 Nüfus

Bogaziçi'nde nüfusa ilişkin verilerin incelenmesi ve değerlendirilmesi, nüfus hareketlerini, İstanbul kent bütününe ait nüfus artisından, ilçelere dağılısından ve nüfus yoğunlaşmasından soyutlamak olanaksızdır. Nüfus İstanbul'da olduğu gibi, Bogaziçi'nde de sosyo- ekonomik ve kültürel büyük bir değişimi ortaya koymuş ve iç göçlerle gelen nüfusun oluşturduğu yeni bir coğrafi görünüm ortaya çıkarmıştır.

Bogaziçi'ndeki nüfus gelişimi 1935'ten günümüze ilçe bazında incelendiğinde; özellikle 1945'den sonra nüfusun hızla artmasındaki en önemli etkenin iç göç olduğu bilinmektedir. Karayollarının geliştirilmesi ile nüfus artışı hızlanmış, son 30 yıllık dönemde ise, özellikle 1. ve 2. Bogaziçi Köprüleri ile Bogaz'ın Rumeli yakasındaki sahil yolunun hizmete girmesinden sonra, Bogaziçi'ndeki planlı ve plansız konut alanları artışı göstermiştir. 1973 yılında 1. Bogaziçi Köprüsü ve yan yollarının hizmete açılmasından sonra Bogaz'ın Anadolu yakasında, özellikle Beylerbeyi ve civarında plansız yerleşimler artmıştır. Aynı olay 1989 yılında 2. Bogaziçi Köprüsü'nün ve yan yollarının hizmete girmesiyle 2. Bogaziçi Köprüsü çevresinde tekrarlanmıştır (Selçuk ve Zeren Gülersoy, 2004).

1950- 1955 arasında Bogaziçi'nde nüfus artışı yüzde 69'dur. 1955-1965 arasında bu oran yüzde 48 ; 65-70 arasında 17; 1970-1975 arasında yüzde 31 ve 1975-1980 arasında ise yüzde 23 'tür. 1985'te yüzde 28'dir. 1990'da ise durum farklıdır (Çizelge 3.3). Yasal yolla belediye sınırlarının değişmesi, Bogaziçi Yasası'nın uygulanması Bogaziçi'nde nüfus artışını yüzde 13 olarak belirlemiştir. 1995'de yüzde 19, 2000'de yüzde 5 olmuştur. Görüldüğü gibi giderek artış oranı düşmüştür.

Çizelge 3.3 Bogaziçi'nin nüfus artis oranlari (Selçuk, F., Z.,2003)

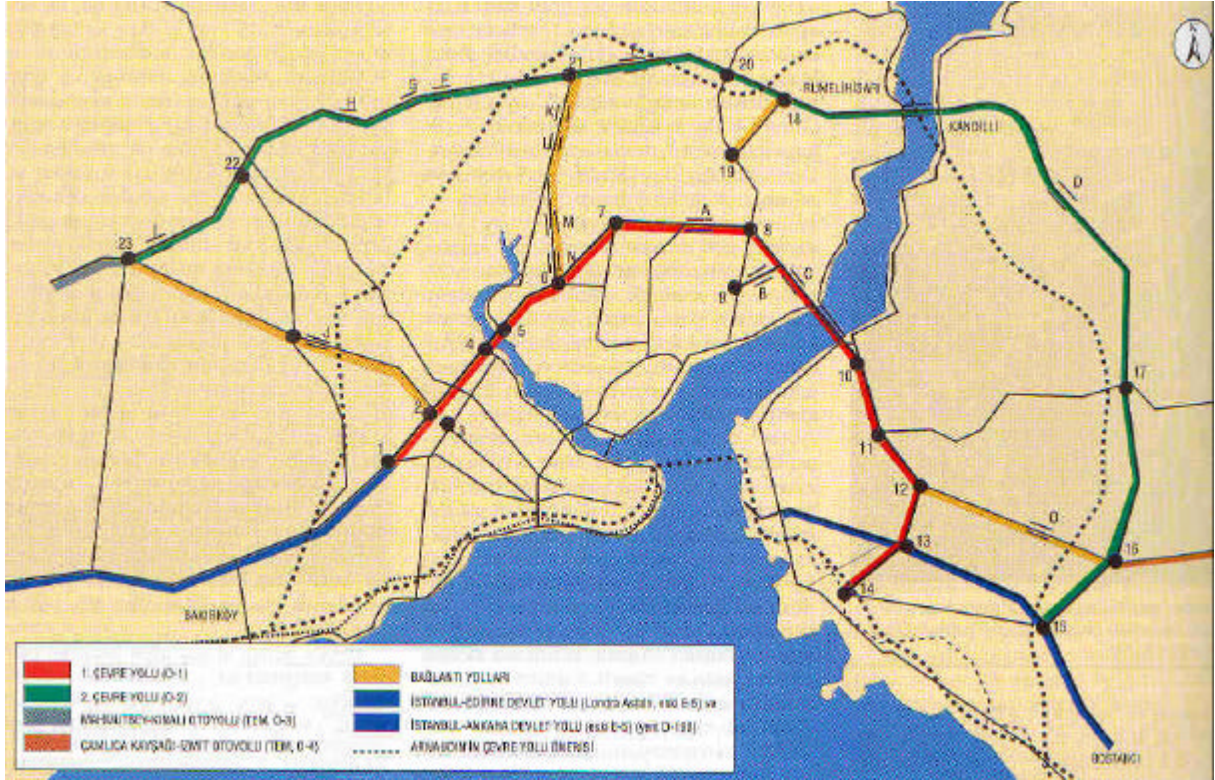
Yillar	Yüzde
1955	69
1965	48
1970	17
1975	31
1980	23
1985	28
1990	13
1995	19
2000	5

3.1.2.2 Ulasim

Bugün Denizcilik Bankasi tarafından Bogaziçi'nde saglanan su üstü trafigi, kısa ve uzun mesafeli su üstü trafigi olarak, hareket bölgeleri içinde yöresel trafik seklindedir. Ancak Bogaziçi ayni zamanda uluslararası bir su geçididir. Zaman içinde bu iki farklı deniz trafigi ciddi ve tehlikeli durumlar yaratmistir. Bogaziçi'nin her iki yakasina hizmet veren Rumeli yakasinda 12, Anadolu yakasinda 12 faal durumda sehir hatlari yolcu iskelesi vardır.

Bugün Bogaziçi'nde kara ulasimi, toplu kentsel tasima yoluyla ve özel araç kullanimiyla gerçekleşmektedir. Bogaziçi bütününde karayolu ulasim sistemi yavas bir şekilde yerlesmelere hizmet etmeye ve bütünlesmeye devam etmistir. Ulasimi iyilestirme amaciyla denizden de yol kazanilmaya gidilmiş, Arnavutköy ve Büyükdere sahillerinde bu sahillerin görünümünü tümüyle degistiren kazikli yollar yapılmıştır. Bogaz köprüleri ve çevre yollari,

Bogaziçi alanında ulaşım sistemini etkilemiştir. Bogaziçi köprüleri Bogaziçi deniz yollarının önemini azaltmıştır.

Sekil 3.10 Çevre yolları ve kavsak noktaları (Ist. Ans., 1994)

Bogaz köprüleri ve çevre yolu bağlantıları Ortaköy vadisi, doğuda Ümraniye çevresi, Kadıköy Bostancı yerleşmelerinin yoğunlaşması sonucunu getirmiştir. 1. ve 2. Bogaziçi köprülerinin ve çevre yollarının varlığı ve bunların Beşiktaş-Çayırbaşı arasındaki sirt yoluna (Büyükdere Caddesi) bağlanması, sirt yolunun da Levent-Etiler yolu ile Arnavutköy'e, Bebek ve İstinye yokusu ile İstinye'ye, Tarabya yokusu ile de Tarabya yerleşmesine bağlanması, özellikle Rumeli yakasındaki yerleşmeleri desteklemiştir. 2. Bogaz Köprüsü'nün Anadolu yakasındaki çevre yolu, Kanlıca gerisindeki Kavacık yerleşmesinden geçip Elmalı Barajı Gölü yakınlarından güneye doğru uzanır. Ümraniye'nin doğusundan Kozyatağı'na ulaşan bu yol, Ankara Asfaltı'na bağlanır. Kara ulaşımı sistemine son yıllarda yeni yollar katılmıştır (Sekil 3.10). Bogaziçi ile ilgili olarak 3194 sayılı İmar Yasasına eklenen istisna hükümlerinden 47. maddeye dayanarak öngörünüm bölgesinde, 48. maddeye dayanarak da geri görünüm şehrsel ve kırsal etkilenme bölgelerindeki uygulamalarla açılan ve açılmakta olan yeni yollar, yerleşme yoğunluğunun artmasına neden olmuştur (Ist. Ans. 1994).

3.1.3 Bogaziçi Korularinin Fonksiyon Degerleri

Bogaz silüetinde yaklaşık 7500 ha'lık yayılımları ile Bogaziçi peyzajının önemli bir unsuru olan korular, Rumeli ve Anadolu yakalarında yer almakta olup, zamanla yoğunluğunu ve floristik kompozisyon özelliklerini kaybederek günümüze kadar ulaşmışlardır. Tahrip olmuş görünümleri ile bile Bogaziçi peyzajını oluşturan ve yeşil dokusu ile tarihsel güzellikleri animsatan, yeşil sistemin çıkış noktalarını oluşturmaktadır.

Bogaziçi koruları bugün çok çeşitli amaçlara hizmet etse de, başlangıçta içlerinde barındırdıkları tarihi saray, köşk ve konakların etrafını güzelleştirmek ve buraları daha çekici hale getirmek için kurulmuş ağaçlık alanlardır. Açıklanan bu temel nedenden ötürü, koruların estetik etkisini arttırma fonksiyonları çok önemlidir.

Bir kent ormanı olan Bogaziçi Koruları'nın, sahip olduğu tarihsel ve kültürel değerlerden ötürü bir bütün halinde korunması gerektiğinden, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu kararıyla SIT alanı olarak tespit ve tescil edilmiş olan Bogaziçi Koruları'nda yerli ve yabancı (egzotik) çok sayıda odunsu bitki türü bulunmaktadır. Bir bölümü bulunduğu yere 150-200 yıl önce getirilen bu yabancı türler, yaşadıkları uzun zaman dilimi içinde yörenin iklim ve ekolojik koşullarına tamamen adapte olarak yörenin doğal türleri ile uyumlu bir birliktelik içine girmişlerdir.

Bogazın her iki yakasına dağılan yeşil bezemeleri ile kent mozaığının birer parçası olan Bogaziçi koruları kendi varlıkları ile bir taraftan doğal peyzajın oluşumunu gerçekleştirirken, bir taraftan da bulunduğu yerdeki çevreyi çeşitli etkilere karşı korumaktadır. Daha yalın bir anlatımla kent koruları hem kendileri korunmaya muhtaçtır, hem de koruyucu konumda bulunmaktadır.

Kent korularının bir bütün halinde İstanbul halkının yararına sunduğu fonksiyonel değerleri aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür;

1. İçlerinde bulunan tarihsel ve kültürel anıtları doğanın yıpratıcı etkilerine karşı korumak.
2. Sırtlarda oluşturduğu ilginç silüetler ve yamaçlarda sergilediği renkli mozaiklerden kaynaklanan sürekli değişim halindeki canlı güzellikleri ile doğal peyzajı oluşturmak ve onun estetik etkisini arttırmak.
3. Sahip olduğu görkemli tablolar ile, resim, müzik ve edebiyat ile uğraşan sanatçılara ilham vermek ve böylece sanat ve kültürün gelişip yaygınlaşmasına vesile olmak,
4. Kent gürültüsünü azaltmak suretiyle, toplumun ruh ve beden sağlığına katkıda bulunmak,

5. Yagmur sularinin yuzeysel akisini geciktirmek suretiyle cevresindeki yerlesim alanlarini sel ve taskinlardan korumak,
6. Arazi egiminin dik ve sarp oldugu kesimlerde toprak kaymasina ve erozyona mani olmak,
7. Bol oksijen uretmek, havada asili diger materyali süzerek hava kitlesini yükseltmek,
8. Atmosfer içindeki karbondioksidi emerek, sera etkisini geciktirmek ve böylece global isinmaya olumlu katkıda bulunmak,
9. Rüzgar hizini kesmek, bağıl hava nemini yükseltmek ve böylece ekstrem sıcaklıkların olumsuz etkilerini yumusatmak suretiyle, iklim kosullarını iyilestirmek,
10. Sahip oldukları yüzlerce bitki türü ile toplumda dog a bilinci ve sevgisinin olusup gelismesine vesile olmak,

Istanbul yöresinde dogal olarak bulunmayan 200 yıla ulasan zaman içinde cvre kosullarına adapte olan çok sayıda egzotik (yabancı) ağı türünün dog a bilimleri yönünden yapılacak araştırmaları için laboratuvar islevi görmek,

Bogaziçi korularının olusturduğu orman ekosistemlerinde kendiliginden ortaya çıkan bu fayda ve fonksiyonlar koruların her birisinde ve keza aynı korunun her yerinde aynı öneme sahip degildir. Keza, estetik açıdan vazgeçilemez silüetler esas itibariyle Bogaziçi ngrnmde yer alan sirt ve tepelerdeki korular ve ana karayollarına görüntü veren korular için söz konusudur. (Asan ., vd., 2003)

Bogaziçi korularının her birisinin bir bütün halinde kendi varlığı ile meydana getirdiği bu fayda ve fonksiyonların basında karbon birikimi yoluyla sera etkisi ve klimatık fonksiyona olan katkisi ile oksijen uetimi ve kirli havayı süzme yoluyla toplum sağlığına yaptığı katkılar gelmektedir. Söyle ki; bütün bitkiler fotosentez yoluyla havadaki CO₂'i alarak organik madde uretmekte ve bunu daha sonra bünyelerinde gerçekleştirdikleri bir dizi kimyasal reaksiyonla diger organik maddelere dnstrmektedir. CO₂ alımı bitkilerdeki yaprak miktarına kosut artmaktadır. Diger bitki topluluklarına oranla en fazla yaprak miktarı ormanlarda bulunduğu için CO₂ tüketimi de en fazla ormanlarda meydana gelmektedir. Bu gerçek nedeniyledir ki, yeryüzündeki orman alanlarının korunması ve ağılandırma yoluyla genişletilmesi, pek çok araştırmacı tarafında global iklim değişimini geciktirmede en etkin yöntem olarak önerilmektedir. Nitekim, bu fenomenin nedenleri üzerine yapılan araştırmalar, sera etkisinde CO₂ payının % 55-80 arasında değistğini göstermiştir. Oksijen uetimi yani sıra, toplum sağlığı fonksiyonunun bir diger önemli unsuru da koruların toz tutmasıdır.

Havayı kirleten maddelerin zehirli gazlar yanında, toz, katran, değişik metallere, fosfatlar, kireç, silis ve diğer organik madde partikülleri yaprak, dal ve gövdeleriyle süzerek tutmak gibi görevler üstlenmektedir.

Ormanların kirli havayı nasıl ve ne kadar süzdüğü yerleşim ve sanayi merkezlerine yakın olan ormanların havası ile bu merkezlerden uzak ormanların havası içindeki maddelerin karsılaştırılması ile belirlenir. Örneğin Puhalev, bu konu ile ilgili literatür verilerine ve bizzat yaptığı araştırmalara dayanarak, dağ ormanlarının havasında bulunan toz zerreciklerinin ortalama sayısını, büyük yerleşim merkezlerindeki havanın içinde bulunanlara göre 150, orta ve küçük olanlarda ise yaklaşık 35 defa daha az olduğunu belirlemiştir. Gathy, Bassavy ve Lambinon ise, ağaç kabuklarında bulunan ve hava kirliliğinin biyoendikatörleri olarak bilinen bazı biyofit özellikli yosun ve liken miktarlarının tespitine dayanan bir yöntemle, orman kenarından içeri gidildikçe kirliliğin azaldığını kanıtlamışlardır (Asan Ü., 2003).

3.2 Yasalar ve Planlama

Bogaziçi'nde ilk yasal düzenleme 1848'de uygulanmıştır. 1851'de Bekir Paşa 1/2.500 ölçekli "Zirai Osmani" haritasını hazırlatmış, 1882'de C.Stolpe harita ve plan yapmıştır. Bu planların ortak özelliği kentin yollarını genişletmek, meydanlar açmak, ticareti geliştirmek için yapılmış olmasıdır.

Bogaziçi 15.yy' dan 20.yy' in ilk yarısı ortalarına kadar kıyı boyunca yalılar, saraylar, köşkler, kasırlardan oluşur. Vadilerde ve köylardaki yerleşimler, Padişah fermanı ile yapılır.

Bogaziçi için yapılan mekan düzenleme çalışmaları 15.yy' da yabancı seyyahların yaptığı ölçeksiz haritalarla başlar. 1773- 1779'da Kauffer haritaları ile 1837 tarihli Molthe ve 19.yy' da Goltz Paşa'nın planları ölçeklere yakındı ve yerleşme sınırlarını bildiriyordu.

Cumhuriyet döneminde Atatürk tarafından 1936'da Fransız şehircilik uzmanı Henri Prost'a İstanbul şehrinin planı yaptırılmıştır. Fransız uzman kenti kuzeye doğru geliştiren ve olguları destekleyen kararlar almıştır. Bogaziçi'ne köprü önerisi yapan Prost'un parçalı plan uygulaması sırasında onaylanan 143 adet uygulama imar planı ise Bogaziçi'ndeki semtlerde yer almaktadır. Bogaziçi'ne ait bu planlarla yeşil alanlar korular ve bostanlar çok büyük yoğunluklarla konuta açılmıştır. Uygulamalar; Belediye Yapı ve Yolları Yasası'na göre yapıliyordu. 1951'de Prost' tan sonra kurulan "karma komisyon" önceki çalışmaları eleştiren bir rapor hazırlamıştır.

İstanbul'da 1956- 1959 arasında başlatılan "imar hareketleri" ile başlatılan yol açma çalışmaları sonucu, kentin kuzeye Bogaziçi'ne doğru yayılmasına neden olmuştur.

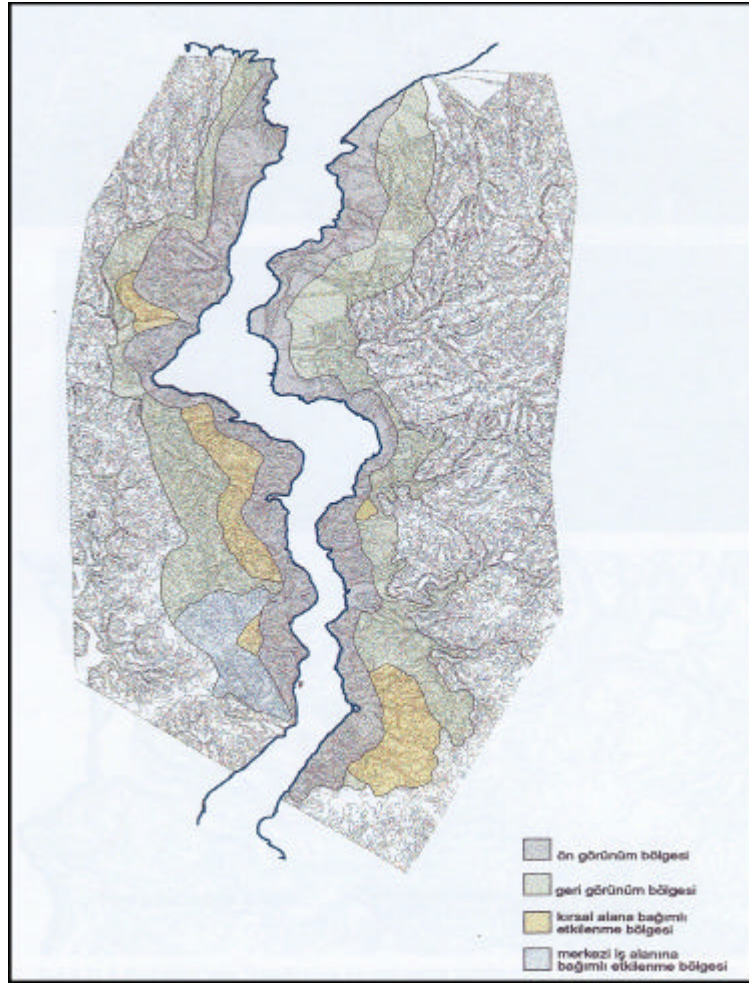
1957'de İmar ve İskan Bakanlığı'nın denetiminde, İller Bankasına bağlı, "İmar ve Planlama Müdürlüğü" kurulmuştur. Bu birim 1960'da 1/10 000 ölçekli Nazım Planını ve 1/5 000 ölçekli Boğaz bölgesi planını yapmıştır. 1966'da İstanbul Sanayi Nazım Planı yapılmıştır. Boğaziçi'ndeki sanayiler korunmuş ve büyütülmüştür. Büyük İstanbul Nazım Planı Bürosu'nun "Yalılar ve Sahil Seridi" adlı nazım imar planı 1971'de Bakanlık'ca onanmıştır. Boğaziçi'nin korunmasına yönelik ilk plan 1971 onanlı Boğaziçi Sahil Seridi Koruma Nazım İmar Planı olmuştur. Sahil seridini kapsayan bu planla, bu alanda ki yapıları korumak amaçlanmıştır.

1973'te, 1710 sayılı Eski Eserler Yasası'nın yürürlüğe girmesinden sonra, Boğaziçi'ndeki bütün imar uygulamaları, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun (GEEAYK) kararları ile yönlendirilmiştir. GEEAYK'nin önerisi ile 1973'de Boğaziçi koruları ve ormanlarının korunmasına ilişkin önemli kararlar alınmıştır. Bu kararlar Boğaziçi korularının korunması ve kesinlikle yapılaşmaya izin verilmemesini hükme bağlamıştır. 1973'te GEEAYK Boğaziçi'nin SIT özelliklerini tescil etmiştir.

1975'te Kültür Bakanlığı, Boğaziçi'ni resmen "dogal ve tarihi SIT alanı" olarak ilan etmiştir.

Boğaziçi tarihi ve dogal SIT alanı ile etki alanlarını bir bütün olarak kapsayacak biçimde, Büyük İstanbul Nazım Planı Bürosu'nca hazırlanan 1/5000 ölçekli "Boğaziçi Dogal Tarihi SIT Degerlerini İçeren Nazım Planı ve Raporu" 1977'de İmar ve İskan Bakanlığı'nca onaylanmıştır (Şekil 3.13). Boğaziçi'nin gelecekteki kullanımları rekreasyon, turizm ve konut olarak ayrılmış ve İstanbul metropoliten alan planlamasında da bu kararlar kabul edilmiştir.

1977 tarihli bu planın raporunda, tarihi yeşil alanların yok olmasını önlemek amacı ile bakım ve yenilemelerinin, ayrıca ağaç ilavesi ile bu alanları artırmanın temel ilke olarak benimsenmesine karar verilmiştir. Yeşil alanlar hakkında ortak hükümler benimsenmiştir. Bu hükümler doğrultusunda koru ve mesire alanlarında ifraz işlemlerinin yapılamayacağı, kamu mülkiyetine geçen koru ve mesirelerin halka açık rekreatif kullanımlar olarak düzenleneceği belirtilmiştir. 1978 ve 1979'da revize edilen plan, revizyonlar sonucu korumaya aykırı hükümler içerdiğinden 1980'de GEEAYK tarafından yeniden düzenlenmesi istenmiştir. Revizyon çalışmaları 1982'ye dek sürmüştür.

Sekil 3.11 22.7.1983 onay tarihli ve 1/5000 ölçekli Bogaziçi Nazım Planı'na göre çizilmiş kroki. 22.11.1983 gün ve 18229 sayılı Resmi Gazete .

1982'de yeni ilkeler doğrultusunda, yeni bir plan hazırlanmasına karar verilmiş, bu plan ile Bogaziçi alanı sahil seridi, ön görünüm bölgesi (toplam 4 300 hektar), geri görünüm bölgesi (1 000 hektar) ve etkilenme bölgesi (5 300 hektar) olmak üzere dört kesime ayrılmıştır.

Bu planla Bogaziçi alanı rekreasyon, turizm ve konut alanı olarak değerlendirilmiş, orman, koru, mesire alanı gibi tüm yeşil alanların korunmasına karar verilmiş, ancak özel koru alanları içinde yeni konut alanları önerilmiştir. Bakanlar Kurulu kararı ile 1983 yılında onaylanan planla Bogaziçi'nin tarihi ve doğal değerlerinin korunması amaçlanmış, daha önce konut yapımına izin verilen, özel mülkiyetli korulara ait onaylı planlar da geçersiz sayılmıştır.

Temmuz 1983'de 1/5000 ölçekli Bogaziçi Nazım Planı ile 1/1000 ölçekli Ön görünüm Uygulama Planı, açıklama ve uygulama raporu ile birlikte İmar ve İskan Bakanlığınca onaylanmıştır. Bogaziçi yasası, Bogaziçi Nazım Plani'ni yönlendirmiştir (şekil 3.14).

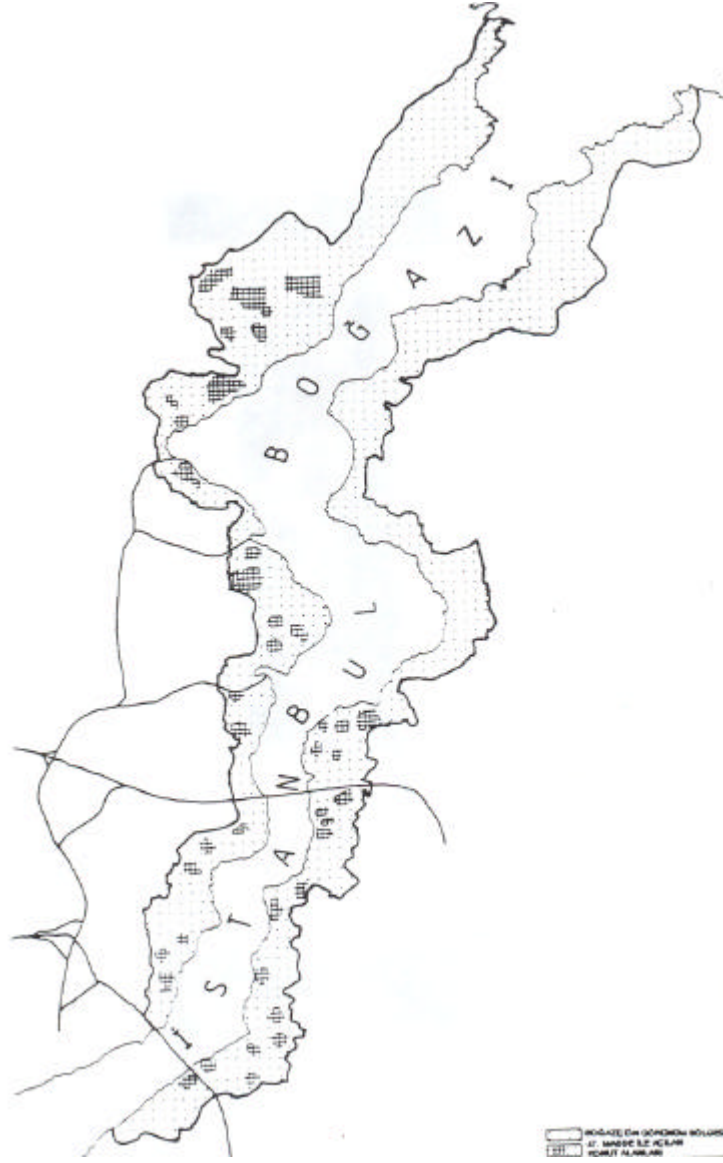
Yasanın uygulama aracı olan planın amacı, İstanbul Bogaziçi alanının özelliklerini kamu yararını gözeterek geliştirmek, nüfus ve yapı yoğunluğunun artmasını önlemektir. Tüm Bogaziçi'nde yeni depo, tersane, sanayi ve ocakların açılmayacağı da hükme bağlanmıştır (İst. Ans. 1994).

Yine aynı planda, imar düzenleri, geri görünüm bölgesinde TAKS=0.15, h=12.50m. ve 4 kat, etkilenme bölgesinde ise TAKS=0.15, h=15.50 ve 5 kati geçmemek koşuluyla konut fonksiyonuyla sınırlandırılmıştır.

22.7.1983 tarihli, Bogaziçi SIT Alanını, Geri görünüm ve etkilenme Bölgelerini içeren nazım plan sınırları içinde (Şekil 3.14), planlama süreçlerini asan bir biçimde ortaya çıkan kaçak yapılaşma ve bunun sonuçları, ayrıca 9.5.1985 tarihli, 3194 sayılı imar kanununun 46, 47 ve 48. maddeleri ve geçici 7. maddesi, 2960 sayılı Bogaziçi kanunu'nun temel kabullerini yok etmiştir.

3194 sayılı kanunun 46. maddesiyle, 2960 sayılı Bogaziçi Kanununa göre kurulan organlar kaldırılmış, bu kuruluslara ait görev ve sorumlulukların İstanbul Büyükşehir Belediyesine ve ilgili ilçe belediye başkanlıklarınca yürütülmesine karar verilmiştir.

Aynı kanunun 47. maddesinin “Bogaziçi alanında mevcut planda, nüfus ve yapı yoğunluğu göz önüne alınmak kaydı ile plan değişikliği yapılabilir” ve “Bogaziçi Öngörünüm bölgesinde parsel büyüklüğü 5000 m²'den az olmamak, ifraz işlemleri yapılmamak ve TAKS azami %6 ve 2 kati geçmemek şartı ile konut inşaatı yapılabilir ve blok sayısı serbesttir” hükümleriyle Bogaziçi sahil seridinde ve öngörünüm bölgesinde konut yapımına izin verilmiştir. Diğer taraftan bu iki maddenin orman, koru, ağaçlandırma ve yeşil alanlarda da uygulanabileceği belirtilmiştir (Şekil 3.12). Kanunun 46. ve 47. maddelerinin orman, koru, ağaçlandırma ve yeşil alanlarda da uygulanabileceği belirtilmiştir.

Sekil 3.12 3194 Sayılı İmar Yasasında konuta açılan yeşil alan yerleşimlerini gösteren harita (Erdem 1996)

Orman Yasasına eklenen “Özel ormanlarda yapı yasagi kalkmıştır” maddesi de korularda yapılanmaya zemin hazırlamıştır.

1986 yılının 7 Haziranında 3290/ 2981 sayılı İmar Affi Yasası’nın Bogaziçi’nde uygulama koşulları belirlenmiş ve 10.10.1985 tarihinden önce yapılmış olan kaçak yapılarda imar affi kapsamına alınmıştır. Bunu takiben 23.6.1986 tarihinde 3290 sayılı İmar Affi kanunu’nun uygulanmasına ilişkin yönetmelik çıkarılmıştır. 1986 Aralığında ise İmar Affi Yasasının Bogaziçi’nde uygulanmasına yönelik hükümler Anayasa mahkemesince iptal edilmiş fakat

yasa 4 ay sonra 18.4.1987 de yürürlüğe girmiştir. İmar Affi Yasası'nın uygulanmasından iptaline kadar geçen süre içinde (19 aylık süre) 247 adet ruhsat verilmiştir.

1988 yılına gelindiğinde, Bogaziçi gerigörünüm ve etkilenme bölgesini kapsayan, 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 47 ve 48. maddelerine dayanılarak ve koruma kurullarının onayı alınmadan 1/5000 ölçekli Bogaziçi Revizyon Nazım İmar planı hazırlanmıştır. 15.7.1988 tarihinde onaylanarak yürürlüğe girmiştir (Sekil 3.15). Bu plan ile Bogaz'ın her iki yakasında, geri görünüm ve etkilenme bölgelerinde 7400 ha'lık arazi, yaklaşık 2.5 milyon kişinin iskanına olanak veren bir yapı yoğunluğu ile yapılanmaya açılmıştır.

Daha sonra 1990- 1993 tarihlerinde Beşiktaş, Sarıyer, Üsküdar ve Beykoz İlçeleri için hazırlanan ve onaylanarak yürürlüğe giren 1/ 5000 ve 1/1000 ölçekli Nazım Planları (Sekil 3.16) ve İmar Uygulama planlarında kısmen 1988 Nazım İmar Planları esas alınmıştır (Selçuk, 1992).

Bogaziçi yasası ülkenin belli bir yöresini korumak ve yine salt o yöreye ait imar yetkilerini ve kurallarını belirlemek üzere çıkartılan ilk kapsamlı yasa niteliğini taşımaktadır.

1983 planları Bogaziçi kıyı ve sahil seridinde sadece kamuya açık ve belirli büyüklüğü geçmeyen günübirlik turizm tesislerine olanak sağlamış, Bogaz köylerinin yerleşik alanları dışında, öngörünüm bölgesinde yapılaşmayı ise büyük oranda kısıtlamıştır.

1983 onaylı Bogaziçi sahil seridi ve öngörünüm bölgesinin uygulama imar planları üzerinde bu güne kadar bir değişiklik yapılmamıştır. Bogaziçi kanunu ile bu planın bazı hükümleri geçersiz hale getirilmiş, ama yapılan değişiklikler planda gösterilmemiştir. Sadece plan notlarında tadilat yapılmıştır. Şimdi, yürürlükte olan plana bakıldığında, imar koşullarının görülebilmesi gerekirken planda bu mümkün değildir. Bogaziçi Kanununun “ Bogaziçi İmar Planının bu yasaya aykırı olmayan hükümleri uygulanır” şeklindeki hükmü, uygulama imar planında yapılaşma hakkı görülen bazı konut alanlarına yapılaşma yasası getirmiştir. Planın yasaya göre tadil edilmesi gerekmektedir. Daha sonra çıkan yasalarla üzerine villalar yapılan alanlar planda hala “yeşil” alanlar olarak gözükmemektedir.

İstanbul Bogaziçi'yle ilgili en son gelişme; İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı Bogaziçi İmar Müdürlüğü'nce hazırlanan İstanbul Sahil Seridi ve Öngörünüm Bölgesi Uygulama İmar Planı Plan Lejanti ve Plan Hükümleri'ne ilişkin değişiklik teklifidir. Teklif ilk olarak 13.12.2000 tarihinde ve 12016 sayılı Koruma Kurulu Kararı'yla birlikte Büyükşehir Belediye Meclisi'nce onaylanmış, uygun görülmüş ve uygun görülen bu haliyle Bogaziçi İmar Yüksek Koordinasyon Kurulu'na son onay için sunulmuştur. İmar Yüksek

Koordinasyon Kurulu'nca da üzerinde degisikler yapilarak 27.02.2004 tarihinde, tadilen onaylanmistir.

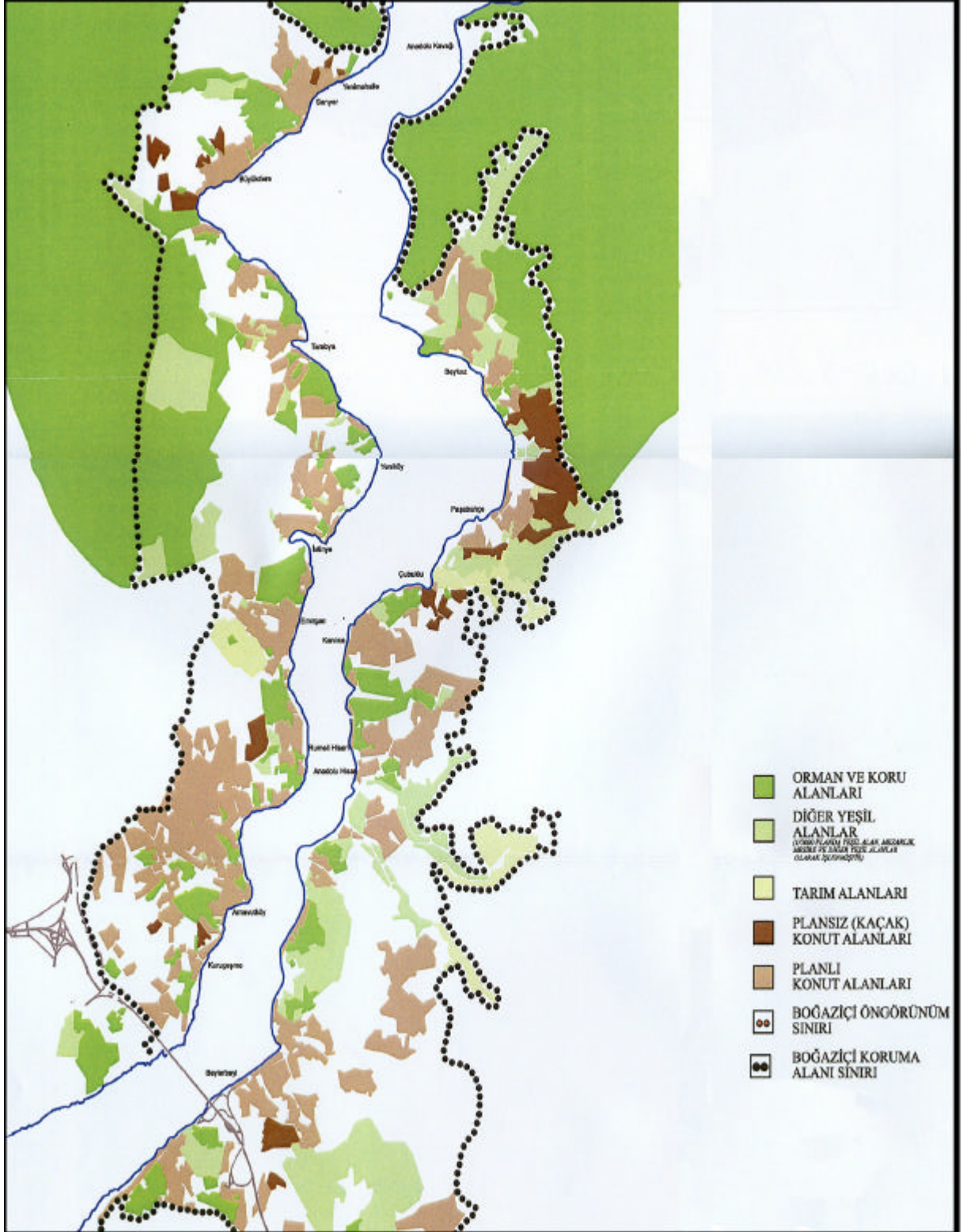
Bogaziçi Kanunu'nun 10. maddesinde “gerekli görüldüğü takdirde Bogaziçi alanı için yapılan planların revize edilmesi, gerigörünüm ve etkilenme bölgelerinde 3030 sayılı Kanuna göre, sahil seridi ve öngörünüm bölgelerinde İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nce hazirlanarak Belediye Meclisi kararı ve Belediye Baskani'nin onayından sonra Bogaziçi imar Yüksek Koordinasyon Kurulu onayıyla yürürlüğe girer” denilmektedir.

Onaylanan plan notları, bazı noktalarda tadil edilmiş, Koruma Kurulu ve İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nın onayından geçen 2000 tarihli metin olmaktan tamamen çıkmıştır.

Yüksek Koordinasyon Kurulu, Basbakan, Milli Savunma Bakanı, Ulaştırma Bakanı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı ile Kültür ve Turizm Bakanı'ndan oluşan bir kuruldur. Koruma kurulu onayı almış 2000 tarihli değişiklik önerisinin Koruma Kurulu görüşü bile alınmadan tadil edilmiştir (Bulcay, 2005).

Çizelge 3.4 Dört ayrı döneme ait 1/5000 ölçekli Bogaziçi Nazim Planlarına göre konut, yeşil alan dağılımı (Selçuk, 1992).

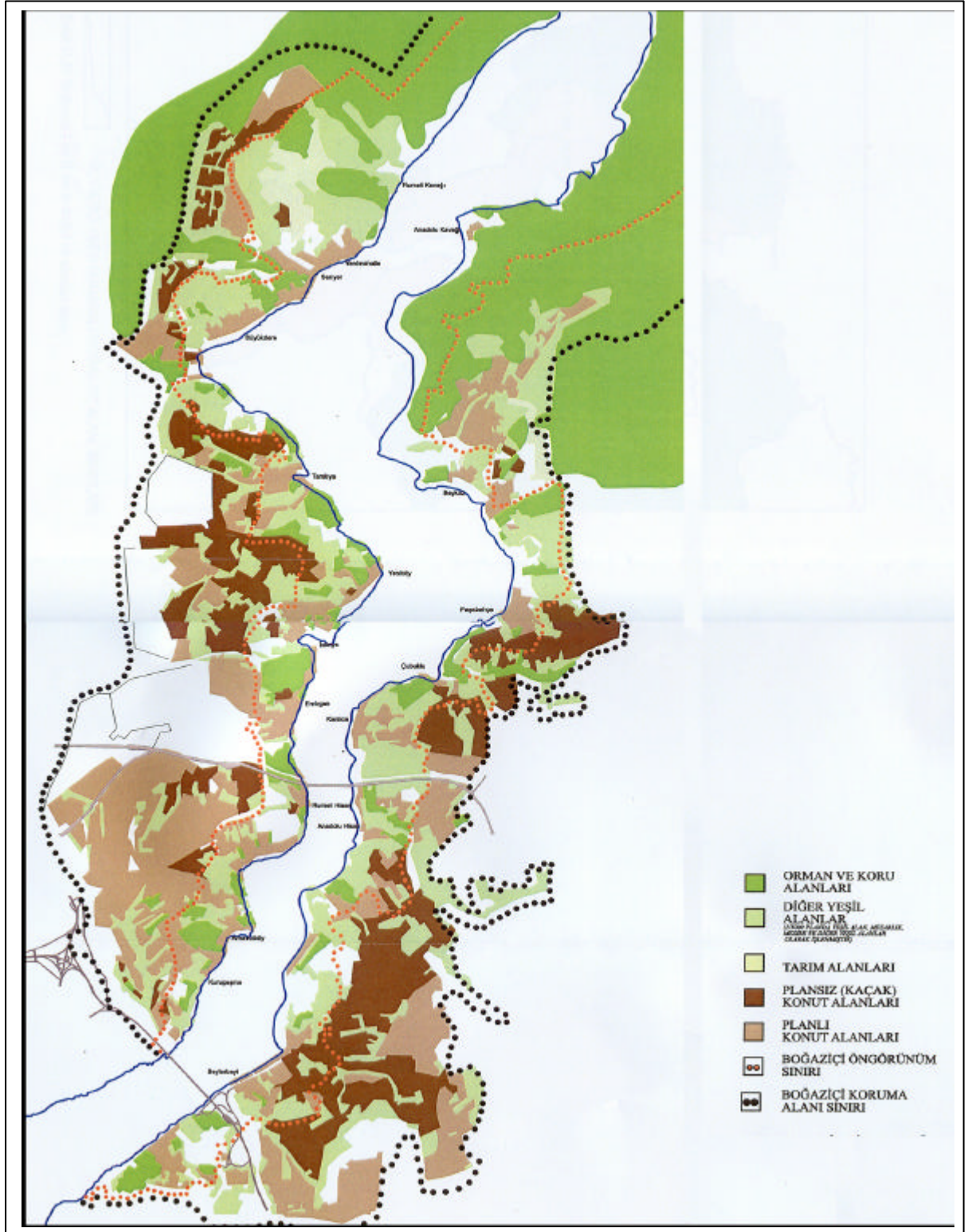
	Sahil öngörünüm bölgesi	Gerigörünüm etkilenme bölgesi	Toplam	Sahil öngörünüm bölgesi	Gerigörünüm etkilenme bölgesi	Toplam
12.3.1977 tarihli Bogaziçi Nazim Planı			871			1802
22.7.1983 tarihli Bogaz,ç, Nazim planı	494,63	978,35	1472,98	1610	1731,9	3341,9
15.06.1988 tarihli Bogaziçi Nazim Planı	494,63	1756,5	2251,13	1610	1305,35	2915,35
25.12.1990 ve 28.08.1991 tarihli Bogaziçi Nazim Planı (Üsküdar İlçesi Hariç)	494,63	1395	1889,63	16	905,35	2515,35

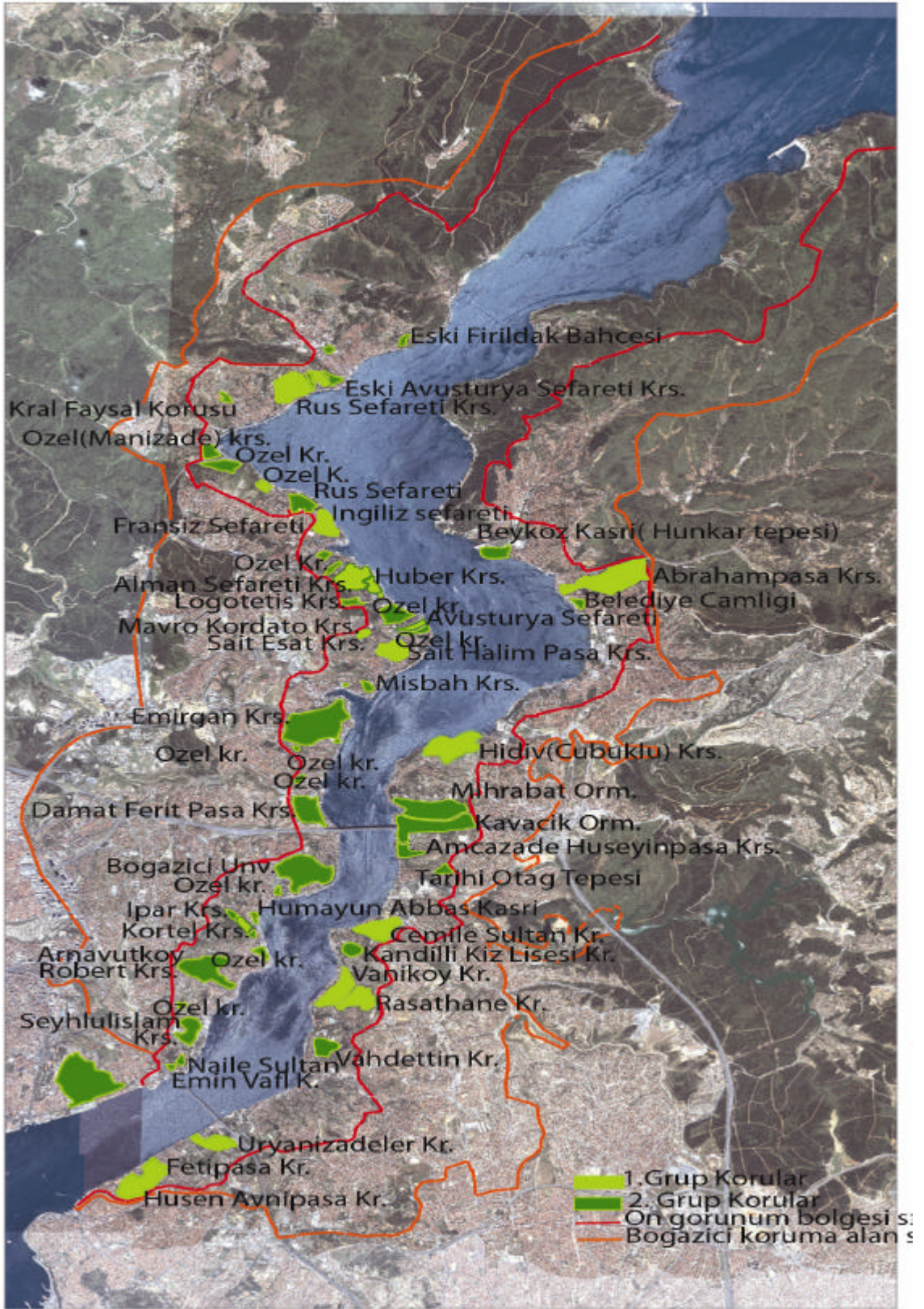
Sekil 3.13, 12Mart 1977 tarihli, 1/5000 ölçekli Boğaziçi Nazım Koruma Planına göre hazırlanmış, konut yeşil alan dağılımı (Yıldız, S., S., 2004).

Sekil 3.14, 22 Temmuz 1983 tarihli, 1/5000 ölçekli Bogaziçi Nazim Koruma Planina göre hazırlanmış, konut- yesil alan dagilimi (Yildiz, S.,S.,2004)

Sekil 3.16 25 Aralık 1990, 27 Aralık 1990 ve 29 Ağustos 1991 Onaylı 1/5000 ölçekli Beşiktaş, Beykoz ve Sarıyer İlçelerine ait Boğaziçi Nazım Planına göre, konut- yeşil alan dağılımı (Yıldız,S.,S.,2004)

Sekil 3.17 Bogaziçi'nin uzaydan çekilmiş fotoğrafında korular (Bogaziçi İmar Müd.)

3.3 Dogu Yakasinda Seçilen Örnek Korularin Incelenmesi

a) Abraham Pasa (Beykoz) Korusu

Beykoz İlçesi sınırları içindedir. Bogaz'a hakim olan koru, Bogaz ile Pasabahçe arasındaki sirtlardan başlayarak Karadeniz'e, Riva'ya kadar uzanan geniş bir alana yayılmıştır. Koruya ismini veren Abraham Pasa, Misir Hidivi Mehmet Ali Pasa'nın kapisi kethüdası olmuştur. Bu arada Süveys Kanalı işlerinde servet yaparak saraya girmiştir. Pasalık rütbesi verilmiştir. Abraham Pasa ile Sultan Abdülaziz arasında yapılan tavla maçları ile çeşitli yerler Abraham Pasa'ya verilmiştir. Bunlar arasında Abraham Pasa Korusu da bulunmaktadır.

Abraham Pasa Korusu içinde iki büyük mağara, bes havuz, üç grot (kayalık), bir saray kalıntısı vardır. Havuzlardan birinin içindeki küçük adacık ilgi çekicidir. Bu adacık içine dikilmiş çeşitli cins on ağaç bulunmaktadır. Söylentilere göre Abraham Pasa bu adacıktaki ağaçlar üzerinde bir çift sempanzeyi barındırmış (Şekil 3.18). Abraham Pasa koru da av yerleri yaptırmış, zaman zaman burada av partileri düzenlemiştir. Ayrıca korunun deniz kenarına da bir plaj yaptırmıştır.

Şekil 3.18 Abraham Pasa Korusu havuz ve adacık

Sultan Abdülaziz'in ölümünden sonra, Sultan II. Abdülhamit (1842-1918) Pasa'nın askeri nedenlerle bu kadar geniş bir koruluğa sahip olmasını istememiş ve koruyu satın almıştır. Koru hazineye devredilmiştir.

Mesrutiyetin ilanından (1908) sonra, bir bölümü "Hürriyet Bahçesi" adı altında halkın ziyaretine açılmıştır. Korunun Bogaziçi'ne bakan yamaçlarındaki parki, Abraham Pasa Fransız bahçe mimarlarına düzenletmiş; bu bölüme köşkler, kushaneler, havuzlar yaptırmıştır; o zamana kadar Türkiye'de yetistirilmeyen bitkiler, ağaçlar dikirmiştir. Abraham Pasa Korusu'nun içinde bulunan küçük tiyatro, 1937'de yanmıştır.

I. Dünya Savaşı içerisinde koru, Enver Pasa tarafından satın alınmış, ondan sonrada bir araya gelen birkaç kişiye satılmıştır. Fakat zamanla bakımsız kalmıştır. Ve harap olmuştur. Etrafını kusan duvarların büyük bir kısmı yıkılmış, demir parmaklıklar, su yolları, çiçekliklerin hepsi zarara uğramıştır.

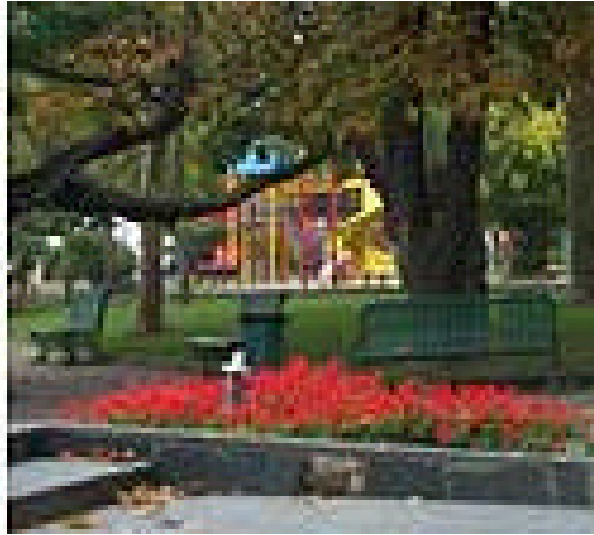
Abraham Pasa Korusu bir ara Orman İşletme'nin emrine girmişse de Dr. Lütfi Kırdar tarafından İstanbul Belediyesi'ne terk edilmiştir (Gülersoy, 1972).

Halen halka açık bulunan koru 279.000m² alana sahiptir. Koruya giriş, Bogaz yönünde Karacaburun Caddesi'nden, kuzey yönünde ise Kavakdere Caddesi'ndendir. Korunun yoğun ağaçlık alanında yabancı kökenli Sekoya (*Sequoia sempervirens*), Kalecedrus, Ulmus x hollandica, Japon soforası (*Sophora japonica*), İspanyadan getirilmiş Mantar Mesesi (*Quercus suber*)'nda Kirmiziyapraklı Karaağaç (*Ulmus x hollandica*), Çınar (*Platanus x acerifolia*), Mese (*Quercus coccifera*, *Quercus frainetto*, *Quercus ilex*, *Quercus robur*, *Quercus suber*), Atkestanesi (*Aesculus hippocastanus*), Akasyalar (*Robina pseudoacacia*), Erguvanlar (*Cercis siliquastrum*) da sıkça görülür.

Beykoz Korusunda mevcut bitki türleri; *Abies bornmuelleriana*, *Acer negundo*, *Acer pseudoplatanus*, *Aesculus hippocastanum*, *Aucuba japonica*, *Berberis thunbergii* 'Atropurpurea', *Biota orientalis* 'Aurea Nana', *Buddleia davidii*, *Calocedrus decurrens*, *Chamaecyparis lausoniana*, *Cotoneaster salicifolius*, *Cryptomeria japonica*, *Cupressus arizonica*, *Euonymus japonicus*, *Euonymus japonicus* 'Oculus Aureus', *Fatsia japonica*, *Fraxinus angustifolia*, *Fraxinus excelsior*, *Hebe speciosa*, *Hibiscus syriacus*, *Hydrangea macrophylla*, *Juglans regia*, *Lagerstroemia indica*, *Laurocerasus officinalis*, *Ligustrum vulgare*, *Lonicera nitida*, *Magnolia grandiflora*, *Mahonia aquifolium*, *Nerium oleander*, *Philadelphus coronarius*, *Pittosporum tobira* 'Nana', *Platanus x acerifolia*, *Prunus avium*, *Pseudotsuga menziesii*, *Pyracantha coccinea*, *Salix babylonica*, *Sophora japonica*, *Spiraea x*

vanhouttei, Symhoricarpos albus, Syringa vulgaris, Taxus baccata, Thuja plicata, Tilia rubra, Viburnum tinus, Acer negundo, Acer platanoides, Acer pseudoplatanus, Acer pseudoplatanus 'Atropurpureum', Aesculus hippocastanum, Ailanthus altissima, Albizzia julibrissin, Berberis julianae, Berberis thunbergii 'Atropurpurea', Betula pendula, Biota orientalis, Carpinus betulus, Castanea sativa, Cedrus deodara, Cercis siliquastrum, Chaenomeles japonica, Chamaecyparis lawsoniana, Cotoneaster horizontalis, Cotoneaster salicifolius, Crataegus monogyna, Eriobotrya japonica, Euonymus japonicus, Ficus carica, Fraxinus ornus, Hydrangea macrophylla, Ilex aquifolium, Jasminum nudiflorum, Juglans regia, Lagerstroemia indica, Laurocerasus officinalis, Laurus nobilis, Liquidambar styraciflua, Liriodendron tulipifera, Lonicera nitida, Mahonia aquifolium, Nerium oleander, Philadelphus coronarius, Pinus brutia, Pinus nigra, Pinus pinea, Pittosporum tobira 'Nana', Platanus x acerifolia, Populus nigra, Pseudotsuga menziesii, Pyracantha coccinea, Quercus coccifera, Quercus frainett, Quercus ilex, Quercus robur, Quercus suber, Robinia pseudoacacia, Ruscus aculeatus, Sequoia sempervirens, Sophora japonica, Spiraea japonica, Spiraea x vanhouttei, Taxus baccata, Tilia argentea, Ulmus x bollandica, Wisteria sinensis tir (IBSBB,2002).

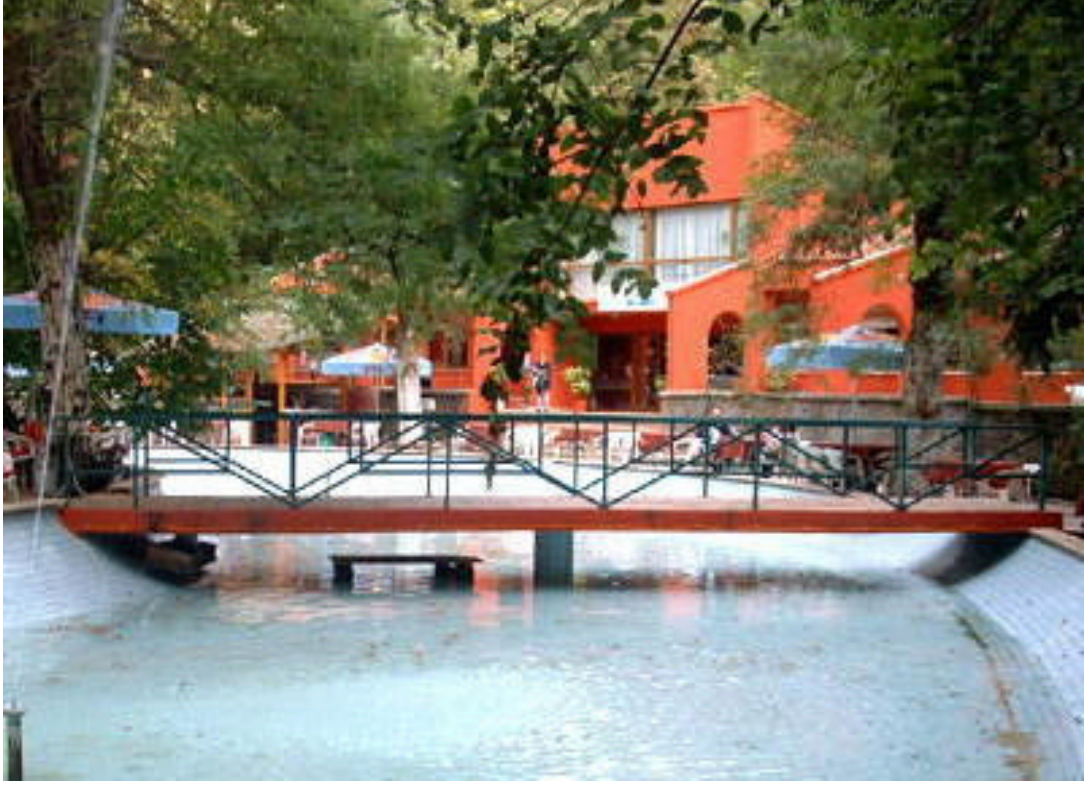
Koruda iki kir kahvesi, bir restoran, iki tuvalet, iki sera, iki otopark, bir açık spor alanı, çocuk bahçesi, oturma terasları ve piknik alanları, aydınlatma ve su tesisatı bulunmaktadır (Şekil 3.19, 3.20, 3.21) (Yildizci, 1993).

Şekil 3.19 Abraham Pasa Korusu oturma yerleri ve çocuk oyun alanı

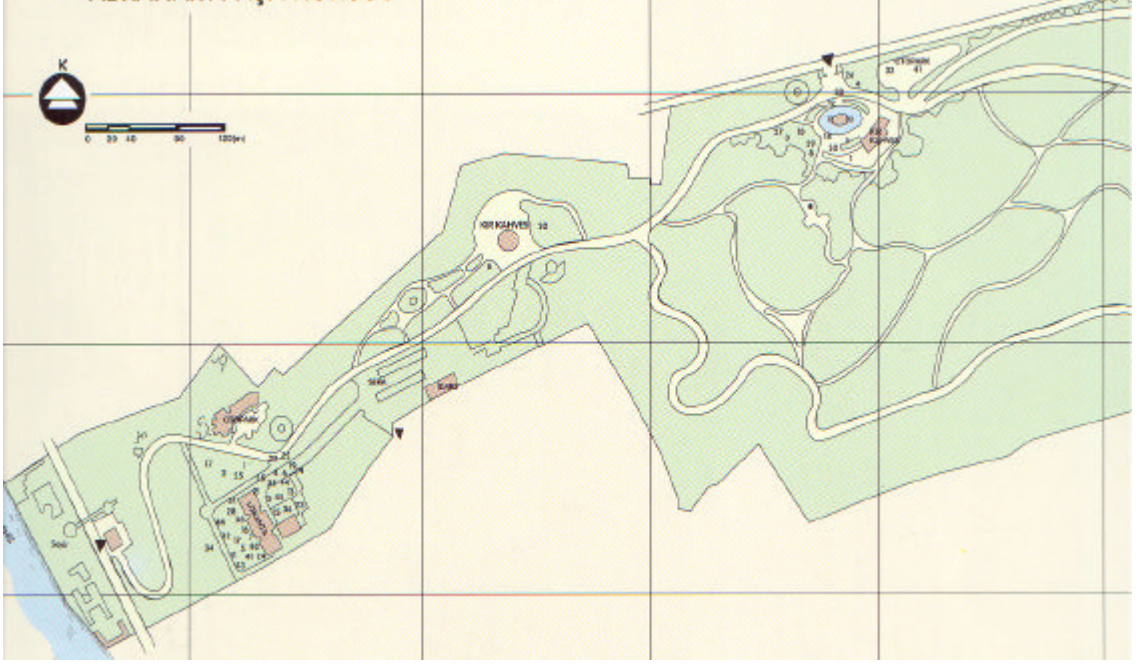
Bugün koruya peyzaj mimarisi açısından bakıldığında karşılaşılan manzara tasarım açısından oldukça ürkütücü boyuttadır. Giristen başlayarak karşılaşılan elemanlar, çok büyük boyutlu

bir havuz, geniş saçaklı bir kafeterya, geniş beton yüzeyi ile otopark ve ölçü dışı yollardır. Araba imgesi bir koru içinde belkide hiç akla gelmemesi gereken bir tasarım elemanıdır (Arslan, 1989)

Sekil 3.20 Abrahampasa Hasir Restoran, havuz ve adacık

Bir kent ormanı olan Beykoz Korusu'un, sahip olduğu tarihsel ve kültürel değerlerden ötürü bir bütün halinde korunması gerektiğinden, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu kararıyla II. derece SIT alanı olarak tespit ve tescil edilmiştir. Tüm İstanbul halkına hizmet veren bu canlı doğa mirası, ne yazık ki plan ünitesi korunun hemen her noktasında düzensiz, kontrolsüz ve kapasite üstü bir biçimde sürüp giden faydalanmanın getirdiği yoğun baskı nedeniyle yok olma tehlikesi ile yüz yüzedir.

Sekil 3.21 Abrahampasa Korusu'nun yerlesme planı.

b) Çubuklu Korusu ve Hidiv Ismail Pasa Kasri Bahçesi

Bogaz'ın Anadolu Yakasında, Kanlıca'nın yaklaşık 1,5 km. kuzeyinden başlayarak Dalgıç Okulu, Seyir ve Hidrografi Dairesi ile itfaiye binasının üstündeki dik yamaçları ve sirtin büyük bir bölümünü kapladıktan sonra Çubuklu Vapur Iskelesi'ne yakın bir yerde nihayet bulan korudur (Sekil 3.21). Adını, Kavalalı Mehmet Ali Pasa'nın torunu ilk Misir Hidivi Ismail Pasa'dan almıştır.

Sekil 3.22 Hidiv Korusu.

Dört taraftan tas duvarlar ile ihata altına alınan plan ünitesi, kuzey tarafta kısmen yol, kısmen de tapulu özel mülkler ile, doğu tarafta Florya asfaltı ile, güney tarafta kısmen Belediyeye ait tesisler, kısmen sahil yolu ile, batı tarafta ise asfaltı ile çevrilidir.

Koru 172.000 m² lik bir alana yayılmıştır. Korunun bir bölümü, Özellikle Hidiv Kasrı'nın çevresi park olarak düzenlenmiştir; İsviçre ve Fransa'dan bu park için Halk arasında "Çubuklu Korusu" olarak da anılmış olan Hidiv İsmail Pasa Korusu kesif bir ağaç topluluğuna sahiptir. Basta kızılçik olmak üzere değişik ağaç türleri ve bostanları ile şöhet bulan bu yerdeki ilk yerleşme Bizans dönemine kadar inmektedir. Zamanında burada "Akimitis" denilen uykusuz kesislere mahsus bir manastır vardı. Kurucusu olan Aziz Aleksandır 430 yılında burada ölmüş ve oraya defnedilmiştir. Sayıları üçyüzü bulan buradaki kesimler gece gündüz demezler daima ibadet ederlerdi. Bu sebeple onlara uykusuz kesimler ismi verilmiş ve Çubuklu da bu sebeple meshur olmuştur. Çubuklu Korusu içinde bugün Akimitis Manastırına ait sarnıç ve suollarına rastlanır (Gülersoy, 1972).

Sekil 3.23 Hidiv Kasrı'nın Uçakdan görünüşü

Kizilcik ağaçları, bostanları ve korusu ile ün yapan Çubuklu, Osmanlı Padişahları tarafından ilk zamanlar av mahalli olarak kullanılmıştır. Buradaki bostanlardan sarayın ihtiyaçları karşılandığı gibi, saraya gelir de sağlanmaktaydı.

18.yy'ın başlarında Çubuklu Mesiresi ve Korusu İstanbul'un başta gelen mesire yerlerinden biriydi. 19.yy'ın ikinci yarısında Abdülaziz Çubuklu Mesire ve Korusu'nu Mısır Hidivi İsmail Paşa'ya vermiştir. Hidiv İsmail Paşa, Çubuklu'da kıyıda Türk uslubunda bir yalı yaptırmıştır. Oğlu Tefik Paşa, sonra da Abbas Hilmi Paşa hidiv olmuştur. Yazlarını yalı da geçiren Mısırlı aile döneminin zevkine uygun olarak tepede, korunun içinde Hidiv Kasrı'ni yaptırmıştır (Şekil 3.23).

Çubuklu Korusu'nun ilgi çekici diğer bir yönü de bülbülleridir. Buradaki ulu ağaçların altına, sabah gün yeni yeni uyanırken bülbül sesi dinlemek için gelen meraklıları vardır (Gülersoy, 1972).

Şekil 3.24 Hidiv Korusu'ndan Bogaz'a bakış

Çubuklu'dan parkin ana giriş kapısına, yaklaşık 400 m. uzunluğunda dar bir asfalt yolla ulaşılmaktadır. Ana giriş kapısından kasa üç sıra halinde Gümüş İhlamur (*Tilia argentea*) ve Atkestanesi (*Aesculus hippocastanum*) ve Porsuk (*Taxus baccata*) ağaçları mevcuttur ve bunların altında da pembe ve mavi çiçekli Ortanca (*Hydrangea*) grupları yer almaktadır (Şekil 3.26).

Sekil 3.25 Hidiv Korusu'nun girişi

Sekil 3.26 Hidiv Kasrı'nın giriş kapısı

1930'lu yıllara kadar Hidiv ailesi tarafından kullanılan kasir ve genis korulugu, 1937'de Istanbul Belediyesi'ne geçmiştir. Ancak uzun yıllar koruluga pek bakilmamıştır. Korunun güney yamaçları zamanla satılmış, burası bir kooperatif tarafından inşaat ve yerleşime açılmış, korunun doğal karakteri kaybolmuştur (Şekil 3.27).

Istanbul'da birçok tarihi yapıyı restore ederek ülkeye kazandıran Türkiye Turing ve Otomobil kurumu, 1982'de Istanbul Belediyesi ile imzaladığı bir protokolle, Hidiv Kasrı'nın onarımını da üstlenmiş ve 1.5 yıl süren yoğun ve genis kapsamlı bir çalışma ile binayı baştan başa restore etmiş, yapının çevresini geniş çim alanları ve gül bahçeleri ile yeşillendirmiştir.

Yapraklı ağaç türleri ile zengin olan Hidiv İsmail Paşa Korusu, bakımlı ve iyi durumdadır. Korudaki önemli ağaç türleri şunlardır: Fistik Çamı (*Pinus pinea*), Kızılçam (*Pinus brutia*), gruplar halinde dikilmiş olan Ehrami Serviler (*Cupressus sempervirens*), anitsal niteliğe ulaşmış Saplı Meseler (*Quercus robur*), Gümüş İhlamur (*Tilia argentea*), Yaz İhlamuru (*Tilia platyphyllos*), büyük çiçekli herdem yeşil Manolya (*Magnolia grandiflora*), Atlas Sedirleri (*Cedrus atlantica*), Toros Sedirleri (*Cedrus libani*), Çiçekli Disbudak (*Fraxinus ornus*), Sivri Yapraklı Disbudak, Atkestanesi (*Aesculus hippocastanus*), Kus Üvezi (*Sorbus torminalis*), Gürgen (*Carpinus betulus*), Yalancı Akasya (*Robina pseudoacacia*), Dağ Akçağacı (*Acer pseudoplatanus*), Kokaragaç (*Ailanthus*), Küçük Meyveli Trabzon Hurması ((*Diospyros lotus*), Akçakesme (*Phyllyrea*), Kermes Mesesi (*Quercus coccifera*), Akdeniz Defnesi (*Laurus nobilis*), Çitlenbik (*Celtis australis*), Erguvanlar (*Cercis siliquastrum*), Londra Çınarı (*Platanus x acerifolia*), Porsuk (*Taxus baccata*) (Yaltirik,1994).

Şekil 3.27 Hidiv Kasrı'na, Korudan bakış

Hidiv Korusu bugün halka açık bir korudur. Bu koruda ölçülü sayılabilecek fonksiyon alanları kullanımında çok büyük müdahalelerde bulunulmamıştır. Donatılar açısından doğal

evre ve tarihi kalintilar arasinda klasik usluolu elemanlarla uyumlu bir iliski kurulmaya alisilmistir (Arslan, 1989).

Bogaziçi İmar Mdrlgnn 2960 sayili "Bogaziçi Kanunu" hükümlerine göre dzenledigi 1/ 5000 lekli (Dosya No: 269, Evrak No: 1993 3/8/1983, Sayı No: 340132955 tasdikli) Bogaziçi ngrnm Tatbikat planinda Hidiv Korusu olarak gösterilen alan 30 Pafta, 194 Ada ve 2; 3; 8; 9; 40; 41; 49; 50; 51 ve 53 Parsel numaralari belirtilen birbirine bitisik on ayri tapulama parseli üzerinde bulunmaktadır.

Marmara Bölgesinin Anadolu tarafinda bulunan plan nitesi Greenwich'e göre **28° 59' 17" - 29° 32' 25" dogu boylamlari ile; 41° 09' 15" - 41° 11' 01" *kuzey enlemleri arasinda yer almaktadır. Tamami sahil seridi üzerinde bulunan korunun en alçak noktası yaklasik güney sinirdaki sahil yoludur

Hidiv Koru'su bugün halka açık bir korudur. Bu koruda ölçülü sayilabilecek fonksiyon alanlari kullaniminda çok büyük müdahalelerde bulunulmamistir. Donatilar açısından dogal evre ve tarihi kalintilar arasinda klasik usluolu elemanlarla uyumlu bir iliski kurulmaya alisilmistir (Arslan, 1989).

I.Yalçınlar tarafından 1976 Yilinda yapılan Istanbul Jeoloji Haritasi'na göre ubuklu-Hidiv Korusu'nda Alt ve Orta Devonien jeolojik devirlerine ait formasyonlar bulunmaktadır. Gre, grovak ve kalker olusumlar plan ünitesinin büyük bir bölümünü kaplamaktadır.

Genel topografya az egimlidir. Ancak kuzeydoguya ve doguya dogru yükselen arazinin kimi bölümlerinde arazi egimi %60 tan daha diktir. Koruda en yüksek rakim 100 m olup hiçbir belirgin tepe mevcut degildir. Toprak yapisi genelde sirtlarda sig ve tasli, yamaçlarda orta derin ve nispeten ince tekstürlüdür. Balçık ve kumlu balçık karakterindedir.

Eski bir kasr olan ubuklu-Hidiv Korusu'nda mevcut ağaç, aaık ve çalı türleri sunlardır: *Abies bornmuelleriana*, *Acer platanoides*, *Acer pseudoplatanus*, *Aesculus x carnea*, *Aesculus hippocastanum*, *Ailanthus altissima*, *Atriplex halimus*, *Baccharis balamifolia*, *Buxus sempervirens*, *Buxus sempervirens*, *Handsworthensis*, 'Buxus sempervirens' 'Myrtifolia', *Carpinus betulus*, *Castanea sativa*, *Cedrus atlantica* 'Glauc', *Cedrus deodara*, *Cedrus libani*, *Celtis australis*, *Cercis siliquastrum*, *Chaenomeles speciosa*, *Coletea arborescens*, *Crataegus monogyna*, *Cupressus arizonica*, *Cupressus macrocarpa* 'Goldcrest', *Cupressus sempervirens*, *Cydonia oblonga*, *Diospyros lotus*, *Euonymus japonicus*, *Ficus carica*, *Graxinus angustifolia*, *Fraxinus ornus*, *Gleditsia triacanthos*, *Hydrangea macrophylla*, *Juglans regia*, *Koelreuteria paniculata*, *Laburnum anagyroides*, *Laurocerasus officinalis*, *Laurus*

nobilis, Ligustrum lucidum, Magnolia grandiflora, Malus communis, Mespilus germanica, Morus rubra, Nerium oleander, Philadelphus coronarius, Phillyrea latifolia, Picea abies, Pinus brutia, Pinus nigra, Pinus pinea, Pistacia atlantica, Platanus x acerifolia, Populus alba, Prunus ceracifera 'Pissardii', Prunus persica, Pyrus communis, Quercus coccifera, Quercus frainetto, Quercus ilex, Quercus infectoria, Quercus robur, Robinia pseudoacacia, Rosa sp., Ruscus aculeatus, Sophora japonica, Sorbus torminalis, Spiraea x vanhouttei, Symhoricarpos albus, Syringa vulgaris, Taxus baccata, Tilia argentea, Tilia platyphyllos, Ulmus minor, Viburnum opulus, Viburnum tinus, Vitex agnus-castus ve Wisteria sinensis (Sekil 3.28).

Sekil 3.28 Hidiv Korusu ve Hidiv Kasrı

c) Fethipasa Korusu

Üsküdar'ın Sultantepe Semti'nin Bogaz'ı gören sirtlarından başlayıp, Kuzguncuk Tepesi'nde nihayet bulan Koru (Sekil 3.29); adını II. Mahmut (1808 -1839) ve I.Abdülmecit dönemlerinde valilik, elçilik ve nazirliklarda bulunmuş; Türkiye'de ilk defa yeniçeri mankenleri ile ilk müzenin temelini atmış, Rodosizade ailesinden Tophane Müsiri Fethi Pasa'dan almıştır. Fethi Ahmet Pasa Sultan Abdülmecit'in kız karesi ile evlendiği içinde "Damat" olarak anılmıştır. Fethi Ahmet Pasa'nın en önemli özelliği elçi olarak gittiği Avrupa illerinde görmüş olduğu hayat tarzını Bogaza getiren ilk şahsiyetlerdendir. Pasa elli altı yaşında vefat etmiş olup Divan Yolunda II. Mahmut Türbesinin bahçesinde gömülmüştür.

Sekil 3.29 Fethipasa Korusu'nun denizden görünüşü

Halk arasında “Kuzguncuk Korusu “olarak da anılmış olan Fethi Ahmet Pasa Korusu, yoğun bir ağaç topluluğuna sahip olup, Anadolu yakasının silüetinde, tabiattaki hemen hemen tüm renklerin karışımından oluşan rengârenk bir tablo oluşturmaktadır. Geçmişte yirmi altı hektarlık alanı kapsamış olan Koru, Pasa'nın ölümünden sonra varisleri arasında paylaşılmış ve Pasa'nın yakın varisi Av. Sevkettin Mocan, kendi hissesine düşen kısmını, 1958 yılında İstanbul Belediyesi'ne devretmiştir. Bu vesileyle koru bir süre Mocan Korusu olarak da anılmış, daha sonra İstanbul Belediyesi diğer hisseli yerleride istimlak ederek, Korunun büyük bir bölümüne (yaklaşık 16 hektarına) sahip olmuştur. Bugün Fethipasa Korusu'ndan bir duvarla ayrılmış Üsküdar tarafında kalan ikinci büyük parsel, Pasaliman Korusu'dur.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü'ne bağlı olan Koru, dört taraftan taş duvarlar ve dikenli tel çit ile ihata altına alınmıştır, kuzey tarafta Kuzguncuk Caddesi, doğu tarafta tapulu özel mülkler ile, güney tarafta kısmen Münire Erteğün Sokak, Belediyeye ait çocuk parki ile, batı tarafta ise Kısmen Hüseyin Avni Pasa Korusu kısmen yol ile çevrilidir. İki servis kapısından birincisi Üsküdar-Kuzguncuk otobüs yoluna (Sekil 3.30), diğeri ise tepede İcadiye Mahallesi'ne, Münire Erteğün Sokakı'na açılmakta.

Sekil 3.30 Fethipasa Korusu'nun güneydeki girişi

Bogaziçi İmar Müdürlüğünün 2960 sayılı "Bogaziçi Kanunu" hükümlerine göre düzenlediği 1/ 5000 ölçekli (Dosya No: 269, Evrak No: 1993 3/8/1983, Sayı No: 340132955 tasdikli) Bogaziçi Öngörünüm Tatbikat planında Fethipasa Korusu olarak gösterilen alan 1311 Ada, 89, 90, 96, 97, 99, 122, 123, 129, 130, 144, 167, 170, 172 ve 173 Parsel numaraları belirtilen birbirine bitişik 14 ayrı tapulama parseli üzerinde bulunmaktadır.

Marmara Bölgesinin Anadolu tarafında bulunan koru Greenwich'e göre 29° 01' 32" - 29° 01' 49" doğu boylamları ile; 41° 01' 51" - 41° 02' 11" kuzey enlemleri arasında yer almaktadır. Tamamı sahil seridi üzerinde bulunan korunun en alçak noktası yaklaşık 2 m ile kuzey sınırındaki sahil yoludur.

Koru mülki bakımından, İstanbul İlinin Üsküdar İlçesi, sınırları içinde bulunmaktadır. İdari bakımından ise, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Park-Bahçeler Müdürlüğüne bağlıdır. Korunun tamamı, İstanbul Orman Bölge Müdürlüğü, Alemdag İşletme Müdürlüğü, Alemdag İşletme Şefliği sınırları içinde yer almaktadır (IBSB, 2002).

İstanbul kentinin Asya Yakasında, Üsküdar merkezine 1 km mesafede bulunan Fethipasa Korusu Kadıköy merkezine 4 km uzaktadır. Anakentin her yerine asfalt yollar ile bağlıdır.

Genel topografya az ve orta eğimlidir. Koruda en yüksek rakım 50 m olup hiçbir belirgin tepe mevcut değildir. Toprak yapısı genelde derin tasli ve kaba tekstürlü kumlu balçık karakterindedir.

Fethipasa Korusu içerisinde onlarca tür bitki ve ağaç çeşidini bulunduran İstanbul'un adeta Botanik Bahçesi gibidir.

Koruda en çok görülen ağaç türleri: Kermes Mesesi (*Quercus coccifera*), Defne (*Laurus nobilis*), Akçakesme (*Phillyrea latifolia*), Sakizagacı (*Pistacia atlantica*), Erguvan (*Cercis siliquastrum*), Gümüş İhlamur (*Tilia argentea*)'dir. Bunlardan bir maki türü olan ve en fazla 4-5 m boya ulaşan Kermes Mesesi bu koruda 16-18 m'ye kadar ulaşmaktadır.

Korunun yukarı kısımlarında, sirt ve düzlüklerde sıralar halinde dikilmiş Kızılçamlar (*Pinus brutia*), Fistik Çamları (*Pinus pinea*) (Sekil 3.31), Sedirler (*Cedrus deodora*) ve giriş kapısının önündeki düzlük alanda yer alan Sakizagacı (*Pistacia atlantica*) (Sekil 3.32) büyük çap ve boylara ulaşmış anitsal nitelikte ağaçlardır.

Sekil 3.31 Fethipasa Korusu'nda asirlik fistik çami (*Pinus pinea*).

Sekil 3.32 Fethipasa Korusu'nda asirlik bir Sakizagacı (*Pistacia atlantica*)

Koruda ayrıca Atkestanesi (*Aesculus hippocastanum*), Saplı Mese (*Quercus robur*), Akdut (*Morus alba*), Trabzon Hurması (*Diospyros kaki*), Yalancı Akasya (*Robinia pseudoacacia*), Disbudak (*Fraxinus angustifolia*), Porsuk (*Taxus baccata*), Herdem Yeşil Kartopu (*Viburnum tinus*), Kızılçik (*Cornus mas*), Japon Taflanı (*Euonymus japonicus*), Japon Kadife Çami (*Cryptomeria japonica* 'Elegans') bulunmaktadır (Yaltirik, vd., 1997).

Korunun her tarafına serpilmiş olan Erguvan agaci ile ilgili çok çarpıcı bir tespit vardır. Hristiyan âleminde Erguvan agaci çok kutsal kabul edildiğinden, Bizans imparatorları, İstanbul'un her tarafına bu ağaçtan dikmeye özen göstermişler, bu ağaç adına eski dönemlerde nisan aylarında senlikler düzenlemişlerdir. Bu inanın sonucu olarak Koru'da çok miktarda erguvan agaci dikilmiş ve günümüze kadar ulaşmıştır (Sekil 3.33).

Sekil 3.33 Fethipasa Korusu'nda erguvanlar

Fethipasa Korusu 1960'li yıllardan, 1980'lere kadar kendi haline terk edilmiş, Koru içi gezilip dolasılamayacak derecede çalılıklerle dolmuş, böğürtlen, sarmasik ve dikenler; adeta insana adım attırmaz haldeydi.

Sekil 3.34 Fethipasa Korusu'nun yürüyüş yolları.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Koruyu 1985–1987 yılları arasında bakım altına alarak, Koru içinde gerektiğinde arabalarında kullanabileceği geniş yollar (Sekil 3.34), gezinti

yollari, kosu parkurlari, isiklandirma, Bogazi seyir yerleri, Restaurant ve Kafeterya hizmet binasi (Sekil 3.35), sulama ve içme suyu sebekesinin dösenmesi, binalara telefon hattinin baglanmasi gibi, isleri ihale yoluyla yaptirmistir.

Sekil 3.35 Fethipasa Korusu'nun kuzeyindeki lokanta (Dilruba)

Koruda zirveye yakin, Bogaziçi'ne hâkim Avrupa Yakasi sirtlarinin görüldüğü, genis görüs ufku olan, bir düzlük vardır. Bu düzlükte geçmiste Fethi Ahmet Pasa'nin yaz aylarinda dinlenmeye çekildigi bir kösk mevcutmus. 19. yy baslarinda yanip kül olan bu köskün bulunduğı yeri tekrardan düzenleyerek bu alana çay bahçesi selale (Sekil 3.36), oyun parki yaparak yasanabilir bir alan olarak düzenlemistir.

Sekil 3.36 Fethipasa Korusu'nda çay bahçesi ve tesisleri.

Sekil 3.37 Fethipasa Korusu'ndan Bogaz Köprüsü'nün görünüsü

Sulari küçük bir tepeden asagi, blok taslar arasindan dolandirilarak akitilan kaskatli havuz ilginç yerlerdir. 1987'de havuz masraflı ve iddiali bir biçimde onarilmis ise de aslina uygun tas malzeme kullanilmadigi ve abartildigi için restorasyon basarili olamamistir. Ayrıca bu alana, Istanbul'un Sarayburnu'ndan baslayarak Ortaköy'e kadar olan alani izleyebilecek sekilde seyir balkonu yaptirmistir (Sekil 3.37).

Sekil 3.38 Fethipasa Korusu'ndan Bogaz manzarasi.

Koru içinde Eski Istanbul mimarisine uygun restore edilmiş ve 2. sınıf tarihi eser kapsamında korunan, 2 ahşap bir bina vardır. Bu iki bina yakın geçmişte yangın sebebiyle oturulamaz

duruma gelmişti. Her iki köşkün restorasyonu seneler içerisinde devam etmiş, 2003 yılı sonlarına doğru binaların içi Osmanlı saray içi süsleme sanatı ile dekore edilmiş, düzenlenmiş ve bugünkü görünümüne kavuşmuştur. Ayrıca Restaurant binasının alt salonunda bir Felemenkli ressamın İstanbul hakkında duydukları ve okuduklarını hayalinde canlandırmak suretiyle çizdiği orijinal bir tablo bulunmaktadır. Restaurant hizmeti veren ahşap bina beş salon üç bahçeden ibaret olup, kafeterya hizmet binası ise dört salonludur (Şekil 3.39).

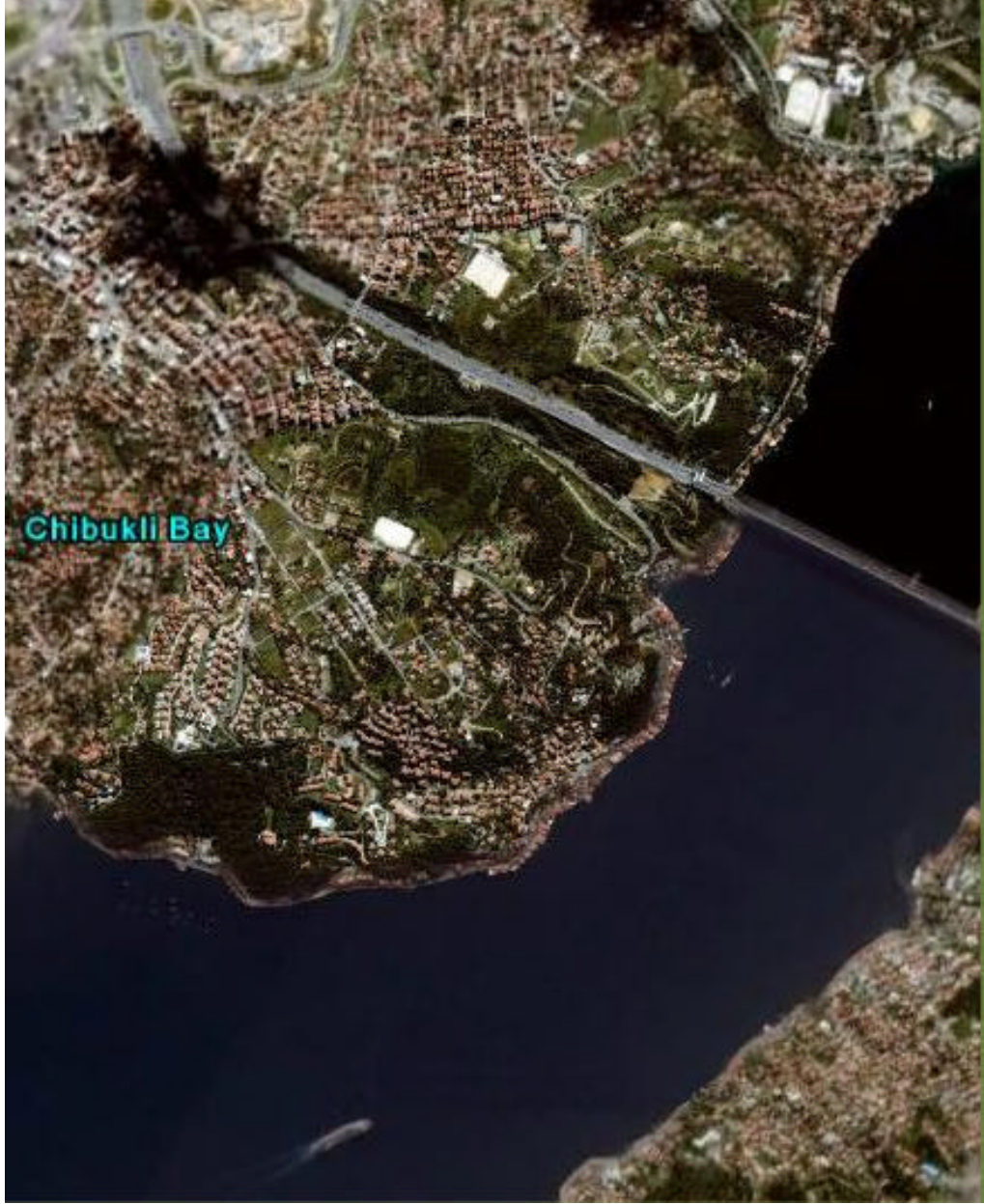
Şekil 3.39 Fethiye Korusu'nun güneyindeki lokanta hizmeti veren köşk

Köşkerin çevresine küçük bahçecikler tesekkül ettirilip, içerisine fideler, çiçekler, menekseler, rengârenk laleler dikilmiştir.

Fethiye Korusu, sahip olduğu tarihsel ve kültürel değerlerden ötürü bir bütün halinde korunması gerektiğinden, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu kararıyla II derece SIT alanı olarak tespit ve tescil edilmiştir.

d) Mihrabat Korusu

Kanlıca'da, Boğaziçi'ne hakim batı ve güney batıya dönük yamaçlar ve tepe üzerinde, 25hektar bir alana yayılmış ağaçlık sahadır. Essiz bir Boğaz manzarasına sahiptir (Şekil 3.40).

Sekil 3.40 Mihrabat Korusu'nun uçaktan görünüşü

Kanlica'nın Fistikli Yokusu'ndan Körfeza inen alanda 1. Mahmut zamanında kurulan ve Padisahlar tarafından büyük ilgi gören Mihrabat Kuru'suna; Nevsehirli Damat Ibrahim Pasa tarafından yaptirilarak III. Ahmet'e armagan edilen Mihrabat Kasri'nin adini verdigi iddia edilir. Mihrabat Kasri Yeniçeri isyani ile yakilip yok edilmistir. Bu arazi bir süre Vecihi Pasa'nin mülkiyetine geçmis, sonra terk edilmiş. Daha sonra Osmanli Imparatorlugu'nun son dönem Padisahlarından olan Sultan Abdülhamit Han'ın Berlin Büyükelçisi Sadullah Pasa'nin esi Necibe Hanim tarafından, Misirli Abbas Halim Pasa'nin kizi olan Misir Prensesi Rukiye'ye yüz görümlüğü olarak verilmiştir. Mihrabat Kuru'su görkemli tarihine ragmen giderek küçültülmüştür. Yahya Kemal'in gözlerden uzak uzun saatler geçirmek için

tercih ettiği Koru, esitli yazar ve sairlere güzel manzarasiyla ilham kaynagi olmuştur (Sekil 3.41).

Sekil 3.41 Mihrabat Korusu’nun Bogaz manzarasi

Tipki nl sair zdemir Asaf’in “Olmak Isterdim” adli siirinde “Su anda Istanbul’da olmak isterdim, Mihrabat Korusu’nun dar yollarinda seninle yan yana, yan yana yürümek... Birde martilarin kanatlarindan seyretmek Istanbul’u” dedigi gibi.

Koru’nun bugünkü sahibi Orman Bakanligi’dur. Alemdag Orman Isletme Müdürlüğü’nün idaresi altindadir. Halka açık rekreasyon alanı olarak dzenlenmistir.

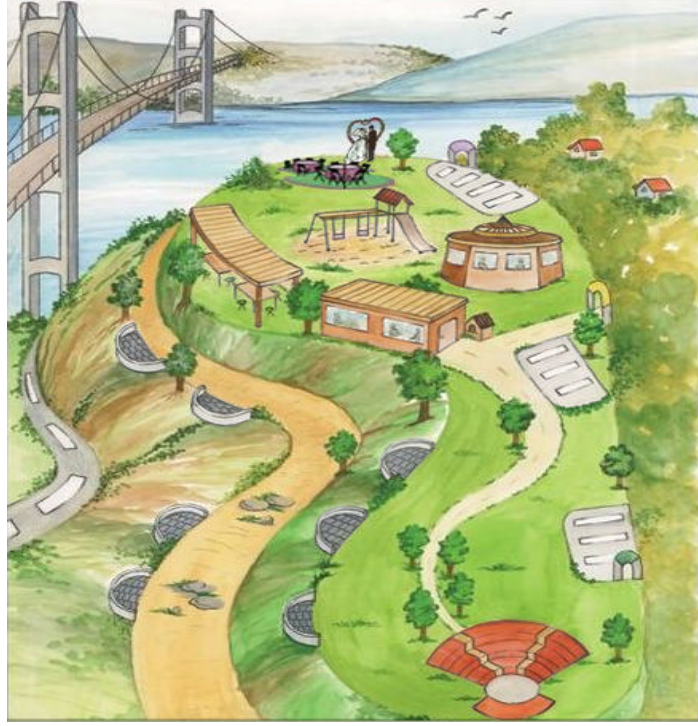

Sekil 3.42 Mihrabat Korusu, gezinti yolu.

Kendi içersinde farklı hizmet bölümlerinden oluşan Mihrabat Korusu'nun piknik bölümünde; bogaz manzarasına hakim olan bölgelerde sıra halinde her biri 15'er kişilik toplam 25 adet manzara seyir terası bulunmaktadır. Bu teraslar özellikle piknik için çok ideal kullanım alanlarıdır. Bunlar dışında gölgelik ve önü açık bölümlerde yaklaşık 150 adet piknik masası bulunmaktadır. Piknik balkonlarının bulunduğu alanların büyük bölümü araç trafiğine kapatılmış olup, Arnavut kaldırımı ile inşa edilmiş yollar yürüyüş yolu olarak kullanılmaktadır (Sekil 3.43).

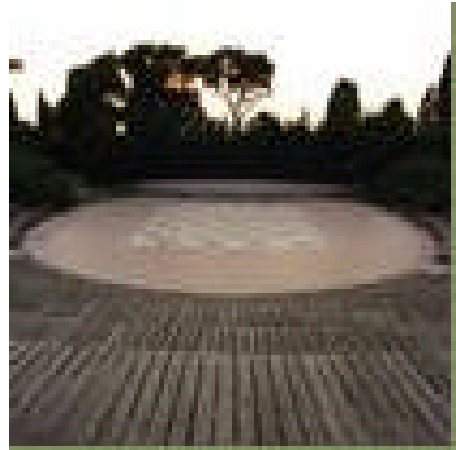
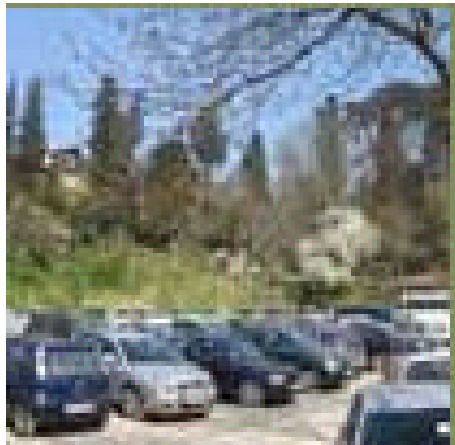

Sekil 3.43 Mihrabat Korusu'nun seyir teraslari.

Sekil 3.44 Mihrabat Korusunun kullanım alanlari

Piknik sahasinin en tepesinde 10.000 m²'lik alanin ortasına konuslandırılmış; 100 araçlık otoparki ve lavabolari ayrı olan 500 kisinin oturabilecegi 1000 kisinin seyredebilecegi bir Anfi Tiyatro mevcuttur. Bu alan özellikle yaz aylarında toplu organizasyonlar için tercih edilmekte olu, istenilmesi halinde diğer piknik alanlari da tamamıyla soyutlandırılabilir (Sekil 3.45).

Sekil 3.45 Mihrabat Korusu'nda otopark ve anfi tiyatrosu

Korunun bogaza en hakim 10.000 m²'lik bölgesindeki alanda kurulu ve kendi içersinde; cafe, kir kahvesi, restaurant, çay bahçesi, toplu yemekler için özel açık ve kapalı mekanlar,

olarak bölümlere ayrılmış biçimde tasarlanmıştır ve “Mihrabat Koru’su” Cafe-Restaurant” olarak adlandırılmış tesis bulunmaktadır. Bu tesisin kendi otoparkı bulunmaktadır. Bu alanda kir düğünleri de yapılmaktadır (Sekil 3.46).

Sekil 3.46 Mihrabat Korusu’nda kir düğünleri ve kutlamaların yapıldığı alan

Sekil 3.47 Mihrabat Korusu’nda çocuk bahsesi

Sekil 3.48 Mihrabat Korusu’nda çaybahçesi ve kafe

Anitsal boyutlara ulasmis Serviler (Cupressus), Fistik çamlari (Pinus pinea) koruda hakim ağaç türleridir. Ayrica Defneler (Laurus nobilis), Akçakesme (Phyllyrea) ve Kermes Mesesi (Quercus coccifera), Çınarlar (Platanus x acerifolia), Erguvanlar (Cercis siliquastrum) da vardır.

Koruda mangal yakmak 2006 yili itibariyle Bakanlıkça iptal edilmistir. Korunun son bahar ve kis mevsimlerinde kafe ve restoran gibi tesisleri daha fazla kullanılmaktadır.

3.3.1 Abrahampasa, Hidiv, Fethipasa ve Abrahampasa Korulari'nin Kullanım Biçimleri ve Fonksiyon Degerleri

Abrahampasa (Beykoz) Korusu:

Arazi çalışmaları sırasında edinilen bilgi ve gözlemlere göre; koru içindeki yürüyüş yolları ve parkurları sağlık amaçlı yürüyüş yapan geniş bir kesime hizmet vermektedir (Sekil 3.49).

Sekil 3.49 Abraham Pasa Korusu'nda yürüme yolu

Korunun kuzeybatısında halka açık piknik yerleri, yakın semt halkı kadar Beykoz'a uzak yerleşim birimlerinden gelen halk için de cazip bir rekreasyon alanıdır. Ancak, ne yazık ki rekreatif kullanım bu planlı piknik alanları ile sınırlı değildir (Sekil 3.50). Nitekim, en ücra köselere kadar özel araçlar ile giren halkın gezme, eğlenme ve dinlenme ihtiyacını karşılayan korunun çok büyük bir bölümünde yoğun kullanımdan ötürü sıkışık keçelesmemiş, bir toprak yapısı görülmektedir. Gününbirlik piknikçilerin geride bıraktığı çöp, kömür ve odun artıkları korunun çok büyük bir bölümünün bu amaçla kullanıldığını göstermektedir. Mevcut

bulgular, yogan ziyaretçi akimına ugrayan kesimlerde yitip giden çali ve otsu bitkilerden baska ağaç ve ağaççikların da yaşam mücadelesi verdigine isaret etmektedir. Gereken teknik ve sosyal önlemler alınmadigi takdirde, İstanbul Bogazına ayıricalık katan bu tarihi canlı mirasın zaman içinde biyolojik varlığını sürdüremeyecegi anlasılmaktadır (IBSB,2002).

Sekil 3.50 Abraham Pasa Korusu piknik alanı

Çizelge 3.5 Abrahampasa Korusu, bitkisel konum haritasında kullanılan ağaç, ağaçcık ve çalı türü simgeleri

YAPRAKLILAR				YAPRAKLILAR			
N O	SEM BOL	AĞAÇ TÜRÜ		N O	SEM BOL	AĞAÇ TÜRÜ	
1	Ak	Akcağaç	Acer spp.	4 7	Ma	Maki	Maquis
2	Ac	Akçakesme	Phillyrea latifolia	4 8	Me	Malta Erigi	Eribatriya japonika
3	Aç	Aliç	Crataegus spp.	4 9	Mn	Manolya	Magnolia spp.
4	Al	Amerikan Lale agacı	Liriodendron tulipifera	5 0	Mm	Mazi Mesesi	Quercus infectoria
5	Ks	Anadolu Kestanesi	Castanea sativa	5 1	Mv	Meyve	
6	Au	Armut	Pirus spp.	5 2	Mu	Musmula	Mespilus germanica
7	Ad	Atesdikeni	Phyrcantha spp.	5 3	N	Nar	Punica granatum
8	At	Atkestanesi	Aesculus spp.	5 4	Oy	Oya	Lagerstroemia indica
9	Av	Ayva	Cydonia oblonga	5 5	Pl	Palmiye	Phoenix spp.

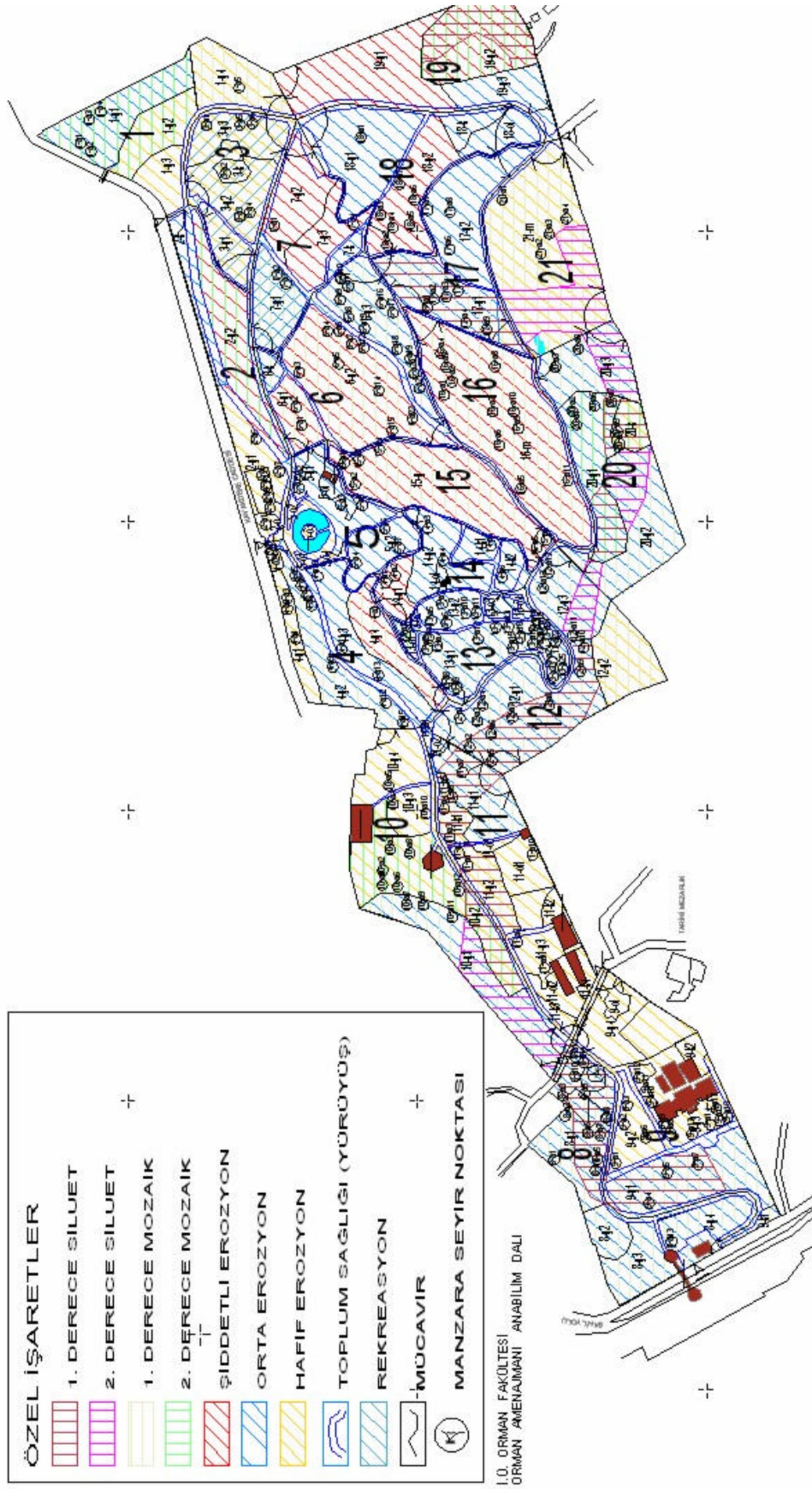
10	Cv	Ceviz	Juglans spp.	56	Pv	Pavlonya	Pauwlenia
11	Gi	Çin Mabet Agaci	Gingko spp.	57	Mr	Pirnal Mesesi	Quercus ilex
12	Çn	Çinar	Platanus spp.	58	Sz	Sakiz	Pistacia spp.
13	Çt	Çitlenbik	Celtis spp.	59	Ms	Sapli Mese	Quercus robur
14	Çp	Çoban Püskülü	Ilex aquifolium	60	Sg	Sigla	Liquidambar spp.
15	Ct	Dag Musmulasi	Cotonaester spp.	61	Sf	Sofora	Sophora
16	Df	Defne	Laurus nobilis	62	Sö	Sögüt	Salix spp.
17	Dy	Diger Yaprakli		63	Sf	Seftali	Prunus japonica
18	Ds	Disbudak	Fraxinus spp.	64	S	Simsir	Buxus spp.
19	Du	Dut	Morus spp.	65	Üv	Üvez	Sorbus spp.
2	El	Elma	Malus spp.	66	Vi	Visne	Prunus cerasus

0				6			
2 1	Eg	Erguvan	Cercis siliquastrum	6 7	As	Yalanci Akasya	Robinia pseudoacacia
2 2	Er	Erik	Prunus spp.	6 8	Yl	Yalankoz	Pterocarya fraxinifolia
2 3	Ft	Fatsia	Fatsia japonica	6 9	Yu	Yukka	Yucca flamentosa
2 4	Fn	Findik	Corylus spp.	7 0	Zk	Zakkum	Nerium oleander
2 5	Fu	Funda	Erica arborea	7 1	Zy	Zeytin	Olea spp.
2 6	Gl	Gladiya	Gleditschia spp.		IGNE YAPRAKLILAR		
2 7	Gb	Gülibrisim	Albizzia spp.	1	Ar	Ardıç	Juniperus spp.
2 8	Gn	Gürgen	Carpinus spp.	2	Di	Diger İbrelı	
2 9	Hm	Hanimeli	Lonicera officinalis	3	Çf	Fistikça mi	Pinus pinea
3 0	H	Hus	Betula spp.	4	Gi	Göknar	Abies spp.

3 1	Ig	Igde	Elaeagnus spp.	5	Çh	Halep Çami	Pinus halepensis
3 2	Ih	Ihlamur	Tilia spp.	6	Çk	Karaçam	Pinus nigra
3 3	Ig	Ilgin	Myricaria spp.	7	Çz	Kizilçam	Pinus brutia
3 4	In	Incir	Ficus spp.	8	L	Ladin	Picea spp.
3 5	Ka	Karaağaç	Ulmus spp.	9	Mi	Mazi	Thuja spp.
3 6	Kt	Kartopu	Viburnum opulus	1 0	P	Porsuk	Taxus spp.
3 7	Kv	Kavak	Populus spp.	1 1	Çm	Sahil Çami	Pinus pinaster
3 8	Kn	Kayın	Fagus spp.	1 2	Çs	Sarıçam	Pinus sylvestris
3 9	Mk	Kermes Mesesi	Quercus coccifera	1 3	S	Sedir	Cedrus spp.
4 0	Kr	Kiraz	Cerasus spp.	1 4	Sq	Sekoya	Sequoia spp.
4 4	Kz	Kizilagaç	Alnus spp.	1 1	Sr	Servi	Cupressus spp.

1				5			
4 2	Kl	Kizilcik	Cornus spp.	1 6	Ss	Su Sediri	Calocedrus spp.
4 3	Ko	Kocayemis	Arbutus unedo	KARISIK ÜNİTELER			
4 4	Ay	Kokaragaç	Ailanthus altissima	1	KarYa p	Karisik Yaprakli	
4 5	Kb	Kurtbagri	Ligustrum spp.	2	YapIb	Yaprakli Ibrelı Karisik	
4 6	Mh	Mahlep	Cerasus mahalep	3	IbYap	Ibrelı Yaprakli Karisik	

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
BEYKOZ KORUSU KONUMSAL FONKSİYON HARİTASI

Şekil 3.52 Abrahampasa Korusu konumsal fonksiyon haritası

Abrahampasa Korusu'nun fonksiyonel degerleri asagida siralanmistir:

- 1- Çesitli sportif aktivitelere ve rekreatif kullanimlara olanak vermek ve keza kent gürültüsünü azaltmak suretiyle, toplumun ruh ve beden sagligina katkıda bulunmak,
- 2- Bol oksijen üretmek, havada asili diger materyali süzerek hava kalitesini yükseltmek,
- 3- Atmosfer içindeki karbon dioksiti emerek, sera etkisini geciktirmek ve böylece global isinmaya olumlu katkıda bulunmak,
- 4- Sarp kesimlerde erozyon olusumunu ve toprak tasinmasini önlemek,
- 5- Sirtlarda olusturdugu görkemli siluetler sahip oldugu renkli mozaikler ile, Istanbul Bogazi'ndaki dogal peyzajin görsel kalitesini yükseltmek,
- 6- Istanbul yöresinde dogal olarak bulunmayan ancak , yaklasik 100 yila ulasan zaman içinde çevre kosullarina adapte olan çok sayıda egzotik (Yabancı) ağaç türünün dogal bilimcileri yönünden yapılacak arastirmalari için labaratuvar islevi görmek,
- 7- Koru içindeki tarihi kasri ve bitisikteki konutlari Bogazin sert rüzgarlarından korumak

Bu fonksiyonlardan bazilarinin tüm koru alanında, bazilarinin ise sadece belirli kesimlerde ön plana çıktigi görülmektedir. Örneğin; korularin karbon bağlama yolu ile iklimik fonksiyon, oksijen üretimi yolu ile toplum sagligi fonksiyonu gibi fonksiyonel faydaları için plan ünitelerinin tamamından yararlanilir. Rekreatif kullanım ya da erozyon kontrolu gibi fonksiyonlar ise plan ünitelerinin belirli kesimlerinde ön plana çıkar.

Istanbul korularinin her birisinin bir bütün halinde kendi varligi ile meydana getirdigi bu fayda ve fonksiyonların basında karbon birikimi yoluyla sera etkisi ve iklimik fonksiyona olan katkisi ile, oksijen üretimi ve kirli havayı süzme yoluyla toplum sagligina yaptigi katkılar gelmektedir.

Koruda arazi egiminin % 30 u geçtiği alanlar erozyon ve toprak koruma fonksiyonunun ağır bastigi alanlar olarak ele alınmistir

Koru alanlari kullanım yogunluguna göre zonlara ayrilmis ve halk ilgisinin en yogun oldugu alanlar rekreasyon fonksiyonuna ayrilmistir.

Istanbul korularında görsel etkisi ve estetik fonksiyonun ön plana çıktigi alanlar, tepe ve sirtlarda bulunan görkemli ağaç gruplarının bir arada olusturdugu silüetlerin mevcudiyetine ve degisik ağaç türlerinden olusan saf ve karisik grupların yarattigi mozaiklerin sayi ve büyüklüğüne bakılarak belirlenmistir

Silüet etkisine sahip tepe ve sirtlardan, üzerinde halen görkemli (kalin çaplı ve uzun boylu) ağaç grupları bulunanlar 1.derece silüet etkisine sahip alanlar, üzerinde genç ağaçlar ya da ağaçlık türleri bulunan alanlar ise 2. derece silüet etkisine sahip alanlar olarak ayırılmıştır.

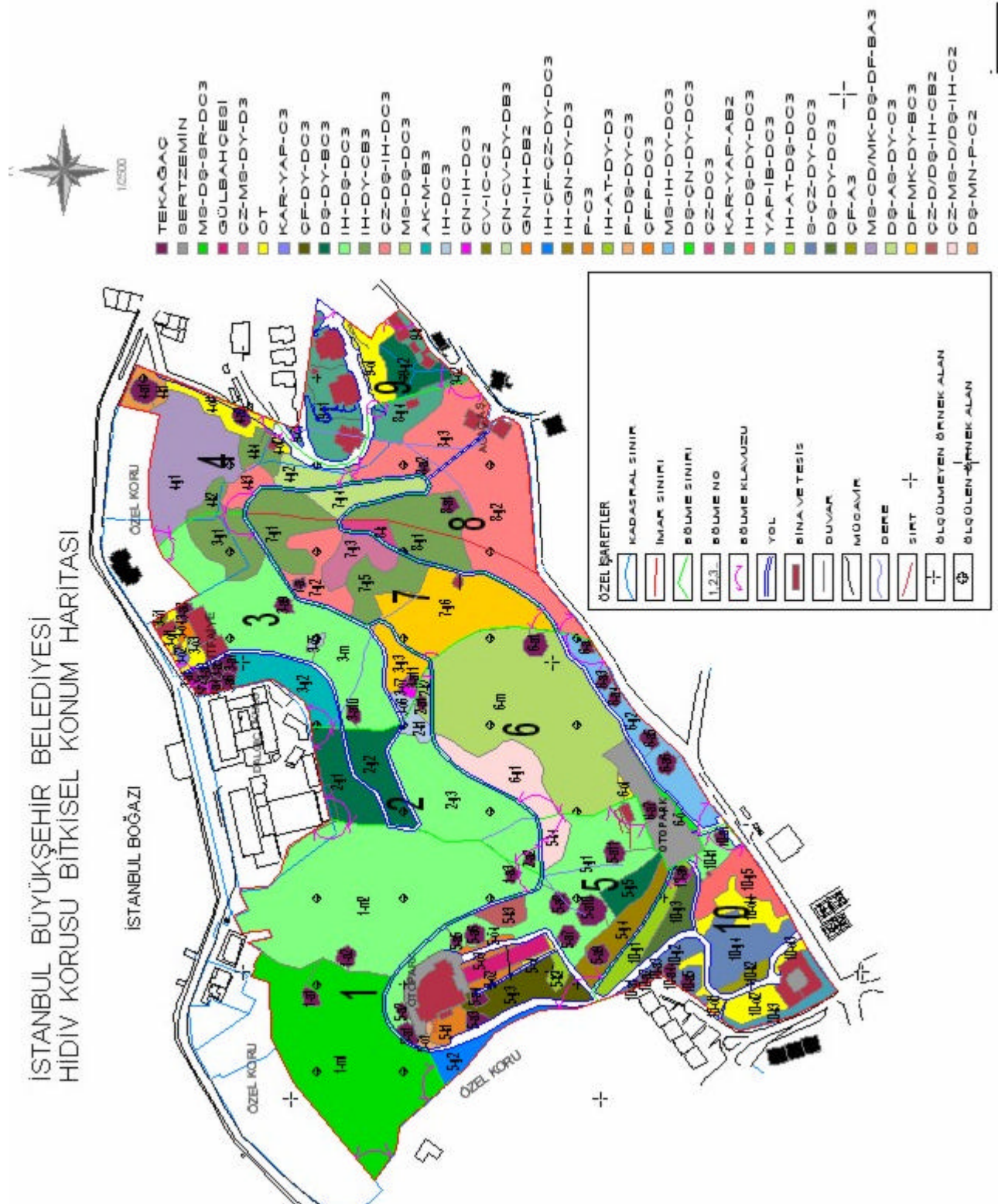
Öngörünüm alanlarında hem ağaç türü (yapraklı / ibrelili), hem de renk tonları itibarıyla karışık grup ve kümelerin bulunduğu alanlar 1. derece mozaik etkiye sahip alanlar; tamamı yapraklı veya ibrelili grup ve kümelerden oluşan alanlar ise 2. derecede mozaik etkiye sahip alanlar olarak sınıflandırılmıştır.

Bulunduğu konumda geniş bir panoramaya sahip olan ve yol ve patika ile hemen ulaşılabilir durumda bulunan noktalar dinlenme ve manzara seyretme amacıyla bakacak noktaları olarak belirlenmiştir (Şekil 3.22) (IBSB,2002).

Hidiv (Çubuklu) Korusu

Bogaziçi ön görünümünde bulunan ve bir kent ormanı olan Çubuklu-Hidiv Korusu'un, sahip olduğu tarihsel ve kültürel değerlerden ötürü bir bütün halinde korunması gerektiğinden, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu kararıyla I derece SIT alanı olarak tespit ve tescil edilmiştir. Tüm İstanbul halkına hizmet veren bu canlı doğa mirası, ne yazık ki korunun büyük bir bölümünde düzensiz, kontrolsüz ve kapasite üstü bir biçimde sürüp giden faydalanmanın getirdiği yoğun baskı nedeniyle zaman içinde yok olma tehlikesi ile yüz yüzedir.

Koru içindeki yürüyüş yolları ve parkurları sağlıklı yürüyüş yapan geniş bir kesime hizmet vermektedir. Korunun güney kesiminde bulunan tarihsel mekanlar ve günübirlik piknik yapmaya uygun olan halka açık alanlar, yakın semt halkı kadar koruya uzak yerleşim birimlerinden gelen halk için de cazip bir rekreasyon merkezidir. Ancak, ne yazık ki halkın gezme, eğlenme ve dinlenme ihtiyacını karşılayan korunun bu bölümünde yoğun kullanımdan ötürü sikişip keşleşmemiş, bir m² alan dahi kalmamış durumdadır. Günübirlik piknikcilerin geride bıraktığı çöp, kömür ve odun artıkları ormanın kuzeydeki sarp bölümler dışında kalan hemen her yerinin genelde bu amaçla kullanıldığını göstermektedir. Mevcut bulgular, yitip giden çalı ve otsu bitkilerden başka korudaki ağaç ve ağaçlıkların da yaşam mücadelesi verdikine işaret etmektedir. Gereken teknik ve sosyal önlemler alınmadığı takdirde, İstanbul Bogazına ayrıcalık katan bu tarihi canlı mirasın, zaman içinde biyolojik varlığını sürdüremeyeceği anlaşılmaktadır.

Çizelge 3.6 Hidiv Korusu bitkisel konum haritasında kullanılan ağaç, ağaççık ve çalı türü simgeleri

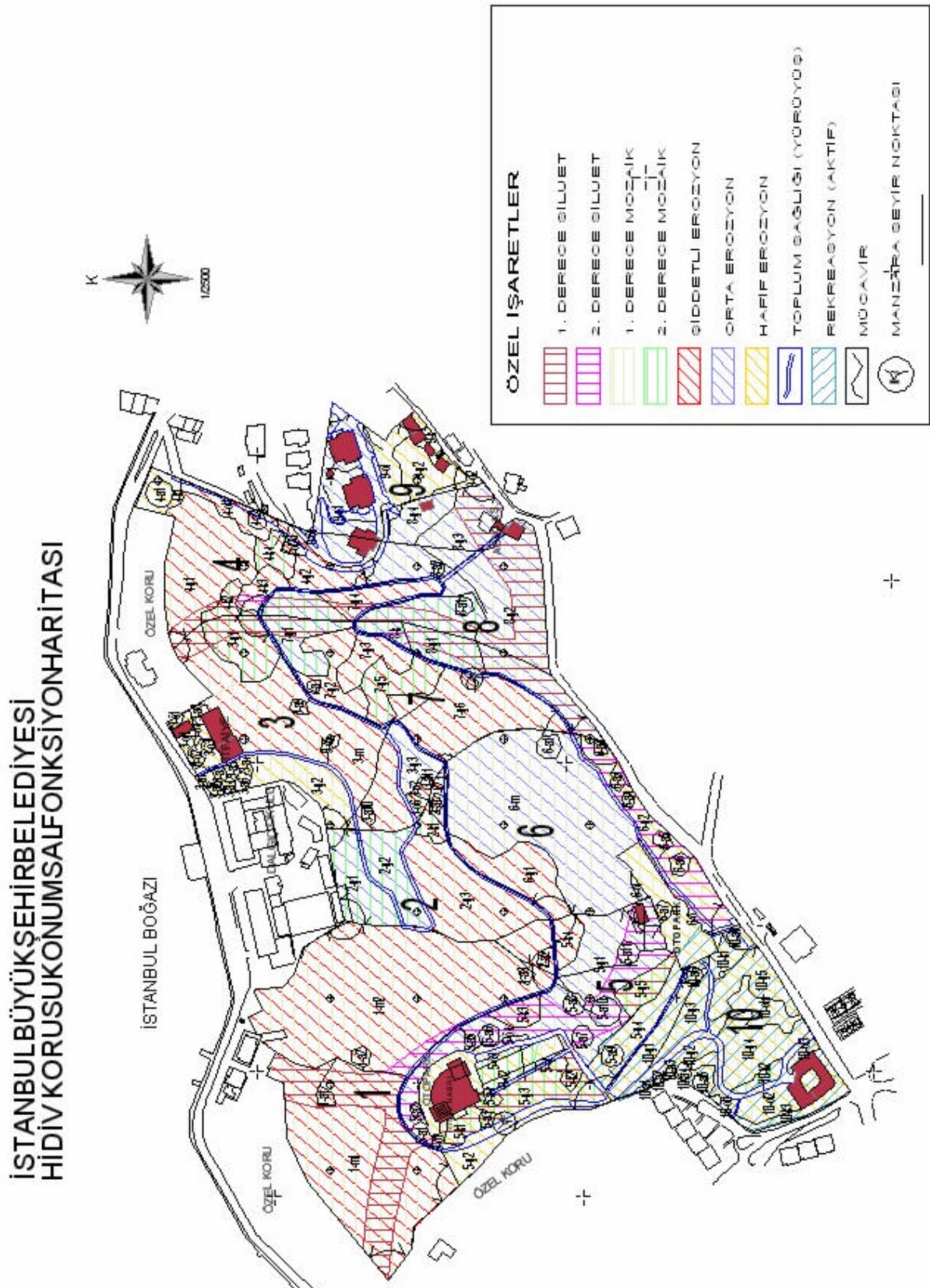
ENVANTER ÜNİTELERİNİN TANIMLANMASINDA KULLANILAN AĞAÇ, AĞAÇÇIK VE ÇALI TÜRÜ SİMGELERİ							
YAPRAKLILAR				YAPRAKLILAR			
N O	SEMBOL	AĞAÇ TÜRÜ		N O	SEMBOL	AĞAÇ TÜRÜ	
1	Ak	Akcağaç	Acer spp.	47	Ma	Maki	Maquis
2	Ac	Akcağaç	Phillyrea latifolia	48	Me	Malta Eriği	Eribatriya japonika
3	Aç	Aliç	Crataegus spp.	49	Mn	Manolya	Magnolia spp.
4	Al	Amerikan Lale ağacı	Liriodendron tulipifera	50	Mm	Mazi Mesesi	Quercus infectoria
5	Ks	Anadolu Kestanesi	Castanea sativa	51	Mv	Meyve	
6	Au	Armut	Pirus spp.	52	Mu	Musmula	Mespilus germanica
7	Ad	Atesdikeni	Phyrcantha spp.	53	N	Nar	Punica granatum
8	At	Atkeşanesi	Aesculus spp.	55	Oy	Oya	Lagerstroemia

				4			indica
9	Av	Ayva	Cydonia oblonga	5 5	Pl	Palmiye	Phoenix spp.
1 0	Cv	Ceviz	Juglans spp.	5 6	Pv	Pavlonya	Pauwlenia
1 1	Gi	Çin Mabet Agaci	Gingko spp.	5 7	Mr	Pimal Mesesi	Quercus ilex
1 2	Çn	Çinar	Platanus spp.	5 8	Sz	Sakiz	Pistacia spp.
1 3	Çt	Çitlenbik	Celtis spp.	5 9	Ms	Sapli Mese	Quercus robur
1 4	Çp	Çoban Püskülü	Ilex aquifalium	6 0	Sg	Sigla	Lliquidambar spp.
1 5	Ct	Dag Musmulasi	Cotonaester spp.	6 1	Sf	Sofora	Sophora
1 6	Df	Defne	Laurus nobilis	6 2	Sö	Sögüt	Salix spp.
1 7	Dy	Diger Yaprakli		6 3	Sf	Seftali	Prunus japonica
1 8	Ds	Disbudak	Fraxinus spp.	6 4	S	Simsir	Buxus spp.

1 9	Du	Dut	Morus spp.	6 5	Üv	Üvez	Sorbus spp.
2 0	El	Elma	Malus spp.	6 6	Vi	Visne	Prunus cerasus
2 1	Eg	Erguvan	Cercis siliquastrum	6 7	As	Yalanci Akasya	Robinia pseudoacacia
2 2	Er	Erik	Prunus spp.	6 8	Yl	Yalankoz	Pterocarya fraxinifolia
2 3	Ft	Fatsia	Fatsia japonica	6 9	Yu	Yukka	Yucca flamentosa
2 4	Fn	Findik	Corylus spp.	7 0	Zk	Zakkum	Nerium oleander
2 5	Fu	Funda	Erica arborea	7 1	Zy	Zeytin	Olea spp.
2 6	Gl	Gladiçya	Gleditschia spp.		IGNE YAPRAKLILAR		
2 7	Gb	Gülibrisim	Albizzia spp.	1	Ar	Ardıç	Juniperus spp.
2 8	Gn	Gürgen	Carpinus spp.	2	Di	Diger İbrelı	
2	Hm	Hanimeli	Lonicera	3	Çf	Fistikçam	Pinus pinea

9			officinalis			i	
3 0	H	Hus	Betula spp.	4	Gi	Gök nar	Abies spp.
3 1	Ig	Igde	Elaeagnus spp.	5	Çh	Halep Çami	Pinus halepensis
3 2	Ih	Ihlamur	Tilia spp.	6	Çk	Karaçam	Pinus nigra
3 3	Ig	İlgin	Myricaria spp.	7	Çz	Kızılçam	Pinus brutia
3 4	In	İncir	Ficus spp.	8	L	Ladin	Picea spp.
3 5	Ka	Karaağaç	Ulmus spp.	9	Mi	Mazi	Thuja spp.
3 6	Kt	Kartopu	Viburnum opulus	1 0	P	Porsuk	Taxus spp.
3 7	Kv	Kavak	Populus spp.	1 1	Çm	Sahil Çami	Pinus pinaster
3 8	Kn	Kayın	Fagus spp.	1 2	Çs	Sarıçam	Pinus sylvestris
3 9	Mk	Kermes Mesesi	Quercus coccifera	1 3	S	Sedir	Cedrus spp.

4 0	Kr	Kiraz	Cerasus spp.	1 4	Sq	Sekoya	Sequoia spp.
4 1	Kz	Kizilagaç	Alnus spp.	1 5	Sr	Servi	Cupressus spp.
4 2	Kl	Kizilcik	Cornus spp.	1 6	Ss	Su Sediri	Calocedrus spp.
4 3	Ko	Kocayemis	Arbutus unedo	KARISIK ÜNİTELER			
4 4	Ay	Kokaragaç	Ailanthus altissima	1	KarYa p	Karisik Yaprakli	
4 5	Kb	Kurtbagri	Ligustrum spp.	2	Yapİb	Yaprakli İbrelİ Karisik	
4 6	Mh	Mahlep	Cerasus mahalep	3	IbYap	İbrelİ Yaprakli Karisik	

Sekil 3.54 Hidiv Korusu konumsal fonksiyon haritasi

Hidiv Korusu'nun fonksiyonel degerleri asagida siralanmistir:

- 1- İçlerinde bulunan tarihsel ve kültürel anitlari doganın yıpratıcı etkilerine karşı korumak,
- 2- Sırtlarda olusturdugu ilginç silüetler ve yamaçlarda sergiledigi renkli mozaiklerden kaynaklanan sürekli değişim halindeki canlı güzellikleri ile doğal peyzajı olusturmak ve onun estetik etkisini arttırmak,
- 3- Sahip oldugu görkemli tablolar ile, resim, müzik ve edebiyat ile uğrasan sanatçılara ilham vermek ve böylece sanat ve kültürün gelişip yaygınlaşmasına vesile olmak,
- 4- Çeşitli sportif aktivitelere ve rekreatif kullanımlara olanak vermek ve keza kent gürültüsünü azaltmak suretiyle, toplumun ruh ve beden sağlığına katkıda bulunmak,
- 5- Yagmur sularının yüzeysel akisini geciktirmek suretiyle çevresindeki yerleşim alanlarını sel ve taşkinlardan korumak,
- 6- Arazi eğiminin dik ve sarp olduğu kesimlerde toprak kaymasına ve erozyona mani olmak,
- 7- Bol oksijen üretmek, havada asılı diğer materyali süzerek hava kalitesini yükseltmek,
- 8- Atmosfer içindeki karbon dioksiti emerek, sera etkisini geciktirmek ve böylece global ısınmaya olumlu katkıda bulunmak,
- 9- Rüzgar hızını kesmek, bagil hava nemini yükseltmek ve böylece ekstrem sıcaklıkların olumsuz etkilerini yumusatmak suretiyle, iklim koşullarını iyileştirmek,
- 10- Sahip oldukları yüzlerce bitki türü ile toplumda doğa bilinci ve sevgisinin oluşup gelişmesine vesile olmak,
- 11- İstanbul yöresinde doğal olarak bulunmayan ancak 200 yıla ulaşan zaman içinde çevre koşullarına adapte olan çok sayıda Ekzotik (Yabancı) ağaç türünün doğa bilimlerini yönünden yapılacak araştırmaları için laboratuvar işlevi görmek,

Bu fonksiyonlardan bazılarının tüm koru alanında, bazılarının ise sadece belirli kesimlerde ön plana çıktığı görülmektedir. Örneğin; koruların karbon bağlama yolu ile iklimatik fonksiyon, oksijen üretimi yolu ile toplum sağlığı fonksiyonu gibi fonksiyonel faydaları için korunun tamamından yararlanılır. Rekreatif kullanım ya da erozyon kontrolü gibi fonksiyonlar ise plan ünitelerinin belirli kesimlerinde ön plana çıkar.

İstanbul korularının her birisinin bir bütün halinde kendi varlığı ile meydana getirdiği bu fayda ve fonksiyonların başında karbon birikimi yoluyla sera etkisi ve iklimatik fonksiyona

olan katkisi ile, oksijen üretimi ve kirli havayı süzme yoluyla toplum sağlığına yaptığı katkılar gelmektedir.

Koruda arazi eğiminin % 30 u geçtiği alanlar erozyon ve toprak koruma fonksiyonunun ağır bastığı alanlar olarak ele alınmıştır.

Koru alanları kullanım yoğunluğuna göre zonlara ayrılmış ve halk ilgisinin en yoğun olduğu alanlar rekreasyon fonksiyonuna ayrılmıştır.

İstanbul korularında görsel etkisi ve estetik fonksiyonun ön plana çıktığı alanlar, tepe ve sirtlarda bulunan görkemli ağaç gruplarının bir arada oluşturduğu silüetlerin mevcudiyetine ve değişik ağaç türlerden oluşan saf ve karışık grupların yarattığı mozaiklerin sayı ve büyüklüğüne bakılarak belirlenmiştir.

Silüet etkisine sahip tepe ve sirtlardan, üzerinde halen görkemli (kalın çaplı ve uzun boylu) ağaç grupları bulunanlar 1.derece silüet etkisine sahip alanlar, üzerinde genç ağaçlar ya da ağaççık türleri bulunan alanlar ise 2. derece silüet etkisine sahip alanlar olarak ayrılmıştır.

Öngörünüm alanlarında hem ağaç türü (yapraklı / ibreli), hem de renk tonları itibarıyla karışık grup ve kümelerin bulunduğu alanlar 1. derece mozaik etkiye sahip alanlar; tamamı yapraklı veya ibreli grup ve kümelerden oluşan alanlar ise 2. derecede mozaik etkiye sahip alanlar olarak sınıflandırılmıştır.

Bulunduğu konumda geniş bir panoramaya sahip olan ve yol ve patika ile hemen ulaşılabilir durumda bulunan noktalar dinlenme ve manzara seyretme amacıyla bakacak noktaları olarak belirlenmiştir (Şekil 3.24),(IBSB,2002).

Fethipasa Korusu:

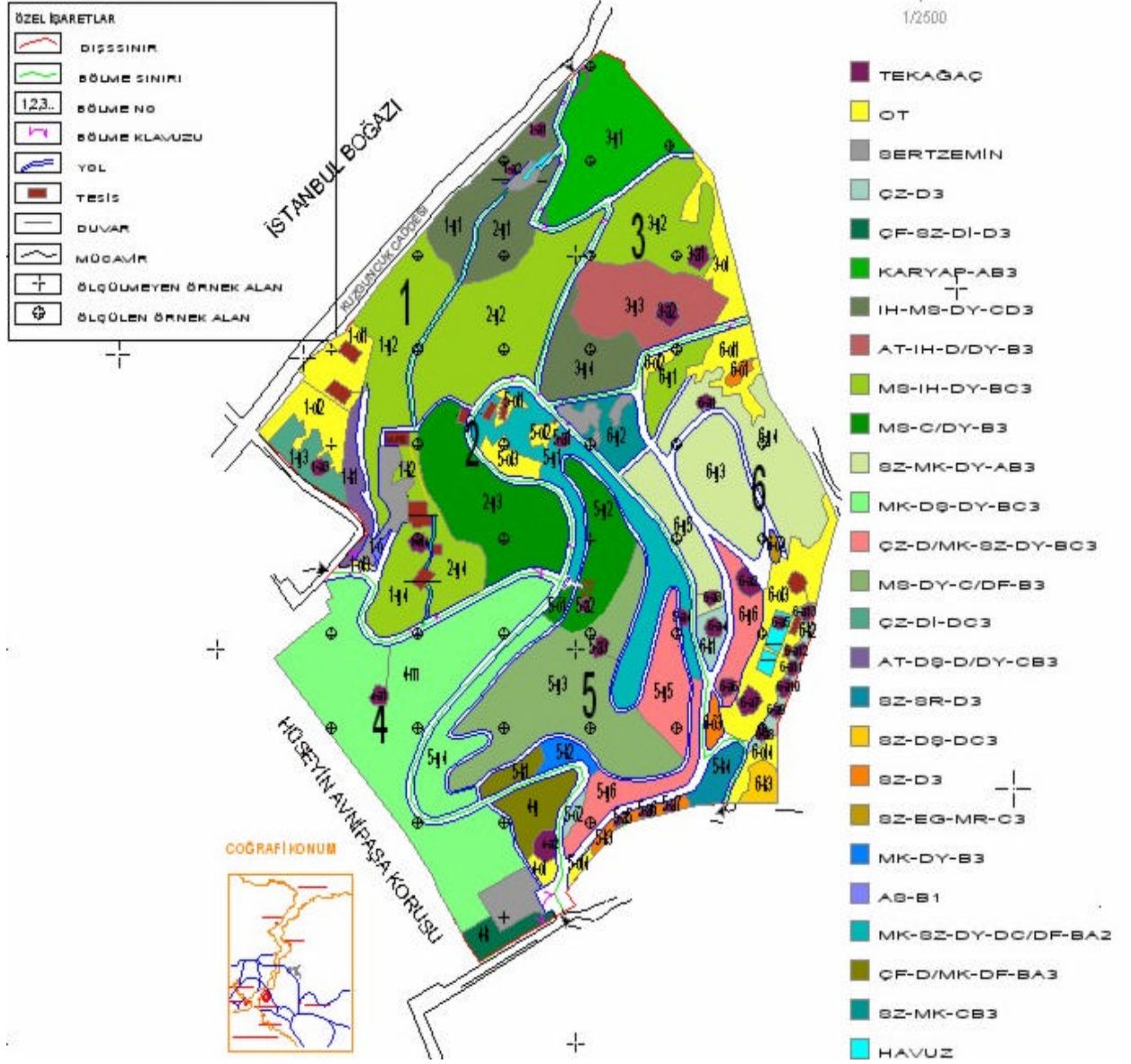
Fethipasa Korusu, sahip olduğu tarihsel ve kültürel değerlerden ötürü bir bütün halinde korunması gerektiğinden, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu kararıyla II derece SIT alanı olarak tespit ve tescil edilmiştir. İstanbul halkının gözbebeği olan bu canlı doğa mirası, ne yazık ki korunun hemen her noktasında düzensiz, kontrolsüz ve kapasite üstü bir biçimde sürüp giden faydalanmanın getirdiği yoğun bir baskı altındadır.

Arazi çalışmaları sırasında edinilen bilgi ve gözlemlere göre; koru içindeki yürüyüş yolları ve parkurları sağlık amaçlı yürüyüş yapan geniş bir kesime hizmet vermektedir. Ancak, koru içinde yoğun kullanımdan ötürü sıkışık keçelesmiş alanlar büyük orandadır. Günebirlik piknikcilerin geride bıraktığı çöp, kömür ve odun artıkları ormanın güney ve doğusundaki az eğimli sirtların bu amaçla kapasite üstü biçimde kullanıldığını göstermektedir. Mevcut

bulgular, yitip giden çali ve otsu bitkilerden baska plan ünitesi korudaki ağaç ve ağaççikların da yaşam mücadelesi verdigine isaret etmektedir. Gereken teknik ve sosyal önlemler alınmadigi takdirde bu canli ekosistemin zaman içinde biyolojik varligini sürdüremeyecegi açıktır.

Korunun kendisinden beklenen islevleri yerine getirebilmesi için bir bütün halinde korunarak yasatilmasi gerekmektedir. Canli bir varlik olan bu kent ormaninin yasayabilmesi, kendisinden yapılan faydalanmanın dayanma gücünün üzerine çıkılmamasına baglidir. Kapasiteyi asan faydalanmanın uzun süre devami halinde korunun varligini sürdürmesi mümkün degildir.

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ FETHİPAŞA KORUSU BİTKİSEL KONUM HARİTASI

Sekil 3.55 Fethipasa Korusu bitkisel konum haritasi

Çizelge 3.7 Fethipasa Korusu bitkisel konum haritasında kullanılan ağaç, ağaçcik ve çalı türleri simgeleri.

YAPRAKLILAR				YAPRAKLILAR			
N O	SEMBOL	AĞAÇ TÜRÜ		N O	SEMBOL	AĞAÇ TÜRÜ	
1	Ak	Akcağaç	Acer spp.	47	Ma	Maki	Maquis
2	Ac	Akcaşme	Phillyrea latifolia	48	Me	Malta Erigi	Eribatriya japonika
3	Aç	Aliç	Crataegus spp.	49	Mn	Manolya	Magnolia spp.
4	Al	Amerikan Lale ağacı	Liriodendron tulipifera	50	Mm	Mazi Mesesi	Quercus infectoria
5	Ks	Anadolu Kestanesi	Castanea sativa	51	Mv	Meyve	
6	Au	Armut	Pirus spp.	52	Mu	Musmula	Mespilus germanica
7	Ad	Atesdikeni	Phyrcantha spp.	53	N	Nar	Punica granatum
8	At	Atkeşanesi	Aesculus spp.	54	Oy	Oya	Lagerstroemia indica
9	Av	Ayva	Cydonia oblonga	55	Pl	Palmiye	Phoenix spp.

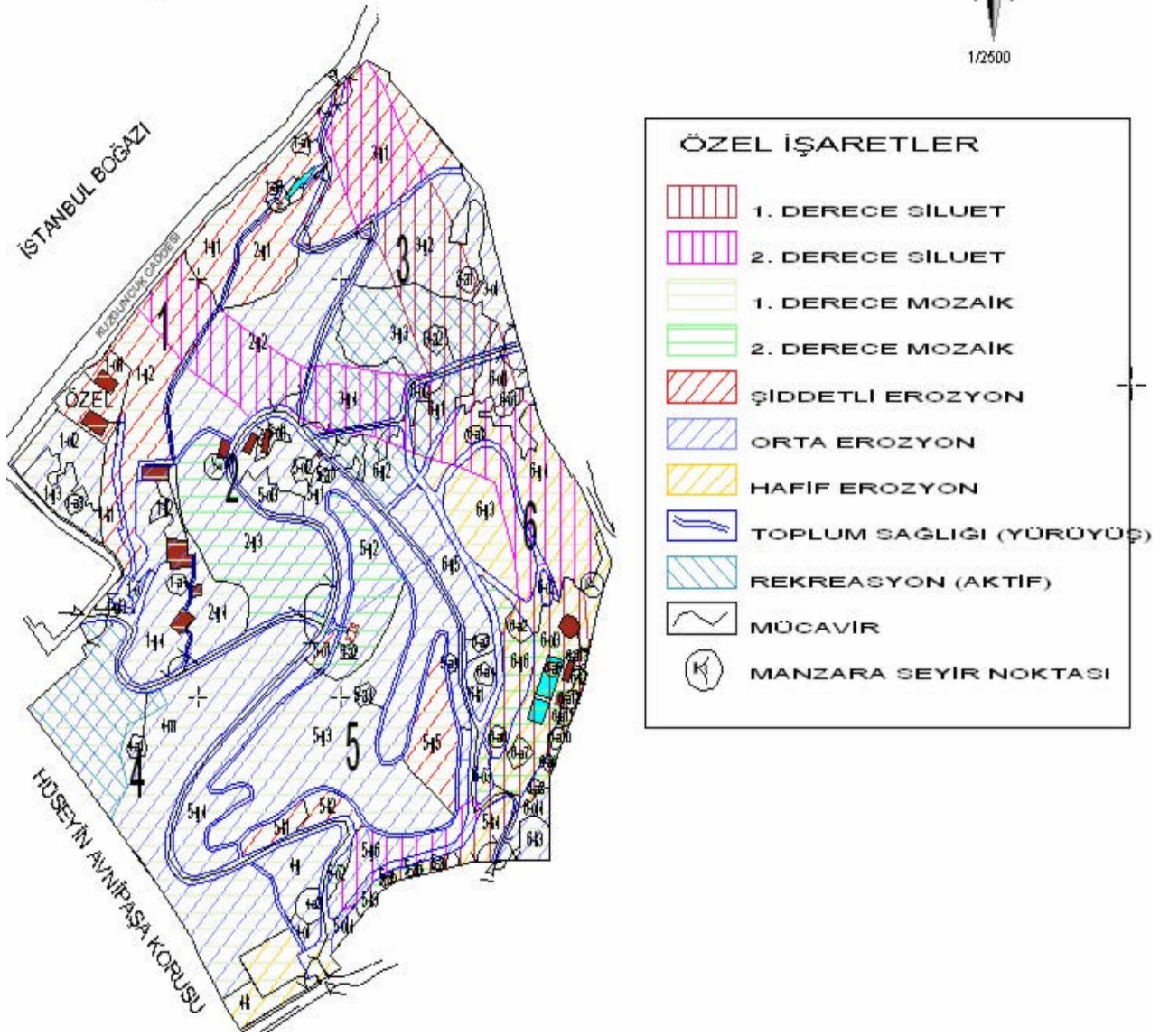
1 0	Cv	Ceviz	Juglans spp.	5 6	Pv	Pavlonya	Pauwlenia
1 1	Gi	Çin Mabet Agaci	Gingko spp.	5 7	Mr	Pimal Mesesi	Quercus ilex
1 2	Çn	Çinar	Platanus spp.	5 8	Sz	Sakiz	Pistacia spp.
1 3	Çt	Çitlenbik	Celtis spp.	5 9	Ms	Sapli Mese	Quercus robur
1 4	Çp	Çoban Püskülü	Ilex aquifalium	6 0	Sg	Sigla	Lliquidambar spp.
1 5	Ct	Dag Musmulasi	Cotonaester spp.	6 1	Sf	Sofora	Sophora
1 6	Df	Defne	Laurus nobilis	6 2	Sö	Sögüt	Salix spp.
1 7	Dy	Diger Yaprakli		6 3	Sf	Seftali	Prunus japonica
1 8	Ds	Disbudak	Fraxinus spp.	6 4	S	Simsir	Buxus spp.
1 9	Du	Dut	Morus spp.	6 5	Üv	Üvez	Sorbus spp.
2	El	Elma	Malus spp.	6	Vi	Visne	Prunus cerasus

0				6			
2 1	Eg	Erguvan	Cercis siliquastrum	6 7	As	Yalanci Akasya	Robinia pseudoacacia
2 2	Er	Erik	Prunus spp.	6 8	Yl	Yalankoz	Pterocarya fraxinifolia
2 3	Ft	Fatsia	Fatsia japonica	6 9	Yu	Yukka	Yucca flamentosa
2 4	Fn	Findik	Corylus spp.	7 0	Zk	Zakkum	Nerium oleander
2 5	Fu	Funda	Erica arborea	7 1	Zy	Zeytin	Olea spp.
2 6	Gl	Gladiçya	Gleditschia spp.		IGNE YAPRAKLILAR		
2 7	Gb	Gülibrisim	Albizzia spp.	1	Ar	Ardıç	Juniperus spp.
2 8	Gn	Gürgen	Carpinus spp.	2	Di	Diger Ibreli	
2 9	Hm	Hanimeli	Lonicera officinalis	3	Çf	Fistikçam i	Pinus pinea
3 0	H	Hus	Betula spp.	4	Gi	Gökmar	Abies spp.

3 1	Ig	Igde	Elaeagnus spp.	5	Çh	Halep Çami	Pinus halepensis
3 2	Ih	Ihlamur	Tilia spp.	6	Çk	Karaçam	Pinus nigra
3 3	Ig	Ilgin	Myricaria spp.	7	Çz	Kizilçam	Pinus brutia
3 4	In	Incir	Ficus spp.	8	L	Ladin	Picea spp.
3 5	Ka	Karaagaç	Ulmus spp.	9	Mi	Mazi	Thuja spp.
3 6	Kt	Kartopu	Viburnum opulus	1 0	P	Porsuk	Taxus spp.
3 7	Kv	Kavak	Populus spp.	1 1	Çm	Sahil Çami	Pinus pinaster
3 8	Kn	Kayın	Fagus spp.	1 2	Çs	Sarıçam	Pinus sylvestris
3 9	Mk	Kermes Mesesi	Quercus coccifera	1 3	S	Sedir	Cedrus spp.
4 0	Kr	Kiraz	Cerasus spp.	1 4	Sq	Sekoya	Sequoia spp.
4 4	Kz	Kizilagaç	Alnus spp.	1 1	Sr	Servi	Cupressus spp.

1				5			
4 2	Kl	Kizilcik	Cornus spp.	1 6	Ss	Su Sediri	Calocedrus spp.
4 3	Ko	Kocayemis	Arbutus unedo	KARISIK ÜNİTELER			
4 4	Ay	Kokaragaç	Ailanthus altissima	1	KarYa p	Karisik Yaprakli	
4 5	Kb	Kurtbagri	Ligustrum spp.	2	YapIb	Yaprakli Ibreli Karisik	
4 6	Mh	Mahlep	Cerasus mahalep	3	IbYap	Ibreli Yaprakli Karisik	

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ FETHİPAŞA KORUSU KONUMSAL FONKSİYON HARİTASI

Sekil 3.56 Fethipaşa Korusu konumsal fonksiyon haritası

Fethipaşa Korusu için söz konusu olan fonksiyonlar aşağıda sıralanmıştır:

- 1- Koru içindeki tarihi kasri ve bitisikteki konutları Bogazın sert rüzgarlarından korumak
- 2- Sirtlarda oluşturdugu görkemli siluetler sahip olduğu renkli mozaikler ile, İstanbul Bogazi'ndaki dogal peyzajın görsel kalitesini yükseltmek,
- 3- Çeşitli sportif aktivitelere ve rekreatif kullanımlara olanak vermek ve keza kent gürültüsünü azaltmak suretiyle, toplumun ruh ve beden sağlığına katkıda bulunmak,
- 4- Bol oksijen üretmek, havada asili diğer materyali süzerek hava kalitesini yükseltmek,

5- Atmosfer içindeki karbon dioksiti emerek, sera etkisini geciktirmek ve böylece global ısınmaya olumlu katkıda bulunmak,

6- Sarp kesimlerde erozyon oluşumunu ve toprak tasınmasını önlemek,

7- İstanbul yöresinde doğal olarak bulunmayan ancak, yaklaşık 100 yıla ulaşan zaman içinde çevre koşullarına adapte olan çok sayıda egzotik (Yabancı) ağaç türünün doğa bilimlerini yönünden yapılacak araştırmaları için laboratuvar işlevi görmek (Sekil, 3.26).

Mihrabat Korusu:

Koru'nun bugünkü sahibi Orman Bakanlığı'dır. Alemdag Orman İşletme Müdürlüğü'nün idaresi altındadır. Halka açık rekreasyon alanı olarak düzenlenmiştir. Anıtsal boyutlara ulaşmış Serviler (Cupressus), Fıstık çamları (Pinus pinea) koruda hakim ağaç türleridir.

Mihrabat Korusu, sahip olduğu tarihsel ve kültürel değerlerden ötürü bir bütün halinde korunması gerektiğinden, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu kararıyla II derece SIT alanı olarak tespit ve tescil edilmiştir. İstanbul halkının gözbebeği olan bu canlı doğa mirası, ne yazık ki korunun hemen her noktasında düzensiz, kontrolsüz ve kapasite üstü bir biçimde sürüp giden faydalanmanın getirdiği yoğun bir baskı altındadır.

Arazi çalışmaları sırasında edinilen bilgi ve gözlemlere göre; koru içindeki yürüyüş yolları ve parkurları sağlık amaçlı yürüyüş yapan geniş bir kesime hizmet vermektedir. Ancak, koru içinde yoğun kullanımdan ötürü sıkışık keçeleşmiş alanlar büyük orandadır. Gününbirlik piknikçilerin geride bıraktığı çöp, kömür ve odun artıkları ormanın kuzeyinde az eğimli sirtların bu amaçla kapasite üstü biçimde kullanıldığını göstermektedir. Mevcut bulgular, yitip giden çalı ve otsu bitkilerden başka plan üitesi korudaki ağaç ve ağaççıkların da yaşam mücadelesi verdğine işaret etmektedir. Gereken teknik ve sosyal önlemler alınmadığı takdirde bu canlı ekosistemin zaman içinde biyolojik varlığını sürdüremeyeceği açıktır. Koru içinde yapılan düzenlemelerle inşa edilen anfi tiyatro, kafe, restoran ve çay bahçeleri de korunun doğal dengesine zarar vermekte, kullanımın yoğun olmasına neden olmaktadır.

Mihrabat Korusu için söz konusu olan fonksiyonlar aşağıda sıralanmıştır:

1- Sirtlarda oluşturduğu ilginç silüetler ve yamaçlarda sergilediği renkli mozaiklerden kaynaklanan sürekli değişim halindeki canlı güzellikleri ile doğal peyzajı oluşturmak ve onun estetik etkisini arttırmak,

2- Sahip olduğu görkemli tablolar ile, resim, müzik ve edebiyat ile uğraşan sanatçılara ilham vermek ve böylece sanat ve kültürün gelişip yaygınlaşmasına vesile olmak,

- 3- Çesitli sportif aktivitelere ve rekreatif kullanımlara olanak vermek ve keza kent gürültüsünü azaltmak suretiyle, toplumun ruh ve beden sağığına katkıda bulunmak,
- 4- Yağmur sularının yüzeysel akisini geciktirmek suretiyle çevresindeki yerleşim alanlarını sel ve taşkinlardan korumak,
- 5- Arazi eğiminin dik ve sarp olduğu kesimlerde toprak kaymasına ve erozyona mani olmak,
- 6- Bol oksijen üretmek, havada asili diğer materyali süzerek hava kalitesini yükseltmek,
- 7- Atmosfer içindeki karbon dioksiti emerek, sera etkisini geciktirmek ve böylece global ısınmaya olumlu katkıda bulunmak,
- 8- Rüzgar hızını kesmek, bağıl hava nemini yükseltmek ve böylece ekstrem sıcaklıkların olumsuz etkilerini yumusatmak suretiyle, iklim koşullarını iyileştirmek,

Bu fonksiyonlardan bazılarının tüm koru alanında, bazılarının ise sadece belirli kesimlerde ön plana çıktığı görülmektedir. Örneğin; koruların karbon bağlama yolu ile iklimik fonksiyon, oksijen üretimi yolu ile toplum sağığı fonksiyonu gibi fonksiyonel faydaları için korunun tamamından yararlanılır. Rekreatif kullanım ya da erozyon kontrolü gibi fonksiyonlar ise korunun belirli kesimlerinde ön plana çıkar.

4. KORULARDA MEVCUT REKREASYONEL KULLANIMLARIN DEGERLENDIRILMESI

4.1 Kullanicilarin Sosyo- Kültürel ve Ekonomik Yapisi

Tez çalışmasında örnek koru alanları olarak seçilen Anadolu Yakasındaki üç Bogaziçi korusu ve bir de koru niteliği taşıyan orman alanında (Abrahampasa (Beykoz) Korusu, Hidiv (Çubuklu) Korusu, Mihrabat Ormanı ve Fethipasa Korusu) toplam 200 adet kullanıcı ile anket ve yüz yüze görüşme yapıldı.

Koruları kullananlara girişler biletli olmayıp, kayıt edilmediğinden ve bu nedenle, koruları ziyaret edenlere ilişkin sağlıklı sayılar elde edilemeyeceğinden her koruda eşit sayıda anket yapılmıştır. Anket ve yüz yüze görüşme yapılan kullanıcıların % 25'i Abraham Pasa Korusu'nda, % 25'i Hidiv Korusu'nda, %25'i Mihrabat Ormanında, % 25'i de Fethi Pasa Korusu'nda uygulanmıştır.

Ankette sorulan sorulardan, korulara gelen ziyaretçilerin sosyo -ekonomik durumlarını, koruları kullanım biçimlerini, kullanım sıklıklarını, koru-konut mesafelerini, korularla ilgili istek ve şikayetlerini belirlemek, bunlara göre koruların yeşil alan sistemi içindeki yerini ve Bogaziçi Koruları'nın etki alanını saptamak amaç edinilmiştir.

Yapılan anketlere göre İstanbullular, yeşil alanların gerekliliği konusunda bilinçlidirler. Fakat değişik yaş, gelir, meslek ve kültür gruplarının yeşil gereksinimi birbirinden farklılık göstermektedir.

Anket formlarının değerlendirilmesinden elde edilen kullanıcıların sosyal, ekonomik ve demografik durumları aşağıdaki gibidir.

4.1.1 Kullanicilarin Demografik Yapisi

Koruları kullananların %70'i erkek, %30'u bayandır. Kullanıcı toplumunda egemen yaş grubu 15-34 diliminde toplanmıştır (%57). Kullanıcıların %29'u 25-34 yaş grubunda bulunmaktadır. %28'i 15-24 yaş grubunda, %15'i 35-44 yaş grubunda, % 7'si ise 55 ten büyük yaş gruplarından oluşmaktadır (Çizelge ve Şekil 4.1).

Korular arasındaki farklılığa baktığımızda; Beykoz korusunu daha çok orta yaşı üstündekiler kullanırken, diğer koruların kullanıcılarını daha çok genç nüfus oluşturmaktadır.

4.1.2 Kullanıcıların Sosyo –Ekonomik Özellikleri

Koruları kullananların büyük çoğunluğu lise (%36) ve üniversite (%35) mezunu veya öğrencisidir. Bu oranları yüksek olmasında koruları kullananların büyük çoğunluğunun öğrenci olmasının payı vardır. Ayrıca diğer koru kullanıcıları da ilkokul mezunu (%15), ortaokul mezunu (%13) ve okur yazar olan kişilerden oluşmaktadır (%1).

Bu oranların korulara dağılımı da hemen hemen aynıdır. Mihrabat Ormanı, Fethi Paşa Korusu'nda kullanıcıların en büyük oranı Üniversite mezunudur. Bu iki korudaki ikinci büyük oran lise mezunlarına aittir. Hidiv ve Abraham Paşa Koruları'nda ise en yüksek oranı Lise Mezunları oluşturmaktadır. Hidiv Korusunda ikinci büyük oranı üniversite mezunları oluşturmaktadır, Abraham Paşa Korusu'nda ilkokul mezunları ikinci sırayı almaktadır

(Çizelge ve Şekil 4.4).

Korulara gelen ziyaretçilerin meslek durumları incelendiği zaman; korulara gelenlerin büyük bir kısmı öğrencilerden oluşmaktadır (%24). Daha sonraki sırada, serbest meslek ve emekliler (% 15) koruları kullanmaktadır. Koruları nisbeten daha az kullananlar ev hanımları (% 13), memurlar (%12), esnaf- tüccarlar (%6) ve küçük işletme sahipleri (%4)

Bu oranlar korulara göre farklılık göstermektedir. Abraham Paşa Korusu'nu en çok, emekliler ve esnaf, tüccar kullanmaktadır. Hidiv korusunu en çok ev hanımları ve emekliler kullanmaktadır. Mihrabat Korusunu en çok memurlar ve öğrenciler kullanmaktadır. Fethi Paşa Korusunu ise en çok öğrenci ve serbest meslek sahipleri kullanmaktadır. Bu oranlar yine koruların konumlarından kaynaklanmaktadır (Çizelge ve Şekil 4.2).

Kullanıcıların diğer kullanıcılar hakkındaki düşünceleri sorulduğunda %36'si korulara halkın geldiğini ve koruları temiz kullandıklarını belirtmişlerdir. %15'i de her çeşit insanın korulara geldiklerini belirtmişlerdir. % 12'si korulara orta yaşlı, kaliteli insanların geldiğini (bu oran Hidiv Korusunda %39 ile en yüksektir) , %4'ü de korulara gençlerin geldiğini (bu oran %18 ile Fethi Paşa Korusu'nda yüksektir) söylemişlerdir (Çizelge ve Şekil 4.19).

4.1.3 Kullanıcıların Doğum Yerleri

Kullanıcıların %33'ü İstanbul'un Bogazdaki İlçeler'inin dışındaki ilçelerde doğmuşlardır. %20'si de Bogazdaki İlçeler'de doğmuşlardır. İstanbul doğumluların dışında en yüksek oranı %19 ile Karadeniz doğumlular almaktadır. Bundan sonra %14 ile Marmara Bölgesi , %10 ile İç Anadolu Bölgesi, %2 ile Doğu Anadolu Bölgesi ve %1 ile Ege ve Akdeniz Bölgesi doğumlular gelmektedir.

Korular arasında bu oranlar farklılıklar göstermektedir. Abraham Pasa Korusu'nu kullananların en yüksek oranını Bogazdaki İlçeler'de doğanlar oluşturmaktadır. Hidiv, Mihrabat ve Fethi Pasa Korular'ının kullanıcıların en yüksek oranını ise İstanbul'un diğer ilçelerinde doğanlar oluşturmaktadır. Abraham Pasa ve Hidiv Korularında Karadeniz doğumlular ikinci sırayı alırken, Mihrabat Korusunda Marmara Bölgesi doğumlular ikinci sırayı almaktadır. Koruları kullananlar içinde en düşük oranı teşkil edenler Ege, Akdeniz ve Doğu Anadolu doğumlulardır (Çizelge ve Şekil 4.3). Bu her kuru için böyledir. Bunun nedenini Bogaz'da yerleşen halkın çoğunun Karadeniz kökenli olması ve genç kullanıcıların aileleri başka bölgelerden gelmesine karşın İstanbul'da doğup büyümüş olmalarıdır.

4.1.4 Kullanıcıların Koruları Seçim Nedenleri

Korulara gelenlerin %55'i koruyu, evine yakın olduğu için tercih etmektedir. %29'u ulaşılabilir, %13'ü de kullanışlı olduğu için koruyu tercih etmektedir. Bu nedenlerin korulara göre dağılımlarına bakıldığında; Abraham Pasa (%83), Hidiv (%61) ve Fethi Pasa (%61) Korular'ında bu sıralamanın en başında yine eve yakın olma nedeninin olduğu, Mihrabat Korusu'nda ise ulaşılabilir olma nedeninin en üst sırada yer aldığı (%67) görülmüştür. Mihrabat Korusu'nda kullanışlı olması ikinci sırayı alırken, eve yakın olması ancak üçüncü sırada yer almaktadır. Diğer üç korusuda ise ikinci sırada ulaşılabilir olmak, üçüncü sırada ise kullanışlı olmak gelmektedir. İse yakın olduğu için %7 oranında tercih nedeni olan tek kuru Abraham Pasa Korusudur. Alternatifsiz olduğu nedeniyle %3 oranında tercih edildiği belirtilen tek kuru ise Fethi Pasa Korusudur. Kullanıcılar tercih nedeni olarak başka bir düşünce belirtmemişlerdir (Çizelge ve Şekil 4.18).

4.2 Koruların Rekreasyonel Kullanım Özellikleri

4.2.1 Korulara Gelis Biçimleri

Kullanıcıların %51'i korulara yaya olarak, % 38'i kendi özel aracı ile gelmektedir. Diğer araçlarla korulara gelenlerin sayısı çok azdır. Korulara ulaşmak için kullanılan diğer taşıtların oranı da şöyledir; otobüs %3, taksi %1, bisiklet %1, tekne %1 .

Bu oranlar korular arasında farklılıklar gösterebilmektedir. Abraham Pasa, Hidiv Ve Fethi Pasa Korularını kullananların en yüksek oranını yaya olarak korulara gelenler oluşturmaktadır. Mihrabat korusunda ise bu oran özel otosu ile gelenler lehine değişmektedir.

Özel otosu ile korulara gelenlerin oranı en yüksek Mihrabat Korusunda (%74) ve Hidiv korusundadır (%43). Burdan bu iki koruya gelenlerin gelir düzeylerinin daha yüksek kullanıcılar olduğu sonucunu çıkarabiliriz. Otobüsle korulara gelenlerin oranı da en fazla

FethiPasa (%16), daha sonra Mihrabat (%13) ve Abraham Pasa (%4) korularındadır (Çizelge ve Sekil 4.17).

Korulara gelen kullanıcılar içinde anket yapılanların çoğunluğu (%60) korulara ailesiyle geldiklerini belirtmişlerdir. Arkadaşlarıyla gelenlerin oranı %30, yalnız gelenlerin oranı ise %10'dur (Çizelge ve Sekil 4.10).

4.2.2 Korulara Gelis Dönemleri

Kullanıcılar koruları en çok yaz mevsiminde kullandıklarını(%41) söylemektedirler. Bu oran ilk baharda da yüksektir (%34). Koruların kullanımı sonbaharda azalmakta (%14), kışın ise en düşük değere ulaşmaktadır (%11). Ama korular konumları itibarı ile kışında ziyaretçi çekebilmektedirler.

Bu sıralama bütün korularda aynıdır fakat yinede korular arasında bazı küçük farklılıklar görülebilmektedir. Fethi pasa ve Hidiv Korular'ının mevsimler arası kullanım oranları en fazla yaz, en az da kışın olmakla beraber farklar çok büyük oranlarda değildir. Bu koruların sonbahar ve kış mevsimlerindeki kullanımları da oldukça fazladır. Sonbahar ve kışın kullanımı en az olan kuru Mihrabat Korusudur. Abraham pasa Korusu'nun da özellikle kışın kullanımı çok azalmaktadır (Çizelge ve Sekil 413). Bunun nedenini Hidiv ve Fethi Pasa Koruları'nda daha fazla kapalı tesislerin bulunmasına bağlayabiliriz.

Ayrıca kullanıcıların %32'sinin korulara hafta da 1-2 kere geldikleri, %28'inin ayda 1-2 kere, %14'ünün de yılda 1-2 kere geldiği belirlenmiştir. Haftasonu ve tatillerde gelenlerin oranı %14 iken, hergün gelenlerin oranı ise %12 dir.

Bu oranlar korulara göre farklılıklar göstermektedir. Hidiv Korusu'nda haftada 1-2 kere gelenlerin oranı (%52) en yüksek iken, diğer korularda en yüksek oranı ayda 1-2 kere gelenler oluşturmaktadır. İkinci sırayı Hidiv Korusu'nda haftasonu ve tatillerde gelenler ile yılda 1-2 kere gelenler oluşturmaktadır (%14). Mihrabat Korusunda ikinci sırayı haftada 1-2 kere gelenler oluşturmakta, Fethi Pasa Korusu'nda ise haftada 1-2 kere gelenler ve haftasonu ve tatillerde gelenler oluşturmaktadır. Abraham Pasa Korusunda ikinci sırayı her gün kullananlar almaktadır (Çizelge ve sekil 4.6).

Ayrıca kullanıcılara koruları ne zamanlar kullandıkları da sorulmuştur. Bu cevapların değerlendirme sonucunda kullanıcıların en çoğunun (%39) bir zaman ayırımı yapmadıkları saptanmıştır. %33'ünün ise koruyu hafta içi kullanmayı tercih ettiği, %19'unun hafta sonu, %6'sinin tatillerde, %3'ünün ise aralarında korulara gelmeyi tercih ettikleri belirlenmiştir.

Bu oranların korulara dağılımı ise şöyledir; Abraham Pasa ve Fethi Pasa Korularına gelenlerin en büyük oranı bir zaman ayırımı yapmadan korulara geldiklerini belirtirken, Mihrabat Ormanına gelenlerin en büyük oranı (%63) koruya hafta sonu gelmektedir. Hidiv Korusu'na gelenlerin %41'ini oluşturan en büyük oranı hafta içini tercih etmektedirler (Çizelge ve Sekil 4.7).

Kullanıcıların gece ve gündüz kullanım tercihleri ele alındığında ise şu sonuçlar çıkmıştır; Kullanıcıların %56'si hem gece hem de gündüz koruyu kullandıklarını belirtirken, %44'ü koruyu sadece gündüz kullandığını belirtmiştir. Koruları sadece gece kullananlar bulunmamaktadır.

Hem gece hem de gündüz kullananların oranı Hidiv (%58) ve Fethi Pasa'da (%56) en yüksektir. Abraham Pasa (%67) ve Mihrabat Ormanı'nda (%65) ise gündüz kullanımı en yüksektir. Bu oranların nedeni Hidiv ve Fethi Pasa Korular'ında gece de hizmet veren kapalı tesislerin daha yoğun olmasıdır. Ayrıca bu iki koru daha güvenli ve yerleşim alanı ile iç içe korulardır (Çizelge- Sekil 4.8).

4.2.3 Korularda Kalış Süreleri

Korulara gelenlerin %53'ü yarım gününü koruda geçirmektedir. Kullanıcıların %30'si 1-2 saat için koruya gelmektedir. % 10'u 1 saatten az kalmakta, %7'si ise bütün gün korudan yararlanmaktadırlar.

Bu oranlar korulara göre farklılıklar göstermektedir. Abraham Pasa ve Fethi Pasa Korular'ından bütüncün yararlananlar olduğu halde, Mihrabat ve Hidiv Korular'ını bütün gün kullanan kullanıcı bulunmamaktadır (Çizelge ve sekil 4.11). Bunun nedeni Abraham Pasa ve Fethi Pasa Korular'ının yerleşimlerin içinde, parasız olmasıdır. Korularda bütüncün kalanların tamamı koruların çevresindeki yerleşmelerden gelmektedirler. Bütün korularda en fazla kullanım yarım gün olmaktadır.

4.2.4 Kullanıcıların Korulara Gelme Uzaklıkları

Kullanıcıların çok büyük bir kısmı, koruların çevresindeki yerleşmelerde oturmaktadırlar. Kullanıcıların %42'si Beykoz'da, %24'ü Üsküdar'da oturmaktadır. Yine kullanıcıların büyük bir kısmı ise, korulara nisbeten yakın olan Kadıköy İlçesinden gelmektedir (%18), Diğer kullanıcılar ise; Sisli (%8), Fatih (%2), Maltepe (%2), Sarıyer (%1) ilçelerinden gelmektedirler. Ayrıca şehir dışından İstanbul'a çeşitli nedenlerle gelip koruları ziyaret edenlerin oranı da %2'dir.

Bu oranların Korulara göre durumlarına baktığımızda; Abraham Pasa Korusu'nu kullananların %82'si , Hidiv Korusu'nu Kullananların %77'si, koruların bağlı olduğu Beykoz İlçesinden gelmektedir. Feti Pasa'nın kullanıcılarının da %74'ü yine bağlı olduğu ilçe olan Üsküdar'dan gelmektedir. Mihrabat Korusu'nu kullananlar ise %61 oranında Kadıköy ilçesinin çeşitli mahallelerinden gelmektedirler. Bu durum Mihrabat Korusu'nun ücretinin yüksek olmasından kaynaklanmaktadır. Koruyu düşük gelirli çevre sakinlerinden çok, diğer ilçelerden gelenler kullanmaktadır (Çizelge ve Sekil 4.5).

4.2.5 Rekreatif Kullanım Çeşitleri

Korularda kullanıcıların çoğu yürüyüş (%30) ve dinlenmek (%27) için koruya gelmektedirler. Yine bu oranlara yakın sayıda bir kişi de piknik amaçlı koruları kullanmaktadır (%21). Diğer kullanıcılar ise, spor (basket, futbol) (%15), Çocuk gezdirme (%3), arkadaşlarıyla buluşma (%3) ve köpek gezdirme amacıyla (%1) koruları kullanmaktadır. Doğal olarak, açık hava rekreasyon türlerinden biri olan bu kullanım amaçlarının birkaçı bir arada da kullanım amacını oluşturmaktadır. Abraham Pasa Korusu'na kullanıcılar %29 yürüyüş, %27 piknik için gelirlerken, Hidiv Korusu'na %44 yürüyüş, %22 dinlenme, %19 spor (basket, futbol) için gelmektedirler. Mihrabat Korusu'na ise %38 dinlenmek, %31 piknik, %15 yürüyüş için gelmekte, Fethi Pasa Korusu'nda bu oranlar; %30 yürüyüş, %27 dinlenmek, %21 piknik şeklinde olmaktadır.

Kullanıcıların öncelikli rekreatif kullanım amaçları korudan koruya farklılık göstermektedir. Abraham Pasa, Hidiv ve Fethi Pasa'da yürüyüş en yoğun kullanım amacı iken, Mihrabat Korusu'nda dinlenme amaçlı gelenlerin oranı en çoktur. Piknik yapmak amacıyla gelenlerin oranı Abraham Pasa ve Mihrabat Korular'ında diğer korulardan daha fazladır (Çizelge ve Sekil 4.9).

4.3 Rekreatif Kullanımı Etkileyen Etkenler

Kullanıcıların eğitim durumları, gelirleri, işleri, yaşları ve oturdukları yerler rekreasyon alanlarını, kullanım sıklıklarını, kullanım şekillerini, korularda kalış sürelerini etkilemektedir. Bu değerlendirmeler oluşturulan çapraz tablolarla ortaya konmuştur.

4.3.1 Meslek –Kalis Süresi Iliskileri

Mesleklerle kalıs süresi arasındaki iliskkiye baktigimizda; Koruyu tam gün kullananların en fazla Isçi (% 23), memur (%20) , küçük işletme (%17) ve serbest meslek sahibi (%15) kullanıcılar olduğunu görürüz. Koruda günlerinin yarısını geçirenler ise daha çok Öğrenci (%27) ve serbest meslek sahipleridir (%22) Ayrıca emekli (%12), evhanımı (%10) ve memurların (%10) oranı da yüksektir. Koruda 1-2 saatlerini geçirenler içinde en yüksek oranı Öğrenciler (%26) ve sebest meslek sahipleri oluşturmaktadır. Yine emekli (%12), evhanımı (%10) ve memurlar diğer yüksek oranda ki kullanıcılarıdır (Çizelge ve Sekil 4.22).

4.3.2 Kalis Süresi-Gelis Uzakligi Iliskileri

Kullanıcıların gelis uzakligi kalıs süresini etkilemektedir. Kullanıcıların %18'i koruda bütün gününü geçirmekte olup , bunların %50'si Beykoz, %43'ü de Üsküdar da oturmaktadır. Korularda yarım günlerini geçirenler, kullanıcıların %29'unu oluşturmaktadır ve bunların da %56'si Beykoz'dan, %20'si Üsküdar'dan, %16'si Kadıköy'den, %4'ü Besiktas, %4'ü de Fatih'ten gelmektedir. Korulara Bogaz'in dogu yakasındaki ilçelerden gelenler genelde koruda 1-2 saatini geçirmektedir. Korularda 1-2 saat kalanların oranı %52 gibi en yüksek oranı oluşturmaktadır. Bu kullanıcıların % 42'si Beykoz'dan, %36'ü Üsküdar'dan, %8'u Kadıköy'den, %4'ü Maltape'den, gelmektedir. Korularda 1 saatten az kalanlar da yine Üsküdar'dan gelmektedir (Çizelge ve Sekil 4.23)

4.3.3 Gelis Uzakligi Yararlanılan -Tasit Araçlari Iliskileri

Korulara gelis uzakligi ile yararlanılan tasitlar arasındaki bağlantıdan, koruları kullananların büyük oranda koruların çevresindeki semtlerde oturan ve koruya yaya olarak ulaşan kullanıcılar olduğubelirlenmektedir. kullanıcıların %60'i korulara yaya olarak ulaşmaktadır. Korulara yaya olarak ulaşanların ,%63'ü Beykoz, %36'si Üsküdar İlçesinden gelmektedirler. Korulara özel aracıyla gelenlerin oranı da % 29 gibi oldukça fazla olup bunların; %28'i Beykoz'dan, %28'i Kadıköy'den, %20'si Üsküdar'dan gelmektedir. Korulara otobüsle gelenlerin oranı %8 olup, bunların %44'ü Üsküdar'dan, %28'i Sisli'den, %14'ü Beykoz'dan ve %14'ü de Fatih'den gelmektedirler. Korulara taksi ve bisikletle gelen çok azdır. Ayrıca Beykoz Korusu'na kıyısı uygun olduğu için Sarıyer'den tekne ile gelen de bulunmaktadır (Çizelge ve Sekil 4.24).

4.3.4 Öğrenim Düzeyi- Rekreatyon Eylemleri İlişkileri

Öğrenim gruplarının korulara gelis nedenleri incelendiğinde, koruları kullananların %1'ini oluşturan ,okur-yazar olan kişiler koruya; %50 piknik, %50 spor için gelmektedir. Kullanıcıların %17'sini oluşturan ilköğretim mezunları ise korulara; %29 dinlenmek, %25 piknik için gelmektedirler. Kullanıcıların %15'i orta okul mezunu olup bunların % 39'u yürüyüş, % 27'si dinlenmek, %26'si piknik, %4'ü spor, %4'ü de çocuk gezdirmek için korulara gelmektedirler.

Kullanıcıların en yüksek oranını oluşturan lise mezunları, ya da öğrencileri, korulara %34 yürüyüş, %22 spor, %22 dinlenme için gelmektedirler. Bu grubun diğer rekreatif faaliyetlerinin oranı toplam %8 dir. Kullanıcıların ikinci büyük oranını oluşturan Üniversite mezunları ve öğrencileri (%33) korulara en fazla, yürüyüş (%30) ve dinlenmek (%28) amacı ile gelmektedirler. Spor yapmak için gelenlerin oranı ise %17 dir (Çizelge ve Şekil 25b).Çocuğunu gezdirmek, köpeğini gezdirmek ve arkadaşları ile buluşmak için korulara gelenlerin tamamına yakın kısmı lise ve üniversite mezunudur (Çizelge ve Şekil 4.25a).

4.3.5 Yaş – Rekreatyon Eylemleri İlişkileri

Kullanıcıların yaş gruplarına göre koruları kullanma nedenleri değişmektedir. Örneğin 1-14 yaş grubunun %33'ü spor, %33'ü yürüyüş, %33'ü de piknik için korulara gelmektedirler. 15-24 yaş grubunun büyük bir kısmı korulara dinlenmek (%38) ve yürüyüş için gelmektedirler (%30). Bunların dışında, bu yaş grubunun korulara gelis nedenleri şöyle sıralanmaktadır %13 spor, %12 piknik, %2 köpek gezdirmek. 35-44 yaş grubundaki kullanıcılarında en büyük oranı korulara yürüyüş (%35) , piknik (%22) ve dinlenmek (%16) için gelmektedir. Spor için gelenlerin oranı %9'dur (Çizelge ve Şekil 4.26 a). Korulara çocuk gezdirmek, köpek gezdirmek ve arkadaşları ile buluşmak için gelenlerin tamamına yakını 25-44 yaş grubuna mensup kişilerdir (Çizelge ve Şekil 4.26 b) .

4.4 Anket Değerlendirmelerinin Sonuçları

Anketlerin değerlendirilmesi sonucunda koruları kullananların sosyal, kültürel ve ekonomik durumları ortaya konurken, kullanıcıların korulardan beklentileri de belirlenmiştir.

Anket yapılan korular Beykoz ve Üsküdar İlçesi sınırları içinde kalmakta olup kullanıcıların da çok büyük bir oranı (%66) bu ilçelerde oturmaktadır. Yine büyük bir kısmı da Üsküdar ilçesine sınır olan Kadıköy İlçesinden gelmektedir (%18) (Çizelge ve şekil 4.5). Sonuç olarak Bogaziçi Korularının yakın çevresine hizmet verdiğini söyleyebiliriz.

Bogaziçi Koruları essiz bir manzaraya sahiptir. Bu özellik kullanıcıların da en çok beğendikleri özelliktir (%30). Bu özelliğin bir devami olarak koruların doğal güzelliği de çok

begenilmektedir (%31). Ayrıca temiz hava da (%30) korularda en çok beğenilen özelliklerden biridir (Çizelge 4.14). Kullanıcılar koruların bu özelliklerinden etkilenmekte fakat tek başına bu özelliklerinden yararlanmak kullanıcılara yetmemektedir. Bu özellikleri piknik ve spor gibi kullanımlarla birlikte değerlendirmeyi tercih etmektedirler.

Yine anket sonuçlarının değerlendirilmesi sonucu koruların bir kent parkı gibi kullanıldıklarını da söyleyebiliriz. Çünkü kullanıcıların koruları büyük oranda yürüyüş (%30), dinlenmek (%27) için kullanmakla birlikte en çok üçüncü kullanım şekli ise piknik yapmak (%21) ve spor (basket ve futbol) yapmak (%15) için kullanmasıdır. Bu kullanım şekilleri Bogaziçi koruları gibi üstün peyzaj, tarihi ve kültürel değere sahip korular için uygun değildir.

Koruları kullananların koruların içinde yer aldığı ilçelerden gelenler olduğunu söylemistik. Anket değerlendirmeleri sonucu kullanıcıların büyük oranda korulara yürüme mesafesinde (%51) oturan kişiler olduğunu da vurgulayabiliriz. Yani kullanıcılar koruları mahallesinin parkları olarak kullanmaktadırlar (Çizelge ve şekil 4.18). Korularda bütün gününü geçiren kullanıcıların (%18) tamamına yakını (%93) koruların bulunduğu ilçede oturmaktadır. Gününün yarısını koruda geçirenlerin (%29) ise %76'si koruların bulunduğu ilçede oturmaktadır. Koruları tercih etme nedenlerine bakıldığında da aynı sonuca ulaşılmaktadır. Koruyu evine yakın olduğu için (%55) ve ulaşılabilir (%29) olduğu için tercih edenlerin oranı da bu nedenle yüksek çıkmaktadır (Çizelge ve Şekil 4.18).

Kullanıcıların sosyal ve ekonomik durumlarının da değerlendirecek olursak; kullanıcıları en büyük oranının lise ve üniversite öğrencilerden (%24) oluştuğunu söyleyebiliriz (Çizelge ve şekil 4.2). Öğrenciler koruları arkadaşları ile buluşma, boş vakitlerini geçirme alanı olarak kullanmakta. Ağırlıklı olarak yürüyüş (%30) ve dinlenmek (%28) için gelmektedirler koruya, fakat piknik (%15) ve spor (%17) yapmak için gelenlerinde sayısı oldukça çoktur (Çizelge ve şekil 5.25b). Diğer kullanıcılarda ağırlıklı olarak serbest meslek sahipleri (%15), emekliler (%15) ve ev hanımlarıdır (%13).

Korular kullanım olarak yaz (%41) aylarında ve ilkbahar (%34) aylarında yoğun olarak kullanılmaktadırlar. Hafta içi (%34) ve hafta sonu (%19) kullanımları açısından bir yığılma izlenmemektedir. Kullanıcıların hafta sonu olduğu kadar hafta içi de koruları kullanmayı tercih ettikleri tespit edilmektedir. Korular gündüz (%44) kullanıldığı gibi gece de kullanımları sürmektedir (%56) (çizelge ve şekil 4.8).

Kullanıcıların önemli bir bölümünün koruları yarım gün (%53) gibi çok uzun zaman aralığında kullandığı da tespit edilmiştir (çizelge ve şekil 4.11).

Korulari kullananların %70'i erkeklerden oluşmaktadır (Çizelge ve şekil 4.1). Bunun bir nedeni koruların güvenliğinin tam olarak sağlanmamış olmasıdır. Erkekler tek başlarına korulari kullanabiliyorlar, fakat bayanlar, ya gurup, ya da aile olarak korulara gelebilmektedirler. Anket değerlendirmelerinden kullanıcıların büyük bölümünün korulara ailesiyle (%60) ve arkadaşları (%30) ile birlikte geldiği, korulari tek başına kullanımların az olduğu görülebilmektedir. Ayrıca kullanıcıların büyük oranının (%29) koruların güvenliğinin yeterli olmadığını düşündükleri görülmektedir (Çizelge ve şekil 4.15). Kullanıcıların %50'si korulardaki yönetici ve görevlilerin ya hiç olmadıklarını, ya da yeterli olmadıklarını belirtmektedirler.

Kullanıcılar işleri nedeniyle boş vakitleri çok olan kişilerdir. Boş vakitlerini haftada 1-2 gün ya da ayda 1-2 gün olarak, tüm gün (işçi %23, memur %20, küçük iş yeri %17, serbest meslek %22), ya da yarım gün (öğrenci % 27, serbest meslek %22, emekli%12, ev hanımı %10) koruda geçirmektedirler (Çizelge ve Şekil 4.22).

Korulara özel araçla gelenlerin oranı da yüksektir(%29), bu da korularda otopark sorununu ortaya çıkarmaktadır. Boğaziçi korulari konum itibarıyla korulara gelenlerin otopark ihtiyacına koru dışında cevap verecek durumda bulunmamaktadır, bu nedenle otopark alanları koru içinde yer almaktadır. Bu durum koru içinde sert zeminlerin çoğalmasına ve korunun doğal dengesinin zedelenmesine neden olmaktadır.

5. GENEL SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu bölümde örnek olarak incelenen korularda yapılan anketlerin sonuçlarından elde edilen kusutunda Avrupa Peyzaj Sözleşmesi, mekan planlamasi ve HABITAT isiginda korularin mevcut durumlari degerlendirilecek, olumsuzluklari giderilmesi için önerilerde bulunulacaktır.

Bir kent sadece konutlar, isyerleri, kamu binalari, yollar, alanlar ve buralarda olusan hareketlerden ibaret degildir. Parklari, bahçeleri, yesil alanlari ve su kaynaklariyla birlikte, ancak temiz havaya, bol suya, parlak isiga sahip bir kentte, gerçek anlamda yasanir. Önemli olan sadece varligimizi sürdürmek degil, yasamimizin yasamaya deger olmasidir. Böyle bir yasam, saglikli bir çevrenin yani sıra, gelismis bir estetik duyarlıligi da gerektirir. Bu açıdan bakildiginda estetik begenimize cevap veren yesil alanlari, çirkin yapılarla güzel bir görüntü veren basit dekorlar olarak almamak gerekir. Güzele yatkınlığımızı gelistiren yesil alanlar, saglikli ve mutlu yasaminda vazgeçilmez kosullaridir. Yesil alanlar, sadece çevreyi güzellestirerek yasami çekici kilmaz. Aynı zamanda, temiz havayı sürekli kılan bir oksijen deposu olarak yararlanilir. Bunlari yani sıra, kentin iklimi üzerinde de olumlu etkilerde bulunur. Asfaltın ve beton yigınların absorbe ettigi sicakligi azaltarak, ortaya canlılari rahatlatan bir serinlik yayar. Havanın nemini düzenleyerek kurakligi önler. Yollarda, fabrikalarda, hava alanlarında gerçekleşen gürültüyü emerek azaltir. Kente estetik deger kazandırir. Halkın aktif ve pasif rekreatif gereksinimlerini karsilar. Fizik, ruh ve mental saglik üzerinde etkin rol oynar. Yesil alanlar güçlü bir toplumun gelismesine yardımcı olur. Doga bilincinin gelismesine katkıda bulunur (Yildizci,1982)

Dogal çevrenin bir parçası olan yesil alanların insan eliyle yok edilme süreci özellikle şehir ve şehir çevrelerinde belirgin bir biçimde göze çarpmaktadır. Dogal dengenin bozulması ile, makro ve mikro iklim değişikliklerinin mevcut flora ve fauna üzerindeki etkileri her geçen gün biraz daha artmakta ve bunun toplum üzerindeki olumsuz etkileri de hissedilmektedir (Gürpınar,1998).

Kentlerdeki dogal alanların hızla azalması ve çevre sorunlarının aynı oranda artması, yerel eylem ve sorunları uluslararası örgütlerin gündemine de tasimistir.

UNESCO'nun tanitimini yaptığı, çevrebilimsel açıdan saglikli ve dengeli bir çevrede yasama hakkı, kısa zamanda uluslararası belgelerde yer almaya, giderek ulusal mevzuatı zorlamaya baslamistir.

Gelismekte olan ülkelerin çevre sorunlarının çözümünde rol üstlenen bir diğeri kurum da Dünya Bankası'dır. Banka kentsel çevrenin niteliginin yükselmesi ve dogal çevrenin

korunmasi için yöntemler geliştirmekte, ekonomik yardimi çevre kosullarina baglamaktadır (Keles ve Hamamci, 2004).

Birlesmis Milletler, Stockholm İlkeler Bildirgesinde; (Ilke15) İnsan yerlesmeleri ve kentlesmenin çevre üzerine olumsuz etkilerini kaldiracak ve herkes için azami sosyal, ekonomik ve çevresel yarar saglayacak biçimde planlama yapılmalıdır, denilmektedir.

Konferans çalışmaları sonucunda 5 temel belge ortaya çıkmıştır. Bu belgeler; RIO Bildirgesi, Gündem 21, Orman ilkeleri, İklim Degisikligi Sözleşmesi ve Biyolojik Çesitlilik Sözleşmesidir.

Yerel Gündem 21'in amacı; Kentlerin 21. yüzyıla hazırlayacak kalkınma strateji ve planlarının, sürdürülebilir kent kavramına uyumlu biçimde, çevresel faktörler isiginda, yerel sivil örgütlerin katılımı ile hazırlama mekanizmalarının kurulması ve geliştirilmesidir.

İklim Degisikligi Sözleşmesi; Bu sözleşmenin amacı CO2 gibi iklim degistirecek gaz emisyonlarının azaltılması için alınacak tedbirleri saglayacak finansman transferlerinin gelismekte olan devletlere saglanmasıdır.

Biyolojik Çesitlilik Sözleşmesi; Bu sözleşme ulusal bölgeler ve uluslar arası düzeyde biyolojik kaynakların korunması ve izinsiz kullanımını engelleyici tedbirler getirilmesi bunun için gerekli teknolojik ve finansman kaynaklarının saglanmasıdır.

Orman Prensipleri; Doğal ve sonradan yetistirilen tüm ormanların yönetimine, korunmasına ve geliştirilmesine ilişkin kararlar zinciri olarak kabul edilmistir (Aykut, 1995).

Avrupa Konseyi'nin çevreye ilişkin çalışmaları arasında, CEMAT'in, yani Bölge Planlamasından sorumlu Bakanlar Avrupa Konferansı'nin etkinlikleri önemli yer tutar. Bu Konferans, 1983'te Avrupa Bölgesel ve Mekansal Planlama Sarti'ni kabul etmistir. Doğal kaynakların sorumlu bir biçimde yönetilmesi, çevrenin ve ulusal toprakların korunması bu sartin önemli ereklereindir. Konsey ayrıca, Avrupa çapında bir Biyolojik ve peyzaj çesitliliği Stratejisi de belirleyerek üye devletlere sunmustur. Avrupa Peyzaj Sözleşmesi bir Avrupa Konseyi belgesidir (2000) (Keles ve Hamamci, 2005).

Türkiye'nin de imzaladığı Avrupa Peyzaj Sözleşmesi Peyzajın, kültürel, ekolojik, çevreyle ilgili ve sosyal alanlarda önemli bir kamu yararı rolü olduğunu vurgulamaktadır. Peyzaji bir yandan Avrupa doğal ve kültürel mirasının temel bir bileşeni olarak kabul ederken, öte yandan da Avrupa kimliğinin saglamlaştırılması ve yerel kültürlerin biçimlendirilmesinde önemli bir etken olarak kabul eder. Aynı zamanda yaşam kalitesinin de önemli bir parçası olduğunu vurgular. Böylece peyzajın hem çevresel yönüne vurgu yapıyor, ancak kültürel ve

sosyal varligini da inkar etmiyor. Sözlesme üç amaç üzerine oturuyor; Peyzaj koruması, peyzaj yönetimi ve peyzaj planlaması. Böylece peyzajın önemli ve tipik hatlarının korunması, sürdürülebilir kalkınma anlayisiyla peyzaj korumacılığının sosyal, ekonomik ve çevresel degiskenlerle uyumlulastirilmesi ve peyzajların eleştirilmesi, restore edilmesi veya yaratılması için geleceğe yönelik önlemlerin alınması konuları bir arada düşünülüyor.

Sözlesme, baslıca amacının; taraf her Devlet için, peyzajların korunmasını, işletilmesini ve düzenlemeyi iyileştirme yükümlülüğü ile, bu alanda Avrupa ölçeğinde bir işbirliği organize etme yükümlülüğü getirmek olduğunu belirtiyor:

Sözlesme'nin 5. maddesi, peyzaj alanında ulusal ölçekte alınması gereken genel önlemleri sıralamaktadır:

- Peyzajın, insanların kimliğinin temel bileşeni ve yaşamlarının niteliğinin önemli faktörü olarak hukuken tanınması,
- Sadece peyzajların korunmasını amaçlayan politikaların oluşturulması değil, aynı zamanda onların işletilmesi ve düzenlenmesine ilişkin formülasyon ve bunları uygulamaya koyma yükümlülüğü,
- Bu politikaların uygulamaya konmasına, kamunun, yerel makamların ve ilgili aktörlerin katılımı,
- Peyzajın diğer sektörel politikalarda sistematik biçimde hesaba katılması. Bu sektörler arasında peyzajın bölgesel ve şehir planlama politikalarına katılması da vurgulanıyor. Sözleşmenin giriş bölümünde, diğer bazı sektörler yanında bölgesel planlama ve şehir planlamasının, peyzajların dönüşümünü hızlandırdığı ifade ediliyor. Peyzajın bu tür planlamalarda hesaba katılması olgusu önem taşımaktadır. Sözleşme'nin bu özelliği, doğal kaynakların korunmasında da işlev göreceğini ortaya koymaktadır.

Sözleşme'nin 6. maddesi, yine ulusal ölçekte tikel önlemleri belirtmektedir. Bunlar, duyarlılaştırma, eğitim, idantifikasyon ve nitelendirme, peyzaj kalitesinin hedefleri ve uygulamaya koyma biçiminde, bes bent altında sıralanmıştır. Örneğin, duyarlılaştırma konusunda taraflar, sivil toplumun, özel örgütlerin ve kamu makamlarının peyzajların değeri, rolü ve dönüşümü konusunda duyarlılıklarını arttırma yükümlülüğüne girerler. Eğitim konusunda, peyzaj değerlendirmesi ve işlemleri uzmanlarının yetisttirilmesi, peyzaj politikası, yönetimi ve planlaması konularında kamu ve özel sektörlerdeki meslek sahipleri ve ilgili dernekler için çok disiplinli yetistirme programları ve ilgili alanlarda okul ve üniversite dersleri konmasını öneriyor. Böylece şehir ve bölge planlama konularında da, sosyal peyzaj

konusunda tam donanımlı kadroların yer alması sağlanmış oluyor. Peyzaj politikalarını uygulamaya koyma konusunda ise, taraf her Devlet, manzaraların korunması, işletilmesi ve/veya düzenlenmesini amaçlayan müdahale araçlarını uygulamaya geçirme yükümlülüğü altına giriyor (Kaboglu,2003).

İstanbul kenti özellikle cumhuriyetle birlikte büyük bir gelişme göstermiş bir metropol özelliği kazanmıştır. Sanayinin İstanbul'da gelişmesi ve kente göç beraberinde gecekondulaşma ve düzensiz bir kentleşmeyi de birlikte getirmiştir. Bütün bu olgular bozuk bir kent yapısı, alt yapı eksikliği, trafik sorunları, kentle iç içe sanayi, yok olan yeşil alanlar ve tarım alanları olarak kendini göstermektedir.

İmar ve İskan Bakanlığı normlarına göre İstanbul kentinde 75 milyon 320m² yeşil alan açığı ortaya çıkmıştır. Bu alan açığı da mevcut yeşil alanın 4 katı kadardır (Aksoy,2001).

Araştırma sonuçları göstermektedir ki, yeşil alan miktarının yetersizliği, yeşil alan sorununu tümüyle açıklamakta yeterli olmamaktadır. Yeşil alanlarla ilişkili olarak yaşanan sorunlar, öncelikli olarak, kent genelinde yeşil alanlar ağının bulunmamasına dayanmaktadır. Kent genelinde, yeşil alanlar ağının bulunmaması, mevcut yeşil alanların kent mekanına dengeli dağılımının sağlanamamasına sebep olmaktadır.

Özellikle nüfusun yoğun olduğu ve plansız gelişmiş yerleşimlerde, gerek mahalle ve semt düzeyindeki yeşil alan büyüklüğünde, gerekse de kişi başına düşen mahalle ve semt düzeyindeki yeşil alan miktarlarında büyük açık olduğu görülmektedir. Yeşil alan kullanımı üzerine yapılan araştırmalar göstermektedir ki, kullanıcıların yeşil alan ihtiyaçlarını gidermek üzere tercih ettikleri yeşil alanlar, öncelikle kendi mahallelerindeki yeşil alanlar olmaktadır. Bu sebeple, mahalle ve semt düzeyindeki yeşil alanların, dengeli bir şekilde kent mekanına dağılımı önem kazanmaktadır. Mahalle ve semt düzeyindeki yeşil alanların tercih edilmesinde sosyal ilişkiler rol oynamakta ve arkadaşlarla buluşmak, tanıdıkları görmek gibi sosyal amaçlar etkili olmaktadır (Kisar, 2004).

İstanbul'da şehirleşmenin hızı kontrol mekanizmasının işlevliğini azaltmıştır. Korunması gereken değerler yoğun baskılar altında kaybedilmektedir.

İstanbul'un yeşil alan sorununun çözülebilmesi için, her şeyden önce yeşil alanlar planlamasını yönlendirecek temel stratejilerin belirlenmesi ve ardından kent genelini kapsayan bütüncül bir yaklaşım içerisinde yeşil alanlar planlamasının gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Istanbul halkinin bos zamanini geçirmesi için gerekli yesil alanlarin planlanmasi, parçacil çözümlerin ötesinde bölgesel çözümler gerektirmektedir. Günümüzde de devam eden kaçak yapılanma, gecekondulasma ve imar aflari, ekonomik çıkarların doğurduğu yesil alan talani gibi nedenlerle Türkiye de yesil alanin bir lüks olarak kabul edilmesine yol açmış ve kent planlarında parasal olanakları zorladığı düşünülmüştür. Bu görüş, yesil alanların toplumsal değerini hiçe saymaktadır.

Istanbul'da yerleşik alandaki mevcut yesil alanlar ve kentin gelişme bölgelerinin ihtiyacı olan planlanması gerekli yesil alanlar planlanamamaktadır. Burada esas sorun yapılanmış alanların yesil alana dönüştürme zorunluluğu ve bunun mümkün olmamasıdır.

Kent büyüyüp, arsa fiyatları artmadan gelişme alanlarındaki yesil olması gereken alanların kamu eline geçirilmesi gerekir, bu alanların yerleri, büyüklükleri iyi belirlenmeli ve satın alınmalara karşı korunmalıdır. Yesil alanların donatılmasına değil, yeni yesil alanlar kazanılmasına öncelik tanınmalıdır.

Doğal yesil alanların gerek rekreasyon, gerekse de kültür ve eğitim potansiyellerinden yeterince yararlanılamamaktadır. Diğer yandan, doğal yesil alanların barındırdığı kaynakların ve mevcut ekosistemlerinin kentsel alanların tehdidi altında olduğu görülmektedir.

Istanbul genelinde doğal yesil alanlar, orman alanları ve koruma alanları statüsünde yer almaktadır ve Çevre ve Orman Bakanlığı'nin ilgili müdürlüklerinin yetkisindedir ve %8'i çeşitli aktivitelerle işlevlendirilmiş, aktif olarak kullanılmaktadır. Diğer alanlar orman ham maddesi elde etmek amaçlı işletilmektedir. Kent çevresindeki ormanların Belediyelere, Üniversitelere, Vakıflara tahsis edilmesi ve bu kurumlar tarafından; Belediye Ormanları, Üniversite Ormanları, Vakıf Ormanları, Arboretumlar, Botanik Bahçeleri, Hayvanat Bahçeleri, Piknik Alanları, Rekreasyon Alanları olarak işletilmesi rekreasyon potansiyellerinin değerlendirilmesini sağlayacaktır.

Doğal yesil alanların barındırdığı ulusal ve uluslararası düzeyde önem taşıyan flora ve fauna özellikleri sistemli bir koruma yaklaşımı içerisinde ele alınamamaktadır. Doğal yesil alanların barındırdığı değerler, yer yer kaçak yapılaşma, yer yer de ekosistemi tahrip edecek nitelikteki uygunsuz arazi kullanımlarının tehdidi altındadır. Kentsel çevrenin sürdürülebilirliğinin sağlanabilmesi için, kentin ekosisteminin bir parçası olan doğal yesil alanların taşıdığı değerlerin detaylı olarak saptanması, düzenli olarak envanterlerinin tutulması ve korunması gerekmektedir. Doğal yesil alanların korunurken, eğitim ve kültür potansiyellerinin değerlendirilebileceği şekilde işlevlendirilmeleri ve halkın kullanımına sunulmaları, toplum genelinde çevre koruma bilincinin gelişmesini sağlayacaktır. Diğer yandan, doğal yesil

alanların rekreasyon potansiyellerinin değerlendirilebileceği şekilde düzenlenmeleri ve uygun bölgelerde kontrollü olarak halkın kullanımına açılmaları, hem kent genelindeki yeşil alan yetersizliğinin önüne geçecek, hem de doğal alanların tahrip edilmeden kullanılmasını sağlayacaktır.

Birleşmiş Milletler Örgütü, uzun yıllardan beri kentleşme, konut ve yerleşme sorunlarına ilgi duymuştur. 1976 ve 1996 yıllarında, sırasıyla Vancouver ve İstanbul'da HABITAT I ve HABITAT II toplantılarını düzenlemiştir.

HABITAT II sonucunda benimsenip kamuoyuna açıklanan, “İnsan yerleşmeleri İstanbul Bildirgesi”nde devlet ve hükümet başkanlarıyla, ülkelerin resmi delegeleri, yerleşim yerlerinin, “daha güvenli, daha sağlıklı, daha yaşanılabilir, adaletli, sürdürülebilir (sürekli ve dengeli) ve daha verimli kılınmasını, desteklenmesi gereken evrensel bir erek olarak algıladıklarını” belirtmişlerdir.

İstanbul Bildirgesinin, çevreyi doğrudan doğruya ilgilendiren 11.maddesinde,

“Tarihsel, kültürel, mimari, doğal, dinsel ve manevi değeri olan yapıların, anıtların, açık alanların, peyzajların ve yerleşim biçimlerinin korunmasını, onarılmasını ve bakımını geliştireceğiz.” Denilmektedir.

İstanbul kentinde rekreasyon amaçlı, aktif olarak kullanılan yeşil alan grubundaki koru, orman, çayır, fidanlık ve mesire alanları toplam 2 milyon 506 bin 500 metrekare alanı kaplamaktadır. Buna göre; İstanbul kentinde 2.7 metrekare/kisi standarti ile 24 milyon 965 bin 475 metrekare şehir parki ve aktif kullanılan koru, orman ve çayır alanı açığı ortaya çıkar (Aksoy,2001). Bu durum mevcut alanların asiri kullanımına neden olmaktadır.

İstanbul'un tarihi koru ve bahçeleri, İstanbul'un kent düzeyindeki yeşil alan miktarının büyük bir kısmını oluşturmakta ve halkın yeşil alan ihtiyacına cevap vermektedir. İstanbul genelindeki kent geneline hizmet vermek üzere düzenlenmiş kent parklarının ise oldukça yetersiz olduğu görülmektedir (ISBB.,2003).

İstanbul'un önemli yeşil alanları olan Bogaziçi koruları da kent içi yeşil alan sisteminin bir parçasıdır ve gelişen her türlü olumsuzluktan payını almaktadır.

Artan nüfus, Bogaziçi'nin ekolojik, rekreasyonel, kültürel, doğal yapısı üzerinde de olumsuz baskısını göstermekte, işlevini yitirmesine neden olmaktadır. Yeşil alanlar, orman, koru ve diğerleri konutlar tarafından işgal edilmekte, doğal ortamlar ortadan kalkmaktadır.

İstanbul kent içi yeşil alan sisteminin bir parçası olan Bogaziçi Koruları, İstanbul Bogaz'ı sirtlarında ve yamaçlarında oluşturduğu ilginç silüetler ve mozaiklerden kaynaklanan ve

sürekli değişim halinde bulunan güzellikleri ile kent peyzajının görsel kalitesine, bu görkemli tabloların sair ve yazarların, ressam ve müzisyenlerin ruh dünyasında costurduğu duygular ile edebiyat ve güzel sanatlara, havadaki karbondioksiti depolayarak çevre iklimine, oksijen üretmek ve çeşitli aktivitelere ve rekreatif kullanımlara olanak vermek suretiyle İstanbul halkının ruh ve beden sağlığına katkıda bulunmaktadır.

İstanbul gibi nüfusu çok fazla olan bir şehirde toplumun rekreasyon ihtiyacını karşılamak üzere ayrılmış yeşil alanlarının sınırlı olması, İstanbul şehir korularına yoğun talep oluşmasına neden olmaktadır. Bu durum kent dokusu içine gömülmüş olan korulara olumsuz etki yaparak onların sahip oldukları doğal yapı ve kuruluşlarının bozulması sonucunu doğurmaktadır.

Canlı bir organizma olan korular, varlığını kendisini meydana getiren ögeler arasındaki dengeli ilişkilere dayanarak sürdürür. Kendi içinde dinamik bir yapı gösteren ekosistem elamanları arasındaki doğal süreç ve dengenin bozulması halinde, önce bu ekosistemler içindeki canlı türlerin çeşit ve sayıları azalır, sonra da bir bütün halindeki varlıkları tehlikeye girer. Bir küçük orman parçası olan koruların kaynaklarından faydalanmanın düzenlenmesi sırasında hem biyolojik çeşitlilik ve zenginliği azaltacak ve hem de bu zenginliğin sürmesine olanak veren doğal süreç ve koşulları zorlayarak ekosistemin varlığını tehlikeye sokabilecek siddetteki müdahalelerden kaçınmak gerekir. Global çevre sorunlarının ortaya çıkmasıyla dünya gündemine “ Sürdürülebilir Ormancılık” kavramı olarak lanse edilen kavram; doğal kaynaklardan faydalanma sırasında biyolojik çeşitliliği ve ekosistem elamanları arasındaki doğal süreçleri bozmamayı hedefler. Ancak, ormana hiç el sürmeme anlamında değildir. (IBSB,2002).

Korular, İstanbul’un en kıymetli zıynetidir. Metropolün akciğerleri olarak da kabul gören bu korularda yerli ve yabancı (egzotik) çok sayıda odunsu bitki türü bulunmaktadır. Bir bölümü bulunduğu yere 150-200 yıl önce getirilen bu yabancı türler, yörenin doğal türleri ile uyumlu bir birliktelik içine girmiştir. Ancak kent ekosisteminin güç koşullarının da etkisiyle yörenin doğal elemanları ile olan karşılıklı ilişkileri esasen hassas bir dengede olan bu türler, uygulanacak her türlü teknik müdahaleye karşı son derece duyarlıdır.

Bogaz’ın her iki yakasına dağılan yeşil bezemeleri ile kent mozaığının birer parçası olan bu korular kendi varlıkları ile bir taraftan doğal peyzajın oluşumunu gerçekleştirirken, bir taraftan da bulunduğu yerlerdeki çevreyi çeşitli etkilere karşı korumaktadır. Daha yalın bir anlatımla tarihi korular hem kendileri korunmaya muhtaçtır, hem de koruyucu konumda bulunmaktadır.

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından kabul edilen ve 20 Ekim 2000'de Floransa'da 17 ülke ile birlikte Türkiye'nin de imzaladığı Avrupa Peyzaj Sözleşmesi; Peyzajı bir yandan Avrupa doğal ve kültürel mirasının temel bir bileşeni olarak kabul ederken, öte yandan da Avrupa kimliğinin sağlamlaştırılması ve yerel kültürlerin biçimlendirilmesinde önemli bir etken olarak kabul ediyor. Aynı zamanda yaşam kalitesinin de önemli bir parçası olduğunu vurguluyor.

APS sözleşmenin giriş bölümünde, diğer bazı sektörler yanında bölgesel planlama ve şehir planlamasının, peyzaj dönüşümünü hızlandırdığı ifade ediliyor. Peyzajın bu tür planlamalarda hesaba katılması olgusu önem taşımaktadır. Sözleşme'nin bu özelliği, doğal kaynakları korunmasında planlamanın da işlev göreceğini ortaya koymaktadır.

Bogaziçi koruları bugün çok çeşitli amaçlara hizmet etse de, başlangıçta içlerinde barındırdıkları tarihi saray, köşk ve konakların etrafını güzelleştirmek ve buraları daha çekici hale getirmek için kurulmuş ağaçlık alanlardır. Açıklanan bu temel nedenden ötürü, estetik ilkesi, bu korularda faydalanma düzenlenirken planıyı en çok kısıtlayan bir ilke olmalıdır. Estetik ilkesi, koru hangi amaçlarla işletilirse işletilsin, koruların çevresini süsleme ve güzelleştirme, doğal peyzajı tamamlama ve onun estetik etkisini arttırma fonksiyonlarının mutlak surette korunması ilkesidir.

Bogaziçi Koruları'nın Tarihi saray ve köşkların etrafını çevreleyen ağaçlık bahçeler olarak kurulduğunu yukarıda söylemistik. Ülkelerin kültürel mirasının en önemli öğelerinden biri olarak kabul edilen tarihi bahçelerin korunarak gelecek nesillere aktarılması oldukça önemlidir. Bu nedenle zamanla dönemin mimari ve peyzaj özelliklerini yitirmeye başlayan bu tarihi koruların orijinal izlerine bağlı kalınarak restore edilmeleri gerekmektedir.

Tarihi korular, ne asiri kullanılsa, ne de terk edilise dayanırlar. Şehırsel gelişmelerden çok etkilenirler. Trafik sorunları zoruyla açılan yeni yollar, kontrolsüz yapılaşmalardan zarar görürler.

1931 yılında, Atina'da toplanan Uluslar arası Mimarlar Kongresi'nde tarihi ve doğal çevrenin korunmasına ilişkin olarak SIT Alanı kavramı vurgulanmış ve 25-31 Mayıs 1964'te gerçekleştirilen 2. Uluslar arası Tarihi Anıtlar Mimar ve Teknisyenleri Kongresi'nde tarihi anıtların ve yerleşmelerin korunması ve onarımında uluslar arası bir tüzük olan Venedik Tüzüğü kabul edilmiş olsa da, tarihi bahçelerle mimari yapıları, yani sarayların ilişkileri ve birlikte korunmaları hakkında, ilk kez 13-18 Eylül 1971 tarihlerinde Fontainebleau'da ICOMOS (International Council of Landscape Architects- Uluslar arası Anıtlar ve Çevreyi Koruma Örgütü) ve IFLA (International Federation of Landscape Architects- Uluslararası

Peyzaj Mimarları Federasyonu)'nın ortak düzenledikleri 'Tarihi Bahçelerin Korunması ve Bakımı' konulu sempozyumda önemli sonuçlara varılmış.

Tarihi bahçelerin de mimari anıtlar gibi bakım, koruma ve restorasyon programlarına alınması fikrini IFLA su temel düşüncelere dayandırmıştır;

- Tarihi bahçeler, sadece kendileri için bir kültür değeri olarak kalmazlar, bulundukları şehrin değerini ve çekiciliğini de artırırlar. Bu nedenle yapılan harcamalar hiçbir zaman bosa gitmeyecektir.

- Tarihi bahçeler, yasayan anıtlardır. Bir kısmının durumu iyi olsa da, bazıları kaçınılmaz şekilde restorasyon gereksinimi içindedir. İyi durumdakiler bile, uzun zaman içinde orijinal durumlarından uzaklaşmışlardır. Bunların, asıllarını koruma olanagi olan binalardan daha farklı özellikte olduklarını unutmamak gerekir.

'Tarihi Bahçelerin Korunması ve Bakımı' konulu sempozyumdan 10 yıl sonra, 1981'de Floransa'da toplanan Tarihi Bahçe Komitesi, tarihi bahçelerle ilgili ayrıntıları ve korunmaları için gerekli kuralları içeren Floransa Tüzüğü'nü düzenlemiştir. (Güloğlu, 2004)

Tarihi koruların restorasyonu ile ilgili çalışmalar sürdürülürken ICOMOS ve IFLA ile ilişki kurulmalı, Venedik ve Floransa Tüzükleri ile, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu gereğince yasal, mali, idari önlemlerle envanter hazırlama, röleve yapımıyla mevcut koru düzeninin tespiti, araştırma, projelendirme, uygulama, bakım, koruma, kullanım, denetim ve kontrol süreci içinde tekrar gözden geçirilmeli, korular bilinçsiz ve spekülasyon müdahalelerinden kurtarılmalıdır.

Bogaziçi korularında toplum sağlığına yönelik olarak yapılan sportif etkinliklerin yanında doğa ve sağlık yürüyüşleri gelmektedir. Gerek yakın civardan ve gerekse İstanbul'un değişik semtlerinden gelen halk bu korulara gelerek günün her saatinde bu amaçla yürüyüş yapmaktadır.

Sportif amaçlı yürüyüşlerin insan sağlığı üzerindeki olumlu katkısının daha iyi anlaşılması üzerine giderek yaygınlaşan bu spor türü, trafik stresi ve kirliliğinden uzak yaya yolları ve parkurları ile topluma sağladığı geniş olanaklardan ötürü korulara olan bu yöndeki talebi her geçen gün artırmaktadır. Nitekim bu talebin baskısı ile ki, Florya Atatürk Ormanı'nda olduğu gibi kimi korularda sağlık ve sportif amaçlı turnuvalar dahi düzenlenmektedir.

Son yıllarda ünlü tatil yörelerine büyük gruplar halinde yapılan klasik turizm aktivitelerinin doğal ve kültürel kaynaklar üzerindeki olumsuz etkilerinin yıkıcı boyutlara ulaşması, turizmcileri alternatif aktivite arayışlarına zorlamaktadır. Özellikle son yıllarda ortaya atılan

sürdürülebilir kalkınma kavramının da etkisiyle turizm aktivitelerinde “koruyarak yararlanma” düşüncesinin giderek ağırlık kazanması eko-turizm yada ekolojik turizm olarak tanımlanan yeni bir gezi ve eğlence anlayışını gündeme getirmiştir. Degisik kaynaklarda yeşil turizm, doğa turizmi, yayla ve dağ turizmi olarak da ifade edilen bu turizm biçimi, Uluslararası Doğa Koruma Birliği (IUCN) tarafından “Eğlenmeyi, doğayı ve kültürel kaynakları anlayarak korumayı destekleyen bilinçli kişi ve grupların bozulmamış doğal alanlara yaptığı geziler ” biçiminde tanımlanmaktadır. Bu tanımın içeriginden de anlaşılabacağı üzere eko-turizm kavramı; klasik kitle turizminden farklı olarak, doğal çevre ve kültürün önemini kavrayıp onu korumayı ilke edinen az sayıdaki bilinçli kişilerden oluşan küçük grupların yasal güvence ile koruma altına alınan özgün ve bozulmamış doğal alanlara yaptığı ziyaretleri kapsamaktadır. Bu turizmi diğerlerinden ayıran en belirgin özellik, katılımcıların doğaya ve otantik kültüre saygılı olması ve gezi programlarının sadece korunan alanları kapsamasıdır. İşte Boğaziçi koruları sahip oldukları doğal ve kültürel değerlerden ötürü pek yakın gelecekte asıl bu tür gezi ve ziyaretler için ilgi odağı olmaya aday görünmektedir (IBSB,2002).

Örnek alan olarak seçilen Boğaziçi Sahil Seridi’nde yer alan; Beykoz, Hıdiv, Mihrabat ve Fethipaşa Koruları’nda yapılan anket çalışmasında koruların, kullanıcılar tarafından kent parkları olarak kullanıldığı, kentiçi yerleşim hiyerarsisine göre her kademedeki birimde bulunması gereken açık ve yeşil alanlar yeterli miktarlarda bulunmadığı için, kentlinin birçok açık alan kullanımına yönelik ihtiyacına cevap vermeye zorlandığı belirlenmiştir. Koruların üzerindeki bu baskının, sağlıklı bir kent içi yeşil alan planlaması ile kaldırılması gerekmektedir.

Boğaziçi korularının kendisinden beklenen işlevleri yerine getirebilmesi için bir bütün halinde korunarak yasatılması gerekmektedir. Canlı bir varlık olan kent ormanlarının yaşayabilmesi, kendisinden yapılan faydalanmanın dayanma gücünün üzerine çıkılmamasına bağlıdır. Kapasiteyi aşan faydalanmanın uzun süre devami halinde korunun varlığını sürdürmesi mümkün değildir.

Yapılan anket çalışması ile; koruların, büyük oranda çevresinde oturanlar (%51) tarafından kullanıldığı, koruda çok uzun zaman geçirdikleri, koruya piknik yapmak, futbol ve basketbol oynamak için de geldikleri belirlenmiştir. Bu rekreatif faaliyetler korularda olmaması gereken faaliyetlerdir. Kullanıcılar bu ihtiyaçlarına cevap verecek yeşil alanlar bulunmadığından, bu ihtiyaçlarını korularda gidermeye çalışmaktadırlar. Diğer taraftan bu kullanımlar için korularda alan ayrılması da koruları işleten kurumların zaafıdır. Kullanıcılara sınırlar

getirilmelidir. Dogal olarak korularin manzarasi, dogal güzelligi ve temiz havasi kullanicilar tarafından en çok begenilen özellikleridir. Kullanicilar bu güzelliklerin farkindadir, fakat bunlarin korunmasi konusunda bilinçlendirilmelidirler. Kullanicilar büyük oranda öğrencilerdir. Bu bilinçlendirme okul yoluyla yapılabilir.

Korular bahar ve yaz aylarinda gündüz ve gece kullanılmaktadır. Hafta içi ve hafta sonu fark etmeden sürekli ve asiri bir kulanım söz konusudur. Kullanicilar korulardan memnundurlar belli oranda temizligi ve güvenligi konularinda yetersizlik görmektedirler. Korulara arkadaşla, ya da aileyle gelinmektedir. Bir sosyalleşme alanidir aynı zamanda korular.

Arazi çalışmaları sırasında edinilen bilgi ve gözlemlere göre; korular içindeki yürüyüş yolları ve parkurları sağlık amaçlı yürüyüş yapan geniş bir kesime hizmet vermektedir. Ancak, koru içinde yoğun kullanimdan ötürü sıkisip keçelesmis alanlar büyük orandadir. Gününbirlik piknikçilerin geride bıraktığı çöp, kömür ve odun artıkları koruların az eğimli kısımlarının bu amaçla kapasite üstü biçimde kullanıldığını göstermektedir. Mevcut bulgular, yitip giden çalı ve otsu bitkilerden baska korulardaki ağaç ve ağaççıkların da yaşam mücadelesi verdigine işaret etmektedir. Bu canlı ekosistemin zaman içinde biyolojik varlığını sürdüremeyeceği açıktır. Bu nedenle gereken teknik ve sosyal önlemlerin alınması gerekmektedir.

Düzenli ve kontrollü olsa da korulara olan yoğun talebi frenleyerek zaman içinde kapasite indirimine gidilmelidir.

Korularda klasik anlamda (Ateş yakıp çay ve yiyecek ısıtma) piknik yapılmasına izin vermemeli, önceden hazırlanmış yiyecek ve içeceklerin tüketimi için belirli alanlar tahsis edilmelidir,

Futbol ve basketbol gibi sportif etkinliklere mani olunmalıdır,

Mevcut yürüyüş parkurlarından yararlanmayı günün değişik saatlerine yaymak suretiyle, kapasiteyi ve etkinliği arttırmalıdır,

Halkı ormanın oksijen üretme, kirli havayı temizleme, gürültüyü önleme, iklim değişimini frenleme vb gibi diğer fonksiyonları konusunda sürekli ve sistemli bir biçimde bilgilendirerek, korulardan tek yararlanma yolunun piknik ve rekreasyon olmadığı gerçeği öne çıkarılmalıdır.

Koruların etrafındaki duvarları standart hale getirilmelidir,

Yeteri sayıda güvenlik görevlisi istihdam ederek, hem yukarıda sıralanan önlemlerin uygulanmasını sağlamak ve hem de koruya giriş çıkışları kontrol altında tutmalıdır,

Ünite içindeki kafe, restoran ve çay bahçelerine sorumluluk yüklemek ve ayrılan alanları kafesli tel çit ile diğer koru alanlarından ayırmak suretiyle korumanın etkinliği artırılmalıdır,

Doğal anıt ve korunmaya değer olan ağaçların etrafına gövde merkez alınmak suretiyle en az tepe çapının yarısı büyüklükte bir daire çizerek biçimde etraflarını 1m yükseklikte ahsap parmaklık ile koruma altına almak ve böylece hem bu ağaçlara insanların yaklaşıp zarar vermesi önlenmeli ve hem de kök civarındaki doğal koşullar yeniden yaratılmalıdır,

Zaman zaman yapılacak denetimler ile alınan önlemlerin uygulanışı izlenmeli ve ortaya çıkacak teknik ve yönetsel sorunlara çözüm üretilmelidir.

Otopark ve taşıt yolları korular dışına alınmalıdır,

Yüksek kullanıma ayrılan, İdare Binası, Restoran, kafe ve Havuz çevresinin tasarım ve detaylar açısından yeniden değerlendirilmeli, uygulamada doğal elemanların kullanımına dikkat edilmelidir,

Koruların, bir bölümünü kaplayan ve arazi eğiminin %30-%60 arasında değiştiği kontrollü kullanıma uygun alanların, kullanımı açısından risk taşımayan fonksiyonlar önerilmelidir,

Koruların yürüme yolları boyunca jimnastik istasyonları oluşturulmalı, bu alanda kullanıcı dağılımının ve alan kullanımının daha dengeli bir şekilde getirilmesi sağlanmalıdır.

Koruların %60 eğimden daha fazla arazi eğimine sahip alanları, Mutlak koruma alanlarıdır. Toprak koruma, erozyon riski nedeniyle üzerindeki vejetasyon yapısının bozulmaması gerekmektedir, Ayrıca bu alanlar biyolojik çeşitliliğin devami, oksijen üretimi, hava kalitesinin iyileştirilmesi açısından da öneme sahip olan yerlerdir. Bu alanların kullanıma kapatılması sağlanmalıdır.

Koruların kullanımı ile ilgili toplum ve gönüllü çevre örgütleri bilinçlendirilmelidir.

Koruların bakım, onarım ve korunmalarına yönelik çalışmalar için gerekli amenajman ve silvikültür planları yapılmalı, uygulama ve denetimleri ilgili kişilerce sürdürülmelidir.

İstanbul koruları 6831 sayılı "Orman Kanunu" yanında hem 2863 sayılı "Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu", ve hem de 2960 sayılı "Bogaziçi Kanunu" hükümlerine göre işlem görecektir alanlar statüsündedir.

Bogaziçi Kanununun 4. maddesi; bu kanuna tabi ormanlık alanların, Bogaziçi Alanının doğal yapısına uygun olarak hazırlanacak proje ve programa göre ağaçlandırılmasını, bakılmasını, işletilmesini ve muhafazasını, 5. maddesi ise, bitkisel varlıkların geliştirilmesini amir bulunmaktadır. Halen yürürlükte olan Ormanlık Mevzuatı, 3 hektardan büyük ağaçlık

alanlarda her türlü ağaç kesim, bakım, onarım ve ağaçlandırma işlerinin amenajman planlarına göre yapılması zorunludur.

2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 3 / a maddesinin üçüncü paragrafı sit alanlarını; "Sit"; tarih öncesinden günümüze kadar gelen çeşitli medeniyetlerin ürünü olup, yasadıkları devirlerin sosyal, ekonomik, mimari ve benzeri özelliklerini yansıtan kent ve kent kalıntıları, önemli tarihi hadiselerin cereyan ettiği yerler ve tespiti yapılmış tabiat özellikleri ile korunması gereken alanlardır. biçiminde yapmaktadır. Aynı maddenin dördüncü paragrafında; "Koruma ve Korunma" kavramları ile" ... taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarında muhafaza, bakım, onarım restorasyon, fonksiyon değiştirme..." işlevlerinin kastedildiği anlaşılmaktadır. Aynı kanunun 6 / d maddesinin son paragrafında ise, Tarihi magaralar ve kaya sığınakları yanında "....özellik gösteren ağaç ve ağaç toplulukları ile benzerleri..." de taşınmaz tabiat varlıkları arasında sayılmaktadır. Bu kanunun 10. maddesinin beşinci paragrafında kamu kurum ve kuruluşlarının mülkiyetinde bulunan taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının korunma ve değerlendirilmesi, 2863 sayılı kanun hükümlerine uygun olmak koşulu ile kendilerine bırakılmaktadır (IBSB,2002).

Bogaziçi Koruları ile ilgili yukarıda sayılan kanunlar ve Uluslar arası sözleşmeler işletilmeli, koruların bakımı ve korunması için gereken ekonomik kaynaklar devlet tarafından oluşturulacak özel fondan karşılanmalı, hazırlanacak projelerle Dünya Bankasından da yararlanılmalıdır.

Kamu elindeki koruların yani sıra özel mülkiyette olan korular da Bogaziçi Peyzajının önemli unsurlarındandır. Bakımı yapılmayan ve kendi haline bırakılan bu koruların da denetimi, bakım ve onarımı için kamu kaynaklarından kaynak ayrılmalıdır.

Koruların sürekliliğini sağlamak. Çeşitli fonksiyonların söz konusu olduğu koruluk alanlarda beklenen fonksiyonu en iyi gerçekleştiren yapısal kuruluşların ağaç türü, karışım oranı ve biçimi, katlılık ve kapalılık itibarıyla bozulmadan sürdürülmesini sağlamak. Bunu sağlamak için de, orman formu değişik silvikültürel uygulamalarının yapılması gereklidir.

Koruların kullanımında müdahalelerin azaltılması yönünde önlemler alınmalıdır.

Değerli biyotoplara gelişme sansi sağlanmalıdır.

Yürüyüş yollarının, bitkilerin yasama alanlarını dikkate alınarak ve gerektiği ölçüde açılması. Bu konuda israfa gidilmemesi gerekmektedir.

Koruların çevresinde oluşan yoğun yapılaşmalardan dolayı yeraltı sularının düzeyinin alçalması nedeniyle karakteristik vadi tabanları ve biyotop gelişmesinin ön koşulları önlenmiş

ve degismistir. Vadi tabanlari biyotop aglarinin kurulmasi özelligi açısından önemlidir. Bu vadi tabanlarına su verilmesi halinde saglanabilecektir.

Koruyu kullanmak isteyen halkan, serbest alanlardan faydalanmasinin optimize edilmesi gereklidir.

Tarihi peyzaj açısından degerli bölgeler kullanım disi bırakılmalıdır.

Trafik yolu sahasında, emisyon ve gürültü kontrolü için bitkilendirilmiş koruma zonlarının olusturulmasi gerekir. Korularin içerisindeki çayir alanların korunmasi ve gelistirilmesi gerekmektedir.

Bogaziçi Korulari, kent parklari gibi kullanılmaktan vazgeçildiginde ve yukarda sayılan önlemler alınabilindiginde, degerlerini nesiller boyu koruyabilecektir.

KAYNAKLAR

- Akesen, A.,(1984), “Rekreasyonel Tasima Kapasitesi ve Açikhava Rekreasyonu Planlamalarındaki Önemi”, IÜ Orman Fakültesi Dergisi Seri B Sayı 1, Istanbul.
- Akesen, A., (1994) Rekreasyon Planlamasi, Yayimlanmis Ders Notlari,IÜ Orman Fakültesi, Istanbul.
- Akin, N., (1995), “Istanbul’un Tarihi Çevresinde Kimlik Degisimi ve Yitirilen Çevresel Kalite”, Mimari ve Kentsel Çevrede Kalite Arayislari Sempozyumu, Istanbul.
- Aksoy, Y., (2001), Istanbul Kenti Yesil Alan Durumunun Irdelenmesi, Doktora Tezi, ITÜ Fen Bilimleri Enstitüsü (yayimlanmamis).
- Altug, F., (1990), Çevre Sorunlari, Uludag Üniversitesi Iktisadi ve Idari Bilimler Fakültesi, Bursa.
- Aron, S., (1973), “Istanbul Bogazi’nin Peyzaj Özellikleri Planlama ve Koruma Tedbirleri”, Istanbul Bogazi ve Çevresi Sorunlari Sempozyumu, Derleyen Pamay, B., Istanbul.
- Asan, Ü., Yesil A., Destan S., Özdemir I., Özkan U.,Y., (2003), “ Üsküdar İlçesindeki Bazi Korularin Fonksiyonel Degerleri ve Istanbul Halkina Hizmetleri”, Üsküdar Sempozyumu, 23-25 May. 2003, cilt 1:417-427, Üsküdar Belediyesi, Üsküdar.
- Atabay, S., (1988), “Yesil Alan Planlamasi” Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Planlama Yüksek Lisans Ders Kitabı, Istanbul.
- Artan, T., (1994), Beykoz Kasri, Dünden Bugüne Istanbul Ansiklopedisi, 2:199- 200
- Aslan, D., (1989), Peyzaj Planlamasi Açısından Istanbul Bogazi’nin Yesil Dokusunun Tarihi Süreci ve Halkin Kullanimina Açilmis Rekreatif Alanlarin Irdelenmesi ,Yüksek Lisans Tezi,YTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü (Yayimlanmamis).
- Atalik, G., (1982), Kent Planlamasi Teknikleri, Istanbul Teknik Üniversitesi Yayinlari, Istanbul.
- Ayasligil, T., (1997), Kent Gelisimi Sürecinde Açık ve Yesil Mekan Gereksiminin Çanakkale Örneğinde Irdelenmesi, Doktora Tezi, IÜ Fen Bilimleri Enstitüsü (Yayimlanmamistir.)
- Atabay. S., (1994), Yesil Alan Planlamasi, YTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Sehir ve Bölge Planlama Ana Bilim Dalı, Peyzaj Planlama Programi Ders Notlari, Istanbul.
- Aydin, R., F., (1993), Tarihi Türk Bahçeleri Istanbul Örneği, Yüksek Lisans Tezi, ITÜ Fen Bilimleri Enstitüsü (Yayimlanmamis).
- Aykut, I., (1995), “2000’li Yillara Dogru Dünyada Çevre Sorunlari ve Türkiye”, Yeni Türkiye, 5:221
- Aysu, Ç., (1989), Bogaziçi’nde Mekansal Degisim, Doktora Tezi, Ist. Üniv.
- Ayverdi, S.,(1968), Bogaziçi'nde Tarih, Baha Matbaasi, Istanbul.
- Barbaros, A., (1994), Istanbul Ili Beykoz İlçesi Kent Kimligi ve Elemanlari, Yüksek Lisans Tezi, ITÜ Fen Bilimleri Enstitüsü (Yayimlanmamis).
- Bucakli, Z., (1999), Istanbul Metropolitan Alaninin Yesil Alan Sisteminin Analizi, Yüksek Lisans Tezi, YTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü (yayimlanmamis).
- Bulcay, I., (2005), “Bogaziçi, Gelismeler, Sorunlar, Yaklasimlar”, TMMOB Mimarlar Odasi Istanbul Subesi, 27 Ocak 2005, Istanbul
- Cengiz, H., (2005), “Bogaziçi, Gelismeler, Sorular, Yaklasimlar”, TMMOB Mimarlar Odasi Istanbul Subesi, 27 Ocak 2005, Istanbul.

- Çetiner, A., (1979), *Sehir Planlamasinda Çalisma ve Ifade Teknikleri*, Istanbul Teknik Üniversitesi Yayinlari, Istanbul
- Çetiner, A., (1990), “Günümüze Kadar Istanbul’da Planlama Eylemleri ve Yarattigi Çevre Sorunlari”, Istanbul’un Çevre Sorunlari ve Çözümleri Sempozyumu. Ekim 1990, Istanbul, 407-410.
- Çubuk, M., (1971), *Bogaziçi Mekaninin Düzenlenmesinde Bati İlkeleri*, Istanbul Teknik Üniversitesi Yayinlari, Istanbul.
- Çubuk, M., (1974), “Bogaziçi Mekaninda Yerlesme, Kentlesme, Peyzaj ve rekreasyonla ilgili sorunlar ve çözümünü bir öneri”, Istanbul Bogazi ve Çevresi Sorunlari Sempozyumu, Istanbul.
- Çubuk, M., (1989), “Bogaziçi Mekani’nin Yazgisi, Bir Davet Zonu Olmaktadir”, *Yapi Dergisi*, 92, Istanbul.
- Dil, M., (2004), *Istanbul’un Yesil Alan Sisteminin Planlama Kriterleri Açisindan Irdelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, ITÜ Fen Bilimleri Enstitüsü (Yayimlanmamis).
- Ekinci, O., (2001), “Istanbul-Metropolitan Alan Planlamasi ve “Avrupa Kentsel Sarti” hedefleri”, Avrupa Birligi’nde Mekan Planlama Stratejileri- Ekonomik ve Ekolojik Perspektifler, Uluslararası Sempozyum, 10-11 Aralık 2001, YTÜ, Istanbul.
- Eldem, S., H., (1979), *Bogaziçi Anilari, Reminiscences of the Bosphorus*, Çeltüt Matbaacilik, Istanbul.
- Erdem, N., (1996), *Istanbul Bogaziçi Yesil alan Sisteminin Belirlenmesi*, Doktora Tezi, İÜ Fen Bilimleri Enstitüsü (yayimlanmamistir).
- Erinç, S. (1978), “Büyük Istanbul Yöresinin Dogal Bitki örtüsü ve Potansiyeli. Büyük Istanbul’un Yesil alan sorunlari”, *Ulusal Simpozyumu*, 22-24 kasim 1978, I.Ü. Orman Fakültesi Yayinlari no 270
- Erinç, S. (1975), “Dogal Ortam ve Sonuçlari”, *Istanbul Bogazi ve Çevresi Sorunlari Simpozyumu*, 12-15. Kasim 1973, Çevre Koruma ve Yesillendirme Dernegi, Kutulmus Matbaasi, Istanbul.
- Erözü, C., O., (1989), *Bogaziçi Imaji ve Korulari*, Yüksek Lisans Tezi, ITÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Istanbul.
- Evyapan, G. A., (1972), *Eski Türk Bahçeleri ve Özellikle Eski Istanbul Bahçeleri*, Orta Dogu Teknik Üniversitesi Yayinlari.
- Eyice, Prof. Dr. S., (1976), *Bizans Devrinde Bogaziçi*, Edebiyat Fakültesi Basimevi, Istanbul.
- Gülersoy, Ç., (1972), *Bogaziçi Korulari*, Kagithane ve Basim Isleri A.S., Istanbul.
- Gülersoy, Ç., (1978), *Bogaziçi Sorunlar/ Çözümler*, Istanbul Kitapligi Ltd., Istanbul.
- Güloglu, Ö., (2004), *Istanbul Tarihi Saray ve Bahçelerinin Restorasyon İlkeleri*, Yüksek Lisans Tezi, YTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Istanbul.
- Gürpınar, E., (1998), *Çevre Sorunlari*, Der Yayinlari, Istanbul
- Inan, S., (2005), *Bogaziçi kiya alanlarinin rekreasyonel açıdan degerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, ITÜ Fen Bilimleri Enstitüsü (Yayimlanmamis).
- IBSB., (2003), *Istanbul Metropolitan Alan Bütünü Nüfus, Donati Dagiliminin Incelenmesi ve Öneri Donatılara Iliskin Analitik Etüt Isi*, Istanbul Büyükşehir Belediyesi Planlama ve Imar Daire Baskanligi, Sehir Planlama Müdürlüğü, Ekim/2003, 340-355, Istanbul.
- IBSB., (2002), *Istanbul Büyükşehir Belediyesi Park Bahçeler Müdürlüğü Beykoz, Hidiv, Fetipasa vd. Korulari Isletme Sefligi Amenajman-Silvikültür Plani 2002-2011*, Istanbul

Büyükşehir Belediyesi, Çevre Koruma ve Geliştirme Daire Başkanlığı, Park Bahçeler Müdürlüğü'nün talebi ile İÜ Orman Fakültesi'nde, Prof Dr. Ünal Asan Başkanlığında hazırlanmıştır, İstanbul.

IBSB., (1995), 1/50.000 Ölçekli İstanbul Metropoliten Alan Alt Bölge Nazım Plan Raporu, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Planlama ve İmar Daire Başkanlığı, Şehir Planlama Müdürlüğü, sayfa 200, Mart 1995, İstanbul.

İstanbul'u Yeşillendirme Derneği, (1974), Bogaziçi ve Çevresi Sorunları Sempozyumu, Yenilik Basımevi, İstanbul.

Kaboglu, I.,Ö., (2003), "Avrupa Peyzaj Sözleşmesi'nde Peyzaj Hakkı", Avrupa Peyzaj Sözleşmesi ve Türkiye sempozyumu, eylül 2003, YTÜ, İstanbul.

Karaaslan, A., (1986), İstanbul Metropoliten Alanında Fatih Ormanı ve Yakın Çevresinin Önemi ve Rekreatyon Yönünden İrdelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, YTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü (yayınlanmamıştır).

Karaca, M., Ünal, Y., Gökçe, Ç.,(1999), "Düzensiz Şehirleşme ve İklim. İstanbul Örneği, Kent Yönetimi İnsan ve Çevre Sorunları Sempozyumu", 17-19 Subat 1999- İstanbul Belediyesi, İstanbul.

Karatas, M., (1995), İstanbul Metropolünde Yeşil Alan Sisteminin Olusturulması Üzerine Bir Araştırma, Doktora Tezi, İÜ Fen Bilimleri Enstitüsü (yayınlanmamıştır).

Kart, N., (2002), Emirgan Parki'nda Kullanıcıların Memnuniyet Derecelerinin Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, İÜ Fen Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamıştır).

Keles, R., (2004), Kentleşme Politikası, Imge Kitap Evi, Ankara.

Keles, R. Ve Hamamci, C., (2005), Çevre Politikası, Imge Kitap Evi, Ankara.

Kisar, E., (2004), Yeşil Alan Kullanım Özellikleri ve Tercihleri (Ataköy, Beşiktaş, Zeytinburnu Örneği), Yüksek Lisans Tezi, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü (yayınlanmamış).

Kızılkaya, B., (1999), İstanbul Bogaziçi Anadolu Yakası Kiyi Meydanları Mekanları, Yüksek Lisans Tezi, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış).

Kuban, D., (1973), Osmanlı Çağında Bogaziçi Yerleşmesi, İstanbul

Kurt, S.,N.,(2001), "Yerel Gündem 21 Projesi ve Kent Konseyleri", Çevreye Duyarlı Yerel Yönetimler, Uluslar arası Sempozyumu, YTÜ, İstanbul.

Bogazi ve Çevresi Sorunları Sempozyumu, Derleyen Pamay, B., İstanbul.

Nabavi, S., Z., (1994), İstanbul'da ki Rekreatyon Alanlarında Kullanıcı (Ziyaretçi) Özelliklerinin Belirlenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İÜ Fen Bilimleri Enstitüsü (yayınlanmamıştır).

Noyan, Ö., F., (1999), "Kent Ekosisteminin Sorunları", Kent Yönetimi İnsan Ve Çevre Sorunları Sempozyumu, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, İstanbul.

Özey, R., (2001), "Çevre Sorunları" , Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Coğrafya Eğitimi Ana Bilim Dalı, İstanbul.

Özyavuz, M. ve Etli, B., (2002), " Peyzaj Mimarlığının Tarihçesi ve Avrupa Peyzaj Sözleşmesi Bağlamında Peyzaj Mimarlığı Eğitimi", Peyzaj Eğitimi Yeniden Düşünmek Semineri, 1 Mart 2002, YTÜ, İstanbul.

Pamay, B. (Derleyen), (1973), İstanbul Bogazi Ve Çevresi Sorunları Sempozyum, Çevre Koruma Ve Yeşillendirme Derneği, İstanbul.

- Pamay, B., (1975), “Bogaziçi ve Çevresinin Dün ve Bugünkü Dogal Peyzaj Yapisi”, Istanbul Bogazi ve Çevre Sorunlari Sempozyumu,IÜ Orman Fakültesi, Istanbul.
- Pamay, B., (1975), “Tabii ve Tarihi SIT olarak Bogaziçi”, Sehircilik Enstitüsü Dergisi, ITÜ Mimarlik Fakültesi (yayimlanmamis).
- Pamay, B., (1978), Kentlinin Sagligi ve ihtiyaçlari Açisindan Büyük Istanbul’un Yesil Alan Sorunlari Ulusal Sempozyumu,IÜ Orman Fakültesi Yayini, no:270,Istanbul,426.
- Pirgir, A., S., (1992), Bogaziçi’de İnsan Etkileri Ve Çevrenin Görsel Yorumu, Yüksek Lisans Tezi,ITÜ Fen Bilimleri Enstitüsü (yayimlanmamis).
- Selçuk, F.,Z., (1992), Bogaziçi Koruma Alani’nda 1970-80 Yillari Arasindaki gelismenin Degerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, ITÜ Fen Bilimleri Enstitüsü (Yayimlanmamis).
- Selçuk, F. Z.,Zeren Gülersoy N., (2004),” Bogaziçi’nin ekolojik peyzaj planlamasi için bir degerlendirme yöntemi” ITÜ dergisi/a, mimarlik, planlama, tasarim, Cilt:3, Sayi:1, 89-102
- Sahinarslan, K., (1995), Istanbul Bogaziçi Anadolu Yakasi Rekreasyon Planlarinin Degerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, ITÜ Fen Bilimleri Enstitüsü (yayimlanmamis).
- Sehsuvaroglu, H.,Y., (1986), Bogaziçi’ne Dair, Ter matbaa ve reklamcilik, Istanbul.
- Tanay, B., Yildirim, G., Gencer, S., Sarisay, Ç.,(1999), “Bitki Materyalinin Kent içi Çevre Sorunlarinin Çözümüne Olumlu Katkiları”, Kent Yönetimi İnsan ve Çevre Sempozyumu, 17-19 Subat 1999, Istanbul Belediyesi.
- Tarih Vakfi Yayinlari, (1996), Dünya Kenti Istanbul, Istanbul World City, Habitat II, Istanbul.
- Toköz, I., Meriç, S., (1996), “Istanbul’un Çevre Sorunlarinin Çözümünde Karsilasilan Güçlükler”. Metropolün Gelecegine Yönelik Öneriler Habitata Dogru. Istanbul 2020 Sempozyumu Bildirileri, ITÜ Mim. Fak. S.B.P. Bölümü.
- Tümertekin, E., (1997),” Istanbul Kenti’nin Cografi Anatomisi”, Kent Gündemi Dergisi, Sayi: 1, S:43, Istanbul.
- Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, (1972), Korunmasi Gereken Bogaziçi, Yenilik Basim evi, Istanbul.
- Uslu, C., Istanbul'un Bati Yakasi Yerlesme Bölgeleri Ve Sorunlari, Yüksek Lisans Tezi, ITÜ Fen Bilimleri Enstitüsü (yayimlanmamis).
- Uysal, Y., (2005), “Bogaziçi, Gelismeler, Sorunlar, Yaklasimlar”, TMMOB Mimarlar Odasi Istanbul Subesi, 27 Ocak 2005, Istanbul.
- Var, M., Günay, K., (1999), “Kentlesmenin Yesil Alanlar Üzerindeki Etkileri”, Kent Yönetimi İnsan Ve Çevre Sorunlari Sempozyumu, Istanbul Büyükşehir Belediyesi, Istanbul.
- Velicangil, S.,(1975), “Halk Sagligi Açisindan Yesil Alanlar”, Ketlerdeki Yesil Alanlar Korunmasi ve Gelistirilmesi Sempozyumu, Çevre Koruma ve Yesillendirme Dernegi, 1975, Istanbul.
- Yaltirik, F., Uluocak, N., (1974), “Istanbul Bogaz ve Çevresi, Bitki Örtüsü, Özellikleri ve Fonksiyonlari”, Istanbul Bogaziçi Çevresi Sorunlari Sempozyumu, , Istanbul.
- Yaltirik., F., (1994), Hidiv Ismail Pasa Korusu, Dünden Bugüne Istanbul Ansiklopedisi, 4:61
- Yaltirik, F., Efe, A., Uzun, A., (1997), Tarih Boyunca Istanbul'un Park ve Bahçe Korulari Egzotik Ağaç ve Çalilari, Istanbul Büyükşehir Belediyesi, Istanbul.
- Yelkenci, M., S., (1972), Bogaziçi Neler Gördü, Veziroglu Matbaasi, Istanbul.

Yildirim, T., B.,Gencer, G., Sarisoy, S., Ç., (1999), “Bitki Materyalinin Kent içi Çevre Sorunlarının Çözümüne Olumlu Katkıları”, Kent Yönetimi İnsan ve Çevre Sorunları Sempozyumu, İst. Büyükşehir Belediyesi, İstanbul.

Yildiz, S.,S., (2004), Bogaziçi Tarihi SIT Alanının Yok Olma Süreci ve Kalan Sınırlı Değerlerinin Korunma Olasılıkları, Doktora Tezi, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü (yayınlanmamış).

Yildizci, A., (1978) İstanbul’da Kentsel Doku ve Yeşil Doku Arasındaki İlişkiler ve İstanbul Yeşil Alan Sistemi İçin Bir Öneri, Doktora Tezi, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü (yayınlanmamış).

Yildizci, A., Abraham Pasa Korusu, Düünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, 1:60

Yildizci, A.,C., (1982), Kentsel Yeşil Alan Planlaması ve İstanbul Örneği. Doçentlik Tezi, İTÜ Mimarlık Fakültesi, İstanbul.

Yüksel, S., (1995), Şehırsel Yerleşmelerde Açık Ortak Kullanım Alanlarının Değişimi Bahçesehir- Kuzguncuk Örnekleri Üzerine Bir Arastırma, Yüksek Lisans Tezi, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü (yayınlanmamış).

Yürür, N., (1979), Bogaziçi Koruma Planı ve Kent İmgesi, Yüksek Lisans Tezi, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü (yayınlanmamış).

Yüzen, T., (1990), İstanbul da ki Parkların Yapısal Özellikleri Bakımından İrdelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, YTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü (yayınlanmamıştır).

Zeren, N., (1976), Bogaziçi'nde Düzenleme Yaklaşımı, MMLS Bitirme Ödevi, İTÜ Mimarlık Fakültesi, İstanbul.

- g) ay Bahçesi () h) Kuslar () i) Korunun Büyük. () j) Güvenli Olusu ()
 k) Havuzu () l) Temizligi ()

12 – Koruda eksikligini duyduėunuz seyler nelerdir?

13 – Koruya nasıl ulaşıyorsunuz ?

- a) Yaya () b) zel Oto () c) Otobüs ()

14 – Bu koruya gelmeyi neden tercih ediyorsunuz ?

- a) Eve yakın () b) İse yakın () c) Ulaşılabilir () d) Kullanışlı ()
 e) Alternatifsiz () f) Diğer ()

15 – Kapalı ve açık tesisler hakkındaki dsnceleriniz nelerdir ? (ay bahçesi, resteurant, wc, v.b.)

16 – Bu alanı kullananlar hakkında ne dsnyorsunuz ?

17 – İdareciler ve diğer çalışanlar hakkında ne dsnyorsunuz?

18 – Koru cretlimi, ne dsnyorsunuz?

EKLER**Ek 1 Anket formu****BOGAZIÇI KORULARININ KENTIÇI YESİL ALAN SİSTEMİ İÇİNDEKİ YERİ VE AÇIK HAVA REKREASYONU YÖNÜNDEN NİTELİKLERİ**

Gün : Saat : Korunun Adı :

1 – Koruyu alanini kullananın

a) Yasi

b) Meslegi (hala çalışıyormu?)

c) Dogum Yeri

d) Egitim Durumu

2 – Koruyu kullananın oturduğu yer... (ilçe ve mahalle)

3 – Koruyu hangi siklikta kullanıyorsunuz ?

4 – Koruyu ne zamanlar kullanıyorsunuz ? (hafta içi, hafta sonu, is aralarında, gece, gündüz)

5 – Koruyu hangi amaçla kullanıyorsunuz ?

a) Dinlenme () e) Çocuk gezdirmek ()

b) Piknik () f) Köpek gezdirmek ()

c) Spor () g) Arkadaslarla bulusmak ()

d) Yürüyüş ()

6 – Koruya kimlerle gelirsiniz ?

a) Yalnız () b) Arkadaslarla birlikte () c) Aileyle ()

7 – Koruya geldiginizde kaç saat kalıyorsunuz ?

8 – Korunun hangi bölgesini daha çok kullanıyorsunuz ?

a) Piknik Alani () b) Spor Alanlari () c) Çay bahçesi, Kafeterya, Resteurant ()

d) Manzara Noktalari ()

9 – Koruyu daha çok hangi mevsimlerde kullanıyorsunuz ?

a) Ilkbahar () b) Yaz () c) Sonbahar () d) Kis ()

10 – Koruda çok begendiginiz üç özelligi söyleyiniz ?

a) Manzara () b) Dogal Güzellik () c) Temiz Hava ()

d) Piknik Alanlari () e) Çocuk Parki () f) Kosu Alanlari () g) Çay Bahçesi ()

h) Kuslar () i) Korunun Büyük. () j) Güvenli Olusu () k) Havuzu ()

l) Temizligi ()

11 – Koruda begenmediginiz üç özelligi söyleyiniz?

a) Manzara () b) Dogal Güzellik () c) Temiz Hava ()

d) Piknik Alanlari () e) Çocuk Parki () f) Kosu Alanlari ()

OZGEÇMİS

Dogum tarihi 23.10.1964
 Dogum yeri Istanbul
 Ilkokul 1971- 1976
 Lise 1976-1981
 Lisans 1982- 1987

Yüksek Lisans 1988- 1989

Yüksek Lisans 1996-2006

Kadıköy, Kosuyolu Resat Nuri Gültekin İlk.

Kadıköy, Kosuyolu Kazim Ismen Lisesi

Yildiz Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi

Sehir ve Bölge Planlama Bölümü

Istanbul Teknik Üniversitesi, Yüksek Lisans öncesi
 İngilizce hazirlik programi.

Yildiz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü,
 Sehir ve Bölge Planlama Ana Bilim Dalı, Peyzaj
 planlama Programi

Çalıştığı kurumlar:

1987-1988

1989-1994

1994-2006

Atelye 70 Planlama Ltd. Sti. (Istanbul/Kalamis)

Pendik Belediyesi Planlama Müdürlüğü (Teknik
 Elemen)

Pendik Belediyesi Planlama Müdürlüğü (Planl. Sefi)